

სამსიხის

„სხაჯე“

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ქართული ენის კათედრა

ზოსიმეს „სწავლადს“ ქართული
თარგმანები

გამოსაცემად მოამზადა, წინასიტყვაობა და ლექსიკონი
დაურთო შაია ბარამიძემ

I

გამომცემლობა „ბათუმის უნივერსიტეტი“
ბათუმი 1999

მშობლიური უნივერსიტეტის 60 წლის
იუბილეს უბღვნის ამ შრომას ავტორი

VI საუკუნის პალესტინელი მოღვაწის - ზოსიმეს „სწავლად“
სამოდგე რი ხასიათის აპოფთეგმური ტონის თხზულებაა. მასში
გადმოცემულია რჩევა - დარიგებანი, აფორიზმები ზნეობრივ
თემებზე ქართულად ეს თხზულება უთარგმნიათ ეფთვიმე
ათონელსა და თეოფილეს ხუცესმონაზონს გამოცემაში ორივე
თარგმანის ტექსტი წარმოდგენილია პარალელურად ეფთვიმეს
თარგმანი ქვეყნდება ორი (XI საუკუნის) ხელნაწერის, ხოლო
თეოფილეს თარგმანი ექვსი (XI, XII, XVI, XVIII საუკუნეების)
ხელნაწერის მიხედვით.
აღნიშნული ტექსტები გარკვეულ სამსახურს გაუწევს
ქართული სალიტერატურო ენის ისტორიის საკითხებითა და
ეფთვიმესა და თეოფილეს მთარგმნელობითი მუშაობის
თავისებურებებით დაინტერესებულ მკითხველს.

რედაქტორი პროფესორი ზურაბ ჭუბუურიძე

რეცენზენტები დოცენტი მამია ფალავა
დოცენტი მამია კიკვაძე

რ.ნ. 01/04-849

წ ი ნ ა ს ი ტ ყ ვ ა ო ბ ა

ქართული სასულიერო მწერლობა მდიდარია ნათარგმნი ასკეტურ-მისტიკური ხასიათის ძეგლებით. ბერძნულიდან ქართულად თარგმნილ ასკეტურ ლიტერატურაში აღსანიშნავია X-XI საუკუნეების მოღვაწეების - ეფთვიმე მთაწმიდლისა (ათონელის) და თეოფილე ხუტესმონაზვნის მიერ ნათარგმნი თხზულებანი. ამ თარგმანთა შორისაა VI საუკუნის პალესტინელი მოღვაწის - ზოსიმეს „სწავლად“ - ანთფთეგმური ჟნრის თხზულება.

ამ სამომღერო ხასიათის თხზულებაში გადმოცემულია რჩევა-დარიგებანი, აფორიზმები ზნეობრივ თემებზე (ღვთისმოშიშება, სიმშვიდე, სიყვარული, მიმტევებლობა...), ბერ-მონაზვნების ცხოვრების ეპიზოდების ამსახველი თხრობები, გაკიცხულია მანკიერებანი. ამ ჟნრის ნაწარმოებები გამიზნული იყო მოსამძენად. ორიგინალში მათ ეწოდებოდა „სიტყვები“, „საუბრები“.

ზოსიმეს „სწავლად“, როგორც ეფთვიმეს მიერ თარგმნილი ძეგლი, მოხსენიებულია ეფთვიმეს მამის - იოანეს ანდერში (23-ე თხზულებად) და გიორგი მთაწმიდლის თხზულებაში - „ცხოვრება იოანესი და ეფთვიმესი“ (26-ე ადგილას)¹. „სწავლად“ ეფთვიმეს 990 წელს უკვე თარგმნილი ჰქონია იგი შემოუნახავს Ath79 ხელნაწერის იმ ნაწილს, რომელიც ეფთვიმეს ავტოგრაფიდან არის გადაწერილი 1042-1044 წლებში.² კეკელიძე ეუთითებს, რომ ზოსიმეს „სწავლად“ ქართულად 993 წელს უკვე თარგმნილი იყო.³

„სწავლად“ აღმოჩნდა ჩართული თეოფილეს მიერ ბერძნულიდან თარგმნილ „პატერიკში“ მეორე („სწავლანი შუენიერნი წმიდათა და ხეტართა მამათანი სისრულისათვის სათნობათადასა“) და შესამე (სწავლანი და თხრობანი სულიერნი წმიდათა მამათანი და ვითარმედ ჯერ-არს ზუენდა ყოვლითა ძალითა მიდევნებად დაჟუდებასა“) თავების ნაწილების სახით. აქ იგი ცალკე თხზულებად არ არის გამოყოფილი.

ამრიგად, ამჟამად მოგვეპოვება ზოსიმეს „სწავლადს“ ორი ქართული თარგმანი: ეფთვიმესეული - ცალკე თხზულებად და თეოფილესეული - პატერიკის მისსავე თარგმანში ჩართული.

„სწავლადს“ ქართული თარგმანები საინტერესო მასალას შეიცავს ქართული სალიტერატურო ენის განვითარებისა და მასში მომხდარი ცვლილებების გასათვალისწინებლად.

ზოსიმეს „სწავლადს“ ეფთვიმესეული თარგმანის (E) ტექსტი დადგენილია ორი ხელნაწერის მიხედვით: A1104 (XI ს.) - A და Ath79(1042-1044წწ) - B. ძირითად ტექსტად ავიღეთ A1104 ხელნაწერის ტექსტი (B ხელნაწერი ნაკლებია.)

თეოფილესეული თარგმანის (T) ტექსტის გამართვისას ვსარგებლობდით ექვსი ხელნაწერით: A1105 (XI ს.) - A, A1339 (XII ს.) - B, A528 (XII ს.) - C, A168(XVI ს.) - D, A688(XVIII ს.) - E, A169(1745წ.) - F. A528 ნუსხით მოღწეული ტექსტი ნაკლებია თეოფილისიეულ თარგმანს საფუძვლად დაკუთვნილ A1105 ხელნაწერის ტექსტი, როგორც შედარებით ადრინდელი და სრული

¹ ივლილაშვილი, ათონურ ქართულ ხელნაწერთა სახელენი, თბ 1982, გვ 58, გიორგი მთაწმიდელი, ცხოვრება იოანესი და ეფთვიმესი, ძველი ქართული ავტოგრაფიული ლიტერატურის ძეგლები, წიგნი II, თბ 1967, გვ 63.

² ე. ლოლაქიძე, ათონური №79 ხელნაწერის შედგენილობის შესახებ, მრავალთავი, XII, თბ 1986, გვ 3-20.

³ კეკელიძე, ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორია, ტ I, თბ 1980, გვ 203.

ორივე თარგმანის ხელნაწერებში გვხვდება ზოგიერთი ორთოგრაფიული და ენობრივი ფორმა, რომლებიც არ შეესაბამებიან ძველი ქართულის ნორმებს. გავასწორეთ მხოლოდ აშკარა შეცდომები (იყონენ, იყუნენ, უკურდა, წარბხუნა იგი, მოიხუნას იგი...), ისეთ შემთხვევებში, როცა ერთი და იგივე სიტყვა საფუძვლად დადებულ ხელნაწერში განსხვავებულად არის წარმოდგენილი, არ შეგვიცვლია ისინი სხვა, გვიანდელ ნუსხებში დადასტურებული კლასიკური ქართული ენის ნორმათა შესატყვისი ფორმებით. ვფიქრობთ, ამ შემთხვევაში ხელნაწერები ასახავენ მათი გადაწერის დროის ქართული ენის თავისებურებებს - ძველ ქართულ ენაში დაწვებულ ცვლილებებს.

ხელნაწერების განსხვავებული იკითხვისები ასახულია სქოლიოში. არ ვუთითებთ დარღვევებს და მ გრაფიკების ხმარების წესში.

გავასწორეთ რამდენიმე ადგილი, რომლებშიც, ჩვენი დაკვირვებით, დაშვებულია აზრობრივი შეცდომა, რასაც გამოავლენს კონტექსტი, მეორე თარგმანის შესატყვისი ადგილი ან ზოგჯერ ბერძნული წყარო.

1) ეფთვიმეს თარგმანის ორივე ხელნაწერში არის ასეთი ადგილი: „ეჰა, რაოდენი ძალი აქუს სიტყუასა წმიდათასა და ჭეშმარიტად ყოველივე რაოდენიცა აქუს, გამოცდილებით და ჭეშმარიტებით თქუეს“ E154,4. კონტექსტის მიხედვით აშკარაა, რომ ხაზგასმული აქუს ზმნის ნაცვლად უნდა იყოს თქუეს ეს ჩანს თეოფილეს თარგმანიდანაც: „...რამეთუ ჭეშმარიტად რაოდენიცა-რად თქუეს საქმით გამოცდილებისაგან თქუეს“ T154,5 (ბერძნულ წყაროში შესატყვისი ადგილი არ დასტურდება). ამ შეცდომის წყარო ფრაზაში პირველად ნახმარი აქუს ზმნა უნდა იყოს.

2. გრაფიკული ხასიათის შეცდომა ჩანს ეფთვიმეს თარგმანის შემდეგ ფრაზაში: „...მარადის ღმერთსა ვევედრებოდით, რადთა მან მომცეს ძალი წინააღდგომად და გარემიქცევად უცხოის მის მტერისა“ E193,14. აშკარაა, რომ ამ წინადადებაში ზმნის პირიანი ფორმის (გარემიქცევად) ნაცვლად უნდა იყოს მასდარი ვითარებით ბრუნვაში - გარემიქცევად. ამას მოწმობს ამ ფრაზის მასდარიც - წინააღდგომად (თეოფილეს თარგმანსა და ბერძნულ წყაროში შესატყვისი არ არის).

3) თეოფილეს თარგმანის ყველა ხელნაწერში ერთ ადგილას იგი ნაცვალსახელი მრავლობითი რიცხვის ფორმის ნაცვლად წარმოდგენილია მხოლობითში: „... წარვიდა და ევედრა ღიღებულთაგანთა ვიეთმე და წარვიდეს იგი მის თანა და გამოიყვანეს ძეად იგი საჰყრობილისა მისგან“ T178,5. ხაზგასმული ნაცვალსახელი ცვლის წინა წინადადების „ღიღებულთაგანთა ვიეთმე“, რომლებთანაც წავიდა ბერი და სთხოვა დახმარება მეგობარი ბერის გამოსასწავლად. ღიღებულები წაჰყვნენ ბერს. ორივე ზმნა აქ წყვეტილის მწკრივის მრავლობითი რიცხვის ფორმითაა წარმოდგენილი (წარვიდეს, გამოიყვანეს) და ამდენად, ბუნებრივია, ნაცვალსახელიც მრავლობითი რიცხვში უნდა იყოს. შეცდომა, უეჭველია, გამოიწვია იმან, რომ წარვიდეს ზმნის კონტექსტის მიხედვით სხვადასხვა მნიშვნელობა აქვს ძველ ქართულში: წარვიდ-ის იგი (II ვაეშ) და წარვიდ-ეს იგინი (წყვეტილი).

4) „ვიდოდეთ ოდესმე... და შეესტეთით გზასა და არა ვიცოდეთ ჩუენ, თუ ვინაჲ ვალთ. ვინაჲცა ვპოვნით (ვპოვნით BEF) ჩუენ ყანობირებსა თესულსა“ T133,9. თეოფილეს თარგმანის შემსველ ხელნაწერებში ამ ადგილას ხაზგასმული ზმნის მოქმედებითი გვარის ფორმის ნაცვლად უნდა იყოს ინიანი ვნებითი, როგორც ეს ეფთვიმესეულ თარგმანშია: „... არა უწყოდეთ, ვიდრე ვალთ... ვპოვნით ყანობირსა შინა თესულსა“ E133,9. ამ ეპიზოდში მოთხრობილია იმის შესახებ, რომ ბერებს გზა აერიათ და აღმოჩნდნენ ნათესებში.

ტექსტი დაყვავით მუხლებად, მუხლები - სტრიქონებად. ხელნაწერების განსხვავებულ იკითხვისებს სქოლიოში ვუთითებთ მუხლების სათვალავის

მიხედვით. რომაული ციფრებით აღნიშნეთ ბერძნული წყაროს თავების სათვალავი.

სქოლიოებში ვიყენებთ სიმბოლოებს: **om** - სიტყვათა კლებისა და **add** - მატების აღსანიშნავად.

ვიმოწმებთ იმ ბიბლიურ ციტატებს, რომლებიც ბერძნულსა და ლათინურ წყაროებშია შიითიებული.

E

T

91 /სწავლად წმიდისა მამისა ჩუენისა ზოსიმესი

1.1. ნეტარმან მამამან ზოსიმე გამოისახა სასწაული ჯუარისად პირსა თვისსა და იტყოდა ესრეთ: „განკაცნა რად ქრისტე, ღმერთი ჩუენი, დაუსაბამოდ იგი სიტყუად მამისად, ესოდენი მადლი მოსცა მორწმუნეთა მისთა, ვიდრელა ჳელ-ეწიფების კაცად-კაცადსა, უკუეთუ ენებოს, შეილ ღმრთისა ყოფად ამისთვის უკუე ჩუენცა გვლირს, რომელ ესე გულისგმა-ვეყოთ და /ვიწყოთ ამიერიტგან სულთა ჩუენთა ცხორებისა ზრუნვად. რამეთუ ვინაჲთგან მადლი ღმრთისად მზა არს შეწევნად ჩუენდა, უკუეთუ ჩუენცა ვინებოთ და თანაშეერთოს ნებად ჩუენი შეწეენასა ღმრთისასა. რამეთუ აღვილ არს შერაცხვად ყოვლისავე სოფლისად არარად.“

91V

2. და აღიღის ჳელთა თვისთა ნეტარმან მან წუელად თივისად და იტყუნ „ვინ არს, რომელი ამისთვისცა შფოთი ყო? ანუ აცილობდა ვის? ანუ ძკრსა იჯსენებდამცა? ანუ მცა მწუხარე იყო?/გარნა თუ სრულიად წარწყმიდოს ვინმე გონებად თვისი?..“

92

3. ესრეთ უკუე უწყოდეთ, ვითარმედ: ოდეს წარემართოს კაცი საქმესა შინა ღმრთისასა, ყოველივე სოფელი შეურაცხიეს, ვითარცა ესე წუელად, დაღაცათუ აქუნდეს ყოვლისავე სოფლისა ჳელმწიფებად.

1.1. ნეტარი ზოსიმე იტყოდა: ამან პირველად გამოისახა პირსა ჳელა თვისსა სასწაული პატოსნისა ჯუარისად და თქუა ესრეთ: „განკაცნა რად სიტყუად ღმრთისად, ესოდენი მადლი მოსცა, რომელთა ჳრწმენა და ჳრწამს მისა მიმართ, რომლისა არა არს რიტხვ, ვინაჲცა ჳერ-არს ჩუენდა და აწცა რწმუნებად და დაწყებად დღესვე საქმესა კეთილისასა, ვინებოთ თუ და რამეთუ ოდეს მადლი ღმრთისად და ნებად და სურვილი კეთილისად /ერთად შეკრბენ, მუნ ყოველივე ძნელი ადვილ იქმნების. ვინაჲცა შეჳგავს და ჳერ-არს ყოველსავე, რომელსაცა ენებოს, რადთა ერთბამად ყოველივე სოფელი არარად შეერაცხოს.“

46V

2. და აღიღებნ იგი, რადცა დახუდის: თუ წუელად რადმე, თუ მკედის ნაწყუედი, ანუ თუ სხუად რადმე უდარესი-რე და იტყუნ: „ვინ ამისთვის ჳბრძავს ვისცა? გინა აცილობს? ანუ უძნს? ანუ ძკრმოჯსენე არს? გარნა თუ ვისმე სრულიად წარეწყმიდოს გონებად თვისი?..“

3. და რამეთუ რომელი ვილოდის გზასა კეთილსა და წარემართოს ღმრთის მსახურებასა შინა ღმრთისა კაცი, მას ერთბამად ყოველი სოფელი, ვითარცა წუელად ესე ჩალისად, შეურაცხიეს, დაღათუ აქუნდეს მთავრობად მისი.

T. 1. მისსა F. არა] omD. აწცა] აწE. და] omD. რამეთუ ოდეს] როდესF ნებაF. კეთილისა F. ვინაცა F. ყოველსავე] ყოველივე F. არარად] არად BDEF. შეპრაცხოს DF.
2. აღიღებნ DEF. რაცა F. დახუდეს BF. წუელი F. მკედისა ნაწყუედი BDF. სხუა E. რამე F. უდარესი -რ ეF. ვინ] ვრF. ვისაცა DF. ანუ] ვინა DF. ძკრისმოჯსენე DEF. ~სრულიად ვისმე E. წარეწყმიდოს F. გონება თვისი F. თვისი] addურგებ ედD
3. ღმრთისასა B (სიტყვაში ბოლო "სა" შემდეგ ჩამატებულია). ესე] omF. შეურაცხიეს BDEF. მთავრობა F.

E

T

92V

4. რამეთუ არათუ ქონებად რადსადმე აენებს, არამედ სიყუარული ნაქონებისა მის მიმართ და შემსჭულავად მისდა გონებისად ვინ არა უწყის, ვითარმედ უპატიოსნეს ყოველისა მონაბებისა გუამნი ჩუენნი არ/იან. არამედ მოყუარეთა ღმრთისათა იგინიცა არარად შეჰრაცხნეს, ვიდრემდე სიკუდილადცა მისცნეს. რაოდენ უფროდს გარეგანთა ამათ საქმეთა სოფლისათა შეურაცხ-ყოფად ადვილ არს?

5.

6. და ავსენებდა მმასა მას, რომელსა დაესხა მხალი იგი და იტყოდა: „არა დამაშურალ იყოა ქმნასა მისსა? ანუ არა ეკმარებოდა იგი? გარნა აქუნდა ვითარცა არარად.“

5

10

5

10

5

4. და რამეთუ რომელსა მრავალგზის ვიტყოდე, აწცა მასვე ვიტყუ, ვითარმედ „არა თუ ქონებად რადსადმე [ვის] აენებს, არამედ ვნებულად ქონებად და რამეთუ ვინ არა იცის, რომელ მონაბებსა ჩუენსა ყოველსავე, რადცა გუაქუს, ჯორცნი ჩუენნი უმჯობეს არიან და უპატიოსნეს, გარნა ოდეს ჭმმან ითხოოს, ბრძანებულ ვართ მათდაცა შეურაცხ-ყოფად და თვთ თავადთა ჯორცთა ჩუენთა მოძულებად. რაოდენ უფროდსდა მას, რომელი გარეგან არს ჩუენსა?“

5. და რამეთუ ვითარცა-იგი ცუდად და მაჯანად არა ჯერ-არს დაბნევაჲ საკმართად თვნიერ კმარებისა კეთილად, ესრეთვე არცა დაგდებაჲ ჯერ-არს თავისად და სიკუდილი, რამეთუ ესე მათი არს, რომელთა წარეწყმიდნენ საცნობელნი გონებისანი, არამედ ჯერ-არს მოლოდინებაჲ ჭმსა და რადთა

10 გან/მზადებულ ვიპოვნეთ.

6. და იკსენებნ ნეტარი მმასა მას, რომელსა ედგა მხალი და იტყვნ: „ნუუკუე არა მას დაეთესაა? ნუუკუე არა იგი დამაშურალ იყოა? ნუუკუე არა მას დაერგო და არა მას შეეკაზმაა? ნუუკუე თვთ აღმოფხურაა იგი და განყარა? გარნა ყოველსავე ზედა აქუნდა იგი, ვითარმცა არა აქუნდა.“

47

T. 4. ქონება[2] F. რადსამე E, რასამე F. არა] არ BF. ყოველსავე] ყოველივე BDF. რაცა F. გუაქუნ BDE, გუაქენ F. ითხოოს E. მათდა E. თავადთაცა BDF. ჯორცთა] თავთა B. (ეს ადგილი გასწორებულია, ქაღალდია გადაწებებული). უფროსდა F.
 5. მაჯანად] ურგებად BDEF.] add და მაჯანად D. დაბნევა საკმართა F. დაგდება] დაგება F. თავისა F. წარეწყმიდნენ A, წარეწყმიდნენ F. მოლოდება F.
 6. იტყუს A. დაეთესა BDEF. დამაშურალ F. ნუუკუე არა მას დაერგო] omD. დაერგო] დაეგო F. შეეკაზმა D.

E

T

7. ამისთვისცა მი-რად-ვიდა ბერი იგი მისა და ენება გამოცდად მისი /და იწყო შექმუსრვად მხალეებისა მის. ხოლო იგი დაიშალა, რადთა ყოვლადვე არა ექსუნოს ბერსა. 5

8. და ოდეს დაშთა ერთიდა ოდენ ძირი, მაშინ ჰრქუა: "უკუეთუ გნებავს, მაშაო, დაუტევე ები და ვცოთ დღეს სიყუარული." 5

მაშინ ცნა ბერძან მან, ვითარმედ მონად იყო იგი ღმრთისად და არა მხლისად მის და ჰრქუა: "განსუენებულ არს სული ღმრთისად შენ ზედა, ძმაო." 5

9. და ნუ ხედავთ უნდოებასა მხლისასა. გეტყვ თქუენ, ვითარმედ ყოველივე სოფელი ესრეთვე შეერატება მას, რამეთუ ნუ უნდო/ებასა მხლისასა მიხედავთ, არამედ ესე გულისწმა-ყავთ, ვითარმედ სხუად არარად აქუნდა მას. 5

10. და უკუეთუმცა არა მოღუაწე იყო, უფროდსმცა აღიძრა მხლისა მისთვის, რომლისაგან იყო ყოველი ნუგეშინის-ცემად მისი, ვიდრედა რომელთა-იგი აქუნ მრავალი და უკუეთუ ერთი დასჭირდის, გინა ორი, მრავლით კერძო შეექმლოს ნაცვლისა მისისა პოვნად. გარნა მასცა ზედა აჩუენა მან, ვითარმედ ვითარცა არაარსი შეერატბილ იყო წინაშე მისსა. 10

7. ამისთვისცა ოდეს მივიდა ბერი გამოცდად მისა და იწყო შექმუსრვად მხლისა, არცა თუ გამოუჩნდა მას, არამედ დაიშალა. 5

8. და ოდეს ერთი ოდენ ძირი დაშთა, მაშინლა ჰრქუა მას: "უკუეთუ გნებავს, მაშაო, დაუტევე ები, რადთა მაგას ზედა ვცოთ სიყუარული." 5

მაშინ ცნა წმიდამან მან, ვითარმედ მონად არს იგი საკუთარი ღმრთისად და არა მხლისად. მერმე ჰრქუა მას: "განსუენებულ არს სული ღმრთისად შენ ზედა, ძმაო." 5

9.

10. ხოლო უკუეთუმცა გნებულად სდგმოდა მას ბოსტანი იგი, მეყსეულად აჩუენებდა მწუხარებისა მიერ შოთეებასა თვისსა. გარნა გამოჩნდა საქმით, ვითარმედ ესრეთ აქუნდა იგი, ვითარმცა არა აქუნდა. 5

T. 7. ამისთვის BDF. მისა] მისდა BDF
 8. სიყვარული F. მან] omABDF. მონა F. მხლისა F. 2 ღმრთისა D.
 10. უკუეთუმცა F. იგი, ვითარმცა არა აქუნდა] omF

E

T

94 11./და იტყოდა ნეტარი ზოსიმე, ვითარმედ: „ხედვენ ესე ვითართა მათ ეშმაკნი და უკუეთუ ვინმე იხილონ, ვითარმედ არა შექმს ჭულულ არს გონებად მისი საქმეთა სოფლისათა, სტნობენ, ვითარმედ ებგვითარი იგი ქუეყანასა ზედა ვალს, არამედ მოქალაქობაჲ და გონებაჲ მისი ზეტას არს.“

12 და იტყოდა ნეტარი იგი, ვითარმედ: „განყოფილებანი გონებათანი არიან და შექმლბეულ არს გონებაჲ მჭურვალე ერთსა შინა ჟმსა ჩუენებად ღმრთისა გულსმოდგინებასა, რომელი ვერ /უჩუენის სხუამან გონებამან დაჯსნილმან ერგასის წელ“

13. იტყოდა კუალად, ვითარმედ: „უკუეთუ იხილონ ეშმაკთა, თუ იგინა ვინმე, ანუ შეურაცხ იქმნა და მწუხარე არს არა ამისთვის, რომელ იგინა, არამედ ამისთვის, რომელ არა ახოვნად და უღმობელად მოითმინა, ებგვითარისა მისგან ეშინის ეშმაკთა, რამეთუ იტინან, ვითარმედ, უწყიეს სლვად გზასა მას ჭეშმარიტებისასა და უყუარან მტენებანი ღმრთისანი“

14. და ავსენებდა წმიდასა პახუმის, ოდეს-იგი შეჰრისხნა /მას ძმამან მისმან და ჰრქუა: „დასცხერ სიფუღულისა მავისგან, რომელ ესრე განავრტყლებ მონასტერსა“. რომელსა-იგი იქმოდა ხილვისა მისთვის, რომელ უჩუენა ღმერთმან. ხოლო მას, ესმნეს რაჲ სიტყუანი მისნი, რეტა აღიძრა

11. და იტყოდა ნეტარი იგი, ვითარმედ: „დაძინუნენ ეშმაკნი ესე ვითარსა ამას და უკუეთუ ვინმე იხილონ, რომელ არარად შეურაცხიეს ნივთი სოფლისაჲ და სოფელი არცარად, აღშუოთნების მისთვის, ვითარმედ დაღათუ ქუეყანასა ზედა იქცევის ესე ვითარი იგი, არამედ მოქალაქობაჲ მისი ზეტას არს.“

12 კუალად იტყოდა იგი, ვითარმედ: „ადირენი არიან გონებისანი და ძალ-უტ გონებასა მჭურვალესა ერთსა შინა ჟმსა შექმრვად ღმრთისა, /რომელსა ვერ შესწირავს სხუად გონებაჲ მტონარი ორმეოცდაათსა შინა წელსა.“

13. და უკუეთუ იხილონ ეშმაკთა, ვითარმედ იგინა ვინმე, ანუ შეურაცხიქმნა, ანუ თუ რადმე იზღვია, გინა თუ რადცა რადმე ძური შეემთხვა და უმძიმს მას, არა თუ რად ევნო, არამედ რამეთუ არა ახოვნად მოითმინა, ესე ვითარისაგან ეშინის ეშმაკთა. რამეთუ სტნობენ, ვითარმედ შეეხო გზასა ჭეშმარიტსა და ჰნებაჲ სლვად მტენებათაჲ ღმრთისათა.

14 და ივსენებნ იგი წმიდასა პახუმის, ოდეს-იგი დაუფრთხო მას ძმამან მისმან უზუტესმან და ჰრქუა: „დასცხერ ცუნდრუკებისაგან, მზუაობარო, რამეთუ გნებაჲს განვრტომაჲ მონასტრისაჲ“. ოდეს-იგი ღმრთისა მიერ უწყებულ იყო მისდა აღშენებაჲ მონასტრისაჲ, რომელსა ესმა რა [ჲ]

94V

95

47V

E. 11. მოქალაქობაჲ B. 13. დ-თისნი B. 14. ესრეთ B (სიტყვაში“თ“ ჩამატებ.).
 T. 11. დანიშნენ E, დანიშნენ F. ამას] მას BDEF. რომელსა D. სოფლისა DF. მოქალაქობა F.
 12. გონებისანი] ბუნებისანი A. მხურვლესა D. რომელსა ვერ] პირველსავე A. სხვა F. გონება F.
 მტონარი A.
 13. უკუეთუ F. რადმე] რასმე A, რამე F. ეშინის F. სლვად DF.
 14. ცუნდრუკობისაგან F. მონასტრისა] F. უწყებულ] ბრძანებულ BDEF. აღშენება
 მონასტრისა F.

E

T

95V

გული მისი, რომელ კეთილსა მას
 საქმესა ზედა აბრალობდა, გარნა
 არარად მიუგო, რამეთუ ღამჭირველი
 იყო გულისაჲ. ხოლო შემწუხრდა
 რად, შთავიდა ქუე თხრილსა სენაკსა
 მცირესა და იყყო ტირილ და
 იტყოდა ღმერთისა მიმართ:
 „ღმერთო ჩემო, წუთდა ცნობაჲ
 ჯორციელი არს ჩემ თანა, ჯერეთ
 ჯორციელად ვცხოვნდები, ვაჲ შე,
 რამეთუ მოსიკუდლად ვარ, ვითარცა
 წერილ არს.“

15. * ესოდენი მოღუაწებაჲ და
 განმზადებულებაჲ გულისაჲ
 მომიგიეს და ჯერეთ
 გულისწყრომისაგან აღვიტაცები,
 დაღატათუ კეთილსა ზედა.
 შემეწყალე შე, უფალო, რადთა არა
 წარვეწყმდე: რამეთუ უკუეთუ არა
 შენ შემეწყე მეყო და პოოს ჩემ თანა
 მტერმან ნაწილი წუთ ერთდა და
 ვიქმნე მორჩილ/მისა.

96

16. * რამეთუ უკუეთუ ვინ ყოველი
 რჩული შენი დაცევას და სტეს
 ერთსა ზედა, იქმნა ყოვლისავე
 თანამდებ. ხოლო მრწამს, უკუეთუ
 შემეწიოს მრავალი იგი წყალობაჲ
 შენი, ვისწაო ამიერთგან სლვად
 გზასა წმიდათა შენთასა, * რომელთა
 არცხუნეს მტერსა, ვითარცა ჯერ-
 იყო, და ვითარ შე ვასწაო,
 რომელთა-იგი უწოდო შენ ჩემ თანა
 ამის ცხორებისა გამორჩევად,
 უკუეთუ პირველად შე არა ვქმნა და
 მძლე ვექმნა ვნებათა.

10

შერისხვად [იგი] ძმისაჲ, აღიძრა
 გულისწყრომად, ვითარცა კეთილსა
 ზედა. გარნა ესრტთა არარად ჰრქუა
 მას, არამედ იაყრობდა ენასა თჳსსა
 და გულსა ხოლო მომავალსა მას
 მწუხრსა შთავიდა ქუე მოსა მას
 მცირესა საყოფელსა, იყყო ტირილით
 ლოცვად და იტყოდა: „ღმერთო
 დამბადებელო, ჯერეთცა გონებაჲ
 ჯორციელი არს ჩემ თანა; ჯერეთცა
 ჯორციელად ვცხოვნდები; ვაჲ შე,
 უბადრუქსა, რამეთუ მეგულეების
 სიკუდილი, ვითარცა წერილ არს.“

15

20

15. ესოდენი მოღუაწებაჲ და
 განმზადებულებაჲ მაქუს გულისაჲ და
 ჯერეთ გულისწყრომად აღვიტაცები,
 დაღატათუ რეცა კეთილსა ზედა.
 შემეწყალე შე, უფალო, რადთა არა
 წარვეწყმდე. რამეთუ უკუეთუ პოოს
 ჩემ თანა მტერმან კერ/ძოჲ რადმე
 მისი, რადხომ [რად...] მცირე,
 აღვილად ჴელთ მიგდოს, არა თუ შენ
 დამამტკიცო და განმამლიცრო,
 უფალო.

5

10

16. რამეთუ უკუეთუ ვინმე დაიძარბოს
 ყოველი უჯული შენი და სტეს
 ერთსა რასმე, იქმნა უეჭუელად
 ყოვლისავე თანამდებ. არამედ მრწამს
 მრავალთა მათ მოწყალებათა შენთაჲ,
 რომელ უკუეთუ შენ შემეწიო,
 უფალო, ვისწაო ამიერთგან სლვად
 გზასა მას წმიდათა შენთასა და
 რადთურთით წაღმართსა მას
 მივსდევდე და რამეთუ ნანდვლვე მათ
 ოდენ არცხუნეს ჯერისაებრ მტერსა,
 ანუ ვითარ ვასწაო, უფალო,
 რომელნი-იგი შემოძკრიბნე შენ ჩემ
 თანა გზაჲ ცხორებისაჲ, არა თუ
 პირველად შე წარველო და დავიცვა
 შიში შენი.“

5

10

15

48

E. 14. ტირილად B. „მოსიკუდილად“ ყოფილა და „ა“ შემდეგ წაუშლიათ B. 15. წარვეწყმდე B. პოოს-
 სიტყვაში შეორე „ო“ ჩამატებულია B.
 T. 14. შერისხვა იგი ძმისა F. ესრეთა BD, ესრ თცა F. გუნება A, გონება F. ვცხოვნდები DEF.
 მეგულეების| მეგობრის F. 15. მოღუაწება F. განმზადებულება F. გულისა F. ჯერეთცა E. პოოს D.
 მისი| omBDEF, A-ში ჩამატებულია მხედრულით. რაზომ F რად| omBDEF, მცირე| omBDEF, A-ში ჩამატე-
 ბულია მხედრულით. დამტკიცო A. 16. შენთა F. ვისწაო F. ნანდვლ BF. ვასწაო E. შემოძკრიბნე F. გზა F.
 ცხორებისა D, ცხორებისა F.
 * რომ. 8,12.

E

T

96V

17. და ესრეთ დაადგრა ღამე ყოველ და /სიტყუათა ამათ ცრემლით იტყოდა, ვითარ განთენა. და ოფლთა და ცრემლთა მისთაგან ადგილი იგი, სადა მდგომარე იყო, იქმნა თიჯა. და იყვნეს დღენი მკისანი და ადგილი იგი ფრიად მკურვალე.

18. და იტყოდა ნეტარი ზოსიმე საკურველებით იყო-მე-ა რიცხვ ცრემლთა მისთაჲ, ვითარმცა არა მინიჭა ღმერთმან ესევეთარსა მას გონებასა ყოველი კეთილი? შე ესრეთ მრწამს, ვითარმედ: მას ღამესა მისცა მას ღმერთმან ყოველი, რაოდენიცა ითხოა, რადთა იყოს იგი ყოველისავე ენებისა მიმართ მკუღარ.

97

III. 19. და იტყოდა ნეტარი იგი: უკუეთუ ვინ იწსენებდეს პირსა შემაწუხებელისა თვისისასა, ანუ შემასძენელისა, ანუ რადსავე ბოროტისმყოფელისა და იწურთიდეს მისა მიმართ გულისსიტყუათა მწუხარებისათა, ებკვითარი იგი მბრძოლი არს სულისა თვისისაჲ უფროდს ეშმაკთაჲსა. და რად ვიტყუ, თუ იწურთიდეს გულისსიტყუათა? უკუეთუ არა მადლიერ იყოს მისდა, ვითარცა მკურნალისა, დიდად აენებს თავსა თვისსა.

17. ამას რად უკუე და ესევეთართასა ილოცვიდა, დაადგრა ღამე ყოველ ტირილსა შინა და გლოვასა ვიდრე განთენებადმდე. და ცრემლთაგან მისთა და ოფლთა იქმნა თიჯაჲ ქუეშე ფერჯთა მისთა ადგილსა მას, სადა მდგომარე იყო. და იყო ზაფხული და ადგილი იგი მკურვალე ფრიად.

18. და იტყოდა საკურველებით ნეტარი იგი: ნუუკუე აქუნდლო ცრემლთა მისთა წყვად ანუ საზომი, ვითარმცა არა მინიჭა ღმერთმან ესევეთარსა გონებასა უხუებაჲ კეთილთა მისთაჲ? რამეთუ მე მრწამს ჯეშმარიტად, ვითარმედ: ღამესა მას შინა მისცა მას ღმერთმან ყოველივე, რაოდენიცა სთხოა მას, რადთა იყოს იგი მკუღარ მიერთგან ყოველთაგანვე ვნებათა.

III. 19. და იტყოდა იგი, ვითარმედ: უკუეთუ ვინმე შეუშუას ვისთვსმე გულისსიტყუად ძური გულად თვისა შეწუხებისა რადსათვსმე, გინა ზღვევისა, გინა გინებისა, გინა რადსაცა ბოროტისა შემთხუვეისათვს და თხზვიდეს იგი გულისსიტყუათა მისთვს, მოიკლავს იგი სულსა თვისსა, ვიდრედა არტადა თუ საკმარ არიან მისდა ეშმაკნი, რამეთუ თვთ მკლველ არს იგი თავისა თვისისა. /და რად ვიტყუ, თუ თხზვიდეს გულისსიტყუათა? [არამედ] უკუეთუ არა ეპყრას [იგი] ვითარცა მკურნალი კეთილი, დიდად აენებს იგი თავსა თვისსა.

48V

- E. 18. ყ-ისვე A. 19. მდლიერ B.
- T. 17. მდგომარე იყო| დგომიდ იყო A. იგი| omE. მკურვალე A.
- 18. წყვად| წყვი BDF. ღმერთმან| უფალმან E. უხუჭბა F. მისთა DF. სთხოვა BEF.
- 19. ვითარმედ| omE. გულითად C. თვსად CE. რასათვსმე F. რადსაცა| რადსათვსცა BE. ბოროტის A. რამეთუ| omBDF. მისთვს C. მკლველი D. იტყუთ A. იპყრას CF.
- * აქ იწყება ტექსტი C ხელნაწერში.

E

T

20. რამეთუ ყოველი
 ბოროტისყოფელი /ჯორციელი
 განმწმედელი არს სენთა სულიათა.
 და ამისთჳს გუღირს ესევეთარისა
 მის, ვითარცა მკურნლისა, ქრისტეს
 მიერ მოვლინებულისა, შერაცხვად,
 რამეთუ თანა-გუაც სახელისათჳს
 ქრისტესისა ვნებად, რომლისა მიერ
 უკუე ესევეთარი იგი თანანადები
 გარდავიწადოთ, არა ქველისმოქმედად
 შეპყრაცხოთ იგი.
 21. უკუეთუ კულა არა გუნებავს
 სენთა მათგან სულიერთა
 განთავისუფლებად, უბრალო არს
 ღმერთი: ხოლო თჳთ იგი მწუხარებად
 გინებასა, ანუ შეურა/ცხებასა; ანუ
 რასაცა ჯორციელსა ჭირსა სასწაული
 არს სულისა სნეულისა. რამეთუ
 რომელი არა სნეულ იყოს, არცა წუხს
 ესევეთართა ზედა საქმეთა. გუღირს
 უკუე მადლობად მისსად მის, რომლისა
 მიერ უძღურებად და სენი ზუენი
 ვიცანთ და მის მიერ მოწვეწულთა
 მათ, რადცა იყოს, შეწყყნარებად,
 ვითარცა წამალსა საკურნებელსა,
 მოვლინებულსა ქრისტეს მიერ.

20. და რამეთუ რად სთქუა, თუ გავნო,
 არარად გავნო, ნუ იყოფინ! არამედ
 უფროდსდა განგწმიდა და ესრეთ
 გიღირს შერაცხვად მისი, ვითარცა
 ქრისტეს მიერ მოვლინებულისა
 მკურნლისა, რამეთუ ვალი თანა-გაც
 ქრისტესი და გიღირს ვნებად
 სახელისათჳს მისისა, ესრეთვე მისი
 თანა-გაც პყრობად, ვითარცა
 ქველისმოქმედისა.
 21. უკუეთუ კულა ვერ განყენებულ
 ხარ ვნებათაგან, არცა გუნებავს
 თავისუფლების, უბრალო არს შენგან
 უფალი ღმერთი და უმიზეზო, რამეთუ
 თჳთ ეგვი რომელ გელმის,
 სნეულებისაგან არს სულისა: რამეთუ
 უკუეთუმცა არა სნეულ იყავ, არამცა
 გელმოდა. და ამისთჳს უმეტესადლა
 თანა-გაც მადლსა აღსაარებად მისსა,
 რამეთუ მის მიერ სტან სენი შენი და
 გიღირს, რადთა მიიღო მისგან
 საკურნებელი წამალი, რომელი
 წარმოუგზავნიეს შენდა იესუს.

E. 21. განთავისუფლებდ B- „ა“ ჩამატებულია.

T. 20. უფროსდად C. მკურნლისა BCE, მკურნლისა D, მკურნლსა F. მისისა add რამეთუ BCDEF.

მის F. თანა-გუაც D. მყრობად D, ამყრობა F.

21. თი უთი F. თჳთ ეგვი რომელ რომელ ეგვი D, რომელ თჳთ CE. უკეთუმცა F. ამისთჳსცა CE. უმეტესად-ლა უმეტესად C. აღსარებად BCEF. მიიღოს F.

E

T

98V

22. უკუეთუ კულა არა თუ ოდენ არა მადლიერ ვიყვნეთ, არამედ ძვრსაცა ვიკესენებდეთ, /ვითარმცა ესრეთ ვიტყოდეთ ქრისტეს, ვითარმედ: არა ბჭვს შენ მიერ კურნებაჲ, არა შევპარებიან ჩუენ წამალნი შენნი, არამედ წყლულებათა შინა ჩუენთა გუნებაჲს დაღობდაჲ და მორჩილ ეშმაკთა ყოფად და რადღამე გვყოს ღმერთმან? რამეთუ მან სახიერებითა თვისითა მოგუცნა საკურნებელად ბოროტთა მათ სენთა ჩუენთა მცნებანი მისნი, რომელნი განგუწმედენ, ვითარცა-იგი წამალნი განსწმედენ სენთა ჯორციელთა.

5

10

15

22. ხოლო უკუეთუ არა თუ ოდენ არა ჰმადლობდე, არამედ ძვრთაცა ვწმასნიდე მისთვის, საცნაურ არს, რომელ წინაუღლდეგები იესუს და ეტყუ: არა მნებაჲს განკურნებაჲ შენგან, არა მივმს წამალი შენი, დაღობდაჲ მნებაჲს წყლულებათა შინა ჩემთა, მორჩილებაჲ მნებაჲს ეშმაკისაჲ და არა შენი. რად უკუე გიყოს შენ უფალმან მიერთებან? რამეთუ სახიერ არს უფალი ჩუენი და მოწყალე და წინაგანსაწყობელად სიბოროტეთა ჩუენთა მომცნა ჩუენ მცნებანი მისნი წმიდანი, რომელნი-იგი მსგავსად განსაწმედელთა წამალთა და მწუველთა განკურნებენ სიბოროტელთა ჩუენთა.

99

23. რომელსაცა უკუე სუროდის /განკურნებად და განთავისუფლებად სენთა თვისთაგან, უტყმს მას მოთმინებაჲ ყოვლისავე, რაოდენი უყოს მკურნალმან მან საკურნებელი.

5

24. რამეთუ სნეულსაცა არა სწადინ დაჭრაჲ ჯორცთა მისთაჲ მახვლითა, ანუ დაწუგად, გინა თუ სუმაჲ წამალთა მათ მწარეთაჲ, არამედ ესენებაჲცა მათი აღუშლინ გულსა, გარნა განთავისუფლებისათჳს სენთაგან მისცის თავი თჳსი ჯელთა მკურნალისათა და ყოველივე მო/ითმინის.

5

10

49

23. ვინაჲცა რომელსა ენებოს და სუროდის სიმორთელისათჳს, უნებლიეთ თანა-აც დათმუნად ყოველსავე, რაოდენიცა-რად მკურნალმან ჯერი-იხინოს.

24. /[და რამეთუ] არცაღათუ სნეულსა ეჰამების დაწუგად და დაჭრაჲ ასოთა თჳსთაჲ, არცაღა სუმაჲ მწარესა მას სასუშემოსა სანადვლოსა, არამედ უფროდსღა მოეცნენოს რად, გული ეწეზვის. გარნა ყოველსავე ზედა არწმუნებს თავსა თჳსსა და აიძულებს. რამეთუ იცის, ვითარმედ თჳნიერ ამისა ვერ დაეცნების სენსა მას, ამისთვისცა მისცემს თავსა ჯელთა მკურნალისათა. რამეთუ შეცნიერ არს, ვითარმედ მცირედისა მისთვის უბემურობისა, განერეს იგი მრავალმეულსა ნადვლესა და საგრძელოსა სნებასა.

99V

E. 22. ვიყონეთ A. ოწ B.
 T. 22. თუ]omA. სწმასნიდე DCEF. განკურნება CF. მორჩილება CF. ეშმაკისა CF. უფალმან] omE.
 ამერთებან D. ჩუენი] omD. მომცა A. განსაწმენდელთა F. კურნებენ F.

23. ვინაიცა F.
 24. ~დაჭრაჲ და დაწუგად BDE, დაჭრა და დაწუა F. თჳსთა F. სანადვლოსაჲ D, სანადვლოსა F. მოიწესნოს E. ეწეზვის B, ეზიზვის CEF. თავსა] omF. ამისსა F. ამისთვის F. უბემურობისა F.
 * გამოსლფ. II.22

E

T

25. ეგრეთვე ყოველნი, რომელთა ჯორციელნი ჭირნი, გინა შეურაცხებანი, ანუ დაჭირვებანი მოაწინენ ჩუენ ველა, წაშალნი არიან, იესუს მიერ მოვლინებულნი ჩუენდა განმათავისუფლებლად ყოვლისაგანვე სენისა ვნებათადასა, უკუეთუ მოვითმინოთ. უკუეთუ კულა არა თავს-ვიდებდეთ, არცა წაშალთ მათ ქრისტესთა შევიწყნარებდეთ, თავთა თუსთა ვავნებთ, ვითარცა უსწობონი და უგუნურნი.

5

10

15

10

IV.26. და იტყოდა ნეტარი იგი: /ადიხუენ განსაცდელნი სოფლისაგან და არღარავინ იპოოს წმიდად, რამეთუ რომელი ივლტოდის განსაცდელისაგან სულთა მარგებელისა, იგი არა ივლტის განსაცდელისაგან საუკუნოდას. რამეთუ ვინ მოატყუა წმიდათა მოწამეთა გვრგვნი დიდებისა, გარნა მკლველთა მათთა? ვინ მოატყუა წმიდასა სტეფანეს ესევეითარი იგი დიდებდა, გარნა რომელთა-იგი ქვაჲ დაჰკრიბეს?

5

10

25. სადაგაენი უკუე და დასაწუველნი იესუდსნი არიან დაჭირვებაჲ საწმართაჲ, შეურაცხ-ყოფაჲ სოფლისაჲ, მოძულებაჲ ჯორცთაჲ და ყოვლისავე ნივთისა მსოფლიოდასა და რაჲთა ჭეშთა იქმნე ყოველთაგანვე ვნებათა. ხოლო უკუეთუ კულა არა თავს-იდებ, თავსა შენსა აენებ თავსავეცა შენსა აბრალობდი და ნუ ქმასა შმიზეზობ, გარნა ჩუენ, ვითარცა გამოუცდელნი განსაცდელთანი, გარე-მივაქცევთ წაშალთ მათ იესუდსთა საკურნებელთა და დაუტეობთ ბრალობასა თავთა ჩუენთასა და გულისსიტყუათა ვკერაეთ და ვწმასნით კეთილისმყოფელთათუს ჩუენთა, ვითარცა განლიგებულნი და განცოფებულნი.

IV.26. და იტყოდა ნეტარი იგი, ვითარმედ: ადიხუენ განსაცდელნი სოფლით და არავინ იპოოს წმიდად, რამეთუ რომელი ევლტოდის განსაცდელთა სარგებელისათა, არა ევლტის იგი განსაცდელთა საუკუნეთა. რამეთუ თქუა ვინმე წმიდათაგანმან, ვითარმედ ვინ მოატყუა წმიდათა მოწამეთა დიდებაჲ და გვრგვნი, თუნიერ მათთა მათ განმ/კითხველთა? ანუ ვინ აღიყვანა წმიდაჲ სტეფანე ესევეითარსა დიდებასა [თუნი]ერ დაჰქოლველთა მათ მის[თა]?

49V

T. 25. დასაწუაენი CDF. დაჭირვება საწმართა F. შეურაცხთფა სოფლისა F. მოძულება ჯორცთა F. ყოვლისა BF. მსოფლიოდასა F. ექმნე F. თავსაცა BCF. აბრალებდი F. მიზეზობ E. ~ვითარცა ჩუენ D. იუს~დსთა F. დაუტეევბთ BEF. განცოფებულნი/განცუბრებულნი B, განცუფრებულნი F. 26. მქოლველთა BDF.

E

T

100V

27 და აწსენებდა სიტყუასა მას ევაგრესსა, რომელსა იტყუს, ვითარმედ: მე ბოროტისყოფელთა ჩემთა არა/ვაბრალებ, არამედ კეთილისყოფელად სახელ-ვსდებ და არა გარემივიტყევი მკურნლისა მისგან სულთაჲსა, რომელი წამალსა მოსცემს შეურაცხებისა მის მიერ ამაჲრტაჲანსა მას სულსა ჩემსა. რამეთუ შეშინის, ნუჲკჲუე ჩემისაცა სულისათჳს ითქუას: „ვჲკურნებდით ბაბილონსა და არა განიკურნა.“* V 28.

29. და იტყოდა ნეტარი იგი: ესე უწყოდეთ, ვითარმედ არავინ იტყუს ჭეშმარიტსა, გარნა რომელნი გუზრახვიდენ და გუძაგებდენ და შეურაცხ-გუყოფდენ ჩუენ. 30.

101

27. და იწსენებდაცა იგი სიტყუასა მას ევაგრესსა და იტყოდა, ვითარმედ: მე არა თუ ოდენ არა ვაბრალობ ძკრისმზრახვალთა ჩემთა, არამედ ქველისმოქმედთადცა ვხადი და არა გარემივიტყევი სამკურნალოსა სულთასა, რამეთუ შეურაცხებაჲ წამალი არს საკურნებელი მზუაობარისა სულისაჲ ვინაჲცა შეშინის, ნუჲკჲუე და სულისათჳსცა ითქუას ჩემისა. „ვჲკურნებდით ბაბილონსა და არა განიკურნა.“*

V 28. და იტყოდა იგი, ვითარმედ: ეშინოდარ ევაგრეს თავისათჳს თჳსისა: ნუსადა ესაჯგებოდის მას ქრისტე და ეტყოდის: „უბადრუკო ევაგრე, სხეულ ხარ ზუაობითა და ამაჲრტაჲანებითა, ხოლო მე მოგივლინე წამალი საკურნებელი-შეურაცხებაჲ და არა განიკურნე.“

29. ხოლო ესემცა ვიცით, რომელ არავინ იტყუს ესრეთ ჭეშმარიტსა, ვითარ-იგი ძკრისმზრახვალნი ჩუენნი.

30. და იტყოდა იგი, ვითარმედ: უფალმან უწყის განაღა, რომელი-იგი განიკითხავს გულთა და თირკჲუმელთა, რომელ დადაცათუ ყოველი სოფელი მაქებდეს და მნატრიდეს, ჩემი ყოველივე ღირს არს ძაგებისა და ძღემისა და ნერწყუვისა. ხოლო უკჲეთუ სთქუა შენ, თუ: „ესე და ესე გიქმნიეს“, მე ვთქუა, ვითარმედ: „და რაჲ არს ჩემთაგან საქმეთა კეთილ, რაჲთა-მცა ეგეოდენ იყო ბოროტ.“

E.27. მოსტეჲს B. თქუას B, A-ში - "ი" ჩამატებულია. 29. გუზრახვიდენ AB. T.27. ვითარმედ]omE. არა]omE. ძკრისმზრახვალთა B. ქველისმოქმედცა A. ქველისმოქმედცა CD, B-ში ბოლო "დ" ჩამატებულია. სულითას]add. დთ'ისა E. შეურაცხება F. მზუაობისაჲ სულისაჲ E, მზუაობისა სულისა DF. ვინაცა CF. ითქუა CF. ვკურნებდით F. ბაბილონსა B, ბაბილონსა F. 28. ევაგრეს F. მას]om BCF. ეტყოდა F. 28. ~ესრეთ იტყუს BDEF. ძკრისმზრახველნი CF. 30. უწყის CE. გულსა BCDEF. თირკჲელთა DF. რომელ]რაჲთა (რ'ა) CF. ~მნატრიდეს და მაქებდეს BCDEF. "არს" გადატანილია წინ-ის ბოლოს D. ნერწყვისა DF. თქომ BCDF. გიქმნიეს]add და D. ჩემ'ან F. გეოდენ BCFE. * იერ. 2,9; შდრ. ლ. 13,34-35

E

T

31. და არავინ ესრეთ იტყვს ცილსა, ვითარ მაქებელნი ჩუენნი და რომელნი-იგი გუნატრიდიან და ბოროტისმეტყუელნიცა იგი ვერვე იტყვან ყოველსა ჭეშმარიტებასა ბოროტთა ჩუენთასა.

32. რამეთუ უკუეთუმცა იხილნეს სიღრმენი ბოროტთა ჩუენთანი, გარე-მიიქცესცა ჩუენგან, ვითარცა სიმყარლისაგან მწვრისა, ვითარცა სულისაგან არაწმიდებისა.

33. და უკუეთუმცა იქმნნეს ყოველნი ასონი კაცთანი ენა ძურისზრახვად ჩუენდა, ვერ კმა-არიან შეუსრატებისა ჩუენისა ღირსად თქუმად.

34. რამეთუ უკუეთუ იობ, მართალი იგი, იტყოდა, ვითარმედ: „საგსე ვარ გინებითა“*, ჩუენ რად-მე ვთქუათ, რომელნი უფსკრულნი ვართ ვნებათანი? ყოველითა ცოდვითა და გუამდაბლნა ჩუენ ეშმაკმან და თანა-გუატ ესე ვითარისა ამის დაშდაბლებისა ჩუენისა გულისგმის-ყოფად.

31. ვინადაცა არავინ ტყუის სხუად, თვნიერ მაქებელნი და მნატრელნი ჩუენნი და არავინ იტყვს მართალსა, ვითარ-იგი მამგნი ჩუენნი და შუერაცხმოფელნი, ვითარცა პირველ ვთქუ, და ვერცადათუ მათ იციან ყოველივე მართლიად, რადთამცა იტყოდეს.

32. ხოლო უკუეთუმცა ღირს იქმნნეს ცნობად, არა ვიტყვ პელაგონსა მას და ზღუასა ბოროტთა ჩუენთასა, არამედ მტირე თუმცა რად კერძოდ იხილეს, ივლტო/დესცა იგინი, ვითარცა მწვრისაგან და სიმყარლისა და სულისაგან უკეთურისა სულთაცა ჩუენთა სიხენეშისაგან.

33. და უკუეთუ იქმნენ ყოველნი ასონი ყოველითა კაცთანი ენა, გურწამს, რომელ ვერ გამოიტყვან ღირსებით ჩუენსა უპატიოებასა, რამეთუ ყოველივე ძურისმეტყუელი და მამგებელი კერძოსა რასმე იტყვს და ნაწილსა, ხოლო ყოველისავე ცნობად ვერ მალ-უტ, ვერცა იტყვს.

34. და რამეთუ უკუეთუ იობ მართალი იტყოდა, ვითარმედ: „აღსაგსე ვარ უპატიოებითა“*, ხოლო აღსაგსესა შინა სხუად არღარად ჩაეტევის, ჩუენ რადლა ვთქუათ, რომელნი-ესე ჯურღმულნი ვართ ყოველითა ბოროტთანი? რომელნიცა უბადრუენი ყოველთავე ცოდვათა სიმრავლითა დამამდაბლნა ჩუენ ეშმაკმან და თანა-გუატ ყოველთა ცნობად შემუსრვილებისა და სიმდაბლისა ჩუენისა.

101V

50

E.34. უკუეთუ A.

T. 31. ვინადაცა CF. ტყუვის D. სხუა CF. ჩუენნი იქმნი BCFE. მამგებელნი BCDEF, შუერაცხმოფელნი BCDEF. მართლიად AB. 32. პელაგონსა BCFE. ჩუენთასა/ქემთასა CF. რად/რადმე D. სულისა D. სულთა D. სიხენეშისაგან/სხენეშისა იგი A.

33. იქმნიენ C, იქნენ F. ყოველითა/ომBFE. ძურისმეტყუელი F.

34. ~მართალი იობ BEF. არღარა BCFE. რადღა F. ეშმაკმან/add რამეთუ BDF.

*იობ. 6,2

E

T

102

35. რამეთუ რომელი მეცნიერ იყვნენ თვისა სიგლახაკესა და აბრალებდენ თავთა თვისთა, შეჰმუსრვენ ეშმაკსა, ვითარცა-იგი თქუეს მამათა, ვითარმედ: „შთათუ-ვადეს სიმდაბლე ჯოჯოხეთად, ზეცად აღმაღლდების და აღ-თუ-ვადეს ამპარტავანებად ცადმდე, ჯოჯოხეთად შთავალს.“

5

36. და იტყოდა ნეტარი იგი: „ვინმცა დაარწმუნა ჭეშმარიტსა მდაბალსა ბოროტისა წურთად ვისთვისმე? რამეთუ რადცა მოიწიოს მდაბალსა ზედა, ყოველსავე მიზეზად მოიღებს შეურაცხებად და ბრალობად თავისა თვისისა.“

5

37. და აჯსენებდა მამასა მოსეს, ოდეს განვადეს იგი ეკლესიისა მსახურთა სამღმრეთოთ და ჰრქუეს: „განვედ ამიერ, ჰინდოო შაო“ და იწყო მან თავისა თვისისა კდემად და იტყოდა: „ტყავო ნატრისფერო, პირშავო, კეთილად გიყვეს, ოდეს არცაღა თუ კაცი ხარ რადსა შეხუალ შორის კაცთა?“

5

38. და იტყოდა, ვითარმედ: რადცა მოიწიოს მდაბალსა ზედა, მეყსეულად აღდგის იგი ლოცვად და ყოველთავე ზედავს, ვითარცა კეთილისმოქმედთა.

5

02V

50V

35. და რამეთუ რომელთა იცნან უძღურებად თვისი და სიმდაბლისა მიმართ მიივლტოდინ, შეჰმუსრვენ ეშმაკსა და ვითარცა თქუეს წმიდათა მამათა, ვითარმედ: „უკუეთუ შთავდეს სიმდაბლე ქუესკნელადმდე და ჯოჯოხეთად, ვიდრე ცადმდე ამაღლდების“, და კუალად: „უკუეთუ ამაღლდეს ამპარტავანებად ვიდრეცა ზესკნელადმდე, ვიდრე ჯოჯოხეთადმდე შთავდების“

10

36. და იტყოდა იგი, ვითარმედ: „ვინ არწმუნოს მდაბალსა, ვითარმცა თხზვიდა გულისსიტყუათა ვისთვისცა? და რამეთუ ყოველივე, როდენიცა-რად შეემთხვოს მდაბალსა: გინა ევნოს, ანუ თუ ესმას, ყოველსავე მიზეზად შეიქმს შეურაცხებისა და თავისავე თვისისა კდემულებისა.“

37. და იჯსენებდა იგი მამასა მოსეს და იტყოდა: „ზედავთა, თუ რად ყო, ოდეს იგი მნეთა ეკლესიისათა გამოდევნეს ეკლესიით? და ჰრქუეს მას: „განვედ გარე, ჰინდოო შაო“. ვითარ იწყო ბრალობად თავისა თვისისა და იტყოდა: „ნატრის ტყავო, შაო, კეთილად გიყვეს შენ, ოდესღა კაცი არა ხარ, რადსათვის წარმოსდგები შორის კაცთა?“

38. და იტყვს იგი, ვითარმედ: როდენიცა-რად შეემთხვოს მდაბალსა, მეყსეულად ლოცვად აღდგების და ყოველნივე კაცნი ქველისმოქმედად შეურაცხიან.

E.35. იონენ A, იყუნენ B. 37. ეკლესიის A, B-ში მეორე "ი" ჩამატებულია. 38. მოიწიოს-მესამე "ი" ზემოდან აწერია B. ყოველთავე - მეორე "ვე" ჩამატებულია B.
 T.35. იცნან|იცინან CF. უძღურება CF. მიივლტოდინ CE. ეშმაკთა BEF. ვიდრე|ვ-ი D. ამპარტავანება CEF. ზესკნელთადმდე|ქუესკნელადმდე F. 36. ვითარმცა|რ-მცა BCF. ვისთვისცა|ვისთაცა BEF. რამეთუ|თმBCEF. თუ |თმBCDEF. თავისა E, თაისავე F.
 37. ზედავთა თუ რად ყო|თმF. გამოდევნეს FF. მას|თმCF. გარე|თმBF. შავო BCDF. თვისისა|თმAC. ნატრისა D. ტყავო BDF. შაო BDF. რადსათვის F.
 38. იტყოდა BCDEF. მეყსეულად F. შეურაცხია F.

E

T

39 ხოლო ჩუენ მიდრეკილ ვართ
 გზისა მისგან ჭეშმარიტებისა,
 რომელი ვლეს წმიდათა და
 03 გუნებავეს პონად თავისა ჩუენისა
 გზისა უცხოთა, შემსგავსებულსა 5
 ბოროტთა მათ ნებათა ჩუენთასა.
 40 თუ არა, რად უმჯობეს არს,
 ვითარ სმენად სიტყუსა მის მამისა
 ამონადსა, რომელი იტყუს:
 ეკრძაღე თავსა შენსა კეთილად,
 რადთა რომელსაცა საქმესა ზედა 5
 შეგაწუხოს ვინ, სდუმნე და
 არარად მიუგო, ვიდრემდის
 შინაგანითა ლოცვითა დამშუდდეს
 გული შენი და ესრეთ შეიძინო
 ძმად იგი. 10

41. რამეთუ რომელსა სურინ გზისა
 მისთვის ჭეშმარიტისა ფმისა
 3V შფოთისასა, ამხილებნ თავსა
 თვისსა, ძლიერად აყუედრებნ და
 იტყუს: „რად პბორგ, სულო ჩემო?
 რად, ვითარცა ეშმაკეული,
 პპეროი?“ 5

42. ამით გამოაჩენ სენსა შენსა,
 უკუეთუშტა არა სნეულ იყავ,
 არამცა გელმოდა, რადსათვის
 დაგიტეობიეს ბრალობად თავისა
 თვისსად და ძმასა აბრალებ?
 ამისათვის, რომელ გიჩუენა სენი
 შენი? 10

39. გარნა ჩუენ დაგტეობიეს გზად
 ჭეშმარიტებისად და ძლიერად წმიდათად
 და სხუასა გზასა გუნებავეს შექმნად
 ნებათაებრ ჩუენთა უკეთურთა.

40. უკუეთუ არა, რად უადვილეს არს
 სმენასა კეთილისა მის და საქმით
 გამოცდილისა მოძღურისა მამისა
 ამმონადსა, რომელი იტყუს: დაიცევ
 თავი შენი მტკიცად, რადთა უკუეთუ
 ვინ შეგაწუხოს შენ რასაცა ზედა 5
 საქმესა, სდუმნე სრულიად და
 ყოლადვე არად სთქუა, ვიდრემდის
 ლოცვისა მიერ მოუკლებელისა
 დამშუდდეს გული შენი და გონებად
 და ესრეთღა ემეღრე ძმასა. 10

41. და რამეთუ რომელსა სუროდის
 გზისა მისთვის წრფელისა და
 ჭეშმარიტისა აღძრვასა მას შინა,
 უმეტესადღა სწყლავს თავსა თვისსა და
 პგუემს და მარადის ჰყუედრის და
 ეტყუს: „რადსათვის განლიგებულ ხარ,
 სულო, და განძნებულ და ვითარცა
 განცოფებული, აღმფოთებულ ხარ და
 გულისწყრომისა ლობზნი
 გარდაგეტემიან?“ 10

42. ნანდვლვე თვთ ამით გამოაჩინებ
 ცხადად, რამეთუ სნეულ ხარ. და
 უკუეთუშტა არა სნეულ იყავ, არამცა
 ბეტკივნებოდა, რადსათვის უაჟუ
 დაგიტევიეს ბრალობად თავისად და
 ძმასა შენსა აბრალებ, რომელმან
 გიჩუენა სენი შენი? 5

E.41. იტყუს - B-ში "ნ" ყოფილა და "ს"-დ გადაუსწორებიათ.
 T.39. დაგტევიეს B, დაგვიტევიეს F. გზა ჭეშმარიტებისა F. ძლიერად წმიდათა F. სხუასა AB, სხუას D. გზასა IOM. შექმნა F.
 40. სმენისა CF. მოძღურისა CDF. ამმონადსა B, ამონადსა DCE, ამონისსა F. ვინვინმე CE. რასაცა add ვინ BDE. სდუმნე C. არა CF | არარად BDE. ვიდრემდის | ვითარმედ F. გონება CF.
 41. მისთვის მის BCF. რასათვის CEF. განლიგებულ | განითვებულ A. დამწრამეთუ A. განძნებულ E, A-ში ძველი არ ჩანს, მხედრულით არის ზემოდან დაწერილი. გარდაგეტემიან A, გარდაეტევიან C.
 42. ნანდვლვე F. რასათვის CEF. ბრალობა CF. თავისა CDEF. გუჩუენა F.

E

T

43. საქმით და ჭეშმარიტებით
 ისწავენ მტნებანი ქრისტესნი,
 რომელსა შეურაცხ-ჰყოფდეს და იგი
 104 დუმნა; ჰგუემდეს და არა მიაგებდა.
 არა გესმისა, რასა იტყოდა და
 საქმით აჩუენებდა?

44. „ბეჭნი ჩემნი მივსცენ ცემაღ და
 დაწუნი ჩემნი ყურიძლის-ცემაღ,
 ხოლო პირი ჩემი არა მივიტყოფ
 სირცხლისაგან ნერწყუსა“*.

45. და შენ, უბადრუკო სულო,
 ერთისა გინებისა ანუ
 შეურაცხებისათჳს ჰზი და იწურთი
 ბეკრეულთა გულისსიტყუათა და
 ჰბრძავ თავსა თჳსსა, ვითარცა
 104V ეშმაკისი. რამეთუ რადმცა უყვეს
 უმეტესი ეშმაკთა ესევითარსა მას
 სულსა, ვითარ იგი / აენებს თავსა
 თჳსსა?

46. ეჰა, საკვრველი! ვნებათა
 ქრისტესთა ვიკითხავთ მარადღე,
 როდენ-იგი ევნო მას ჩუენთჳს და
 ჩუენ ყოვლადგემ მოთმინებაჲ ჭირისა
 ანუ შეურაცხებისა რადსამე არა
 5 გუენებაჲს. ჭეშმარიტად მიდრეკილ
 ვართ გზისა მისგან წრფელისა.

47. და იტყოდა, ვითარმედ: უკუეთუ
 ვინ ცხონდეს სოფელსა ამას წელთა
 მათუსალაღსთა და არა ვლოს
 წრფელსა ამას გზისა, რომელ ვლეს
 5 წმიდათა, ესე იგი არს, რადთა
 იგინებოდის და
 შეურაცხიქმნებოდის და
 მოითმენდეს, ვერსადა წარეშართოს,
 არამედ ოდეს დღეთა თჳსთა
 წარჰვდის ამოდ.

43. საქმითცა და სიტყვთ ისწავენ
 უკუე, სულო, მტნებანი ქრისტესნი,
 რომელი-იგი მაგინებელთა არა
 აგინებდა, ევენებოდა და არა
 5 უთქუმიდა. არა გესმისა სიტყუად მისი,
 რომელი აჩუენა საქმით?

44. „ბეჭნი ჩემნი მივსცენ გუემად და
 დაწუნი ჩემნი ყურიძლის-ცემაღ; ხოლო
 პირი ჩემი არა გარემივიტყვი
 სირცხლისა მისგან ნერწყუსისა“*.

45. ხოლო შენ, უბადრუკო და უღებო
 სულო, არცა თუ ერთსა კდემასა და
 ყუედრებასა თავს-იღებ მისსაგან,
 არამედ დაჯდომილ ხარ და
 5 ბეკრეულთა გულისსიტყუათა სწ/მასნი,
 უძრეს აენებ თავსა შენსა უფროდს
 ეშმაკთასა, რამეთუ და რად ავნოს მეტი
 ეშმაკმან სულსა, რაოდენ იგი თჳთ
 აენებს თავსა თჳსსა?

46. აჰა, ესერა ვხედავთ ჯუარსა
 ქრისტესსა და წმიდათა ვნებათა მისთა
 აღმოვიკითხავთ დღითი-დღე, და
 5 როდენი-იგი ევნო ჩუენთჳს, გუესმის,
 ხოლო ჩუენ არცა თუ ერთისა
 კდემულებისა სიტყუასა თავს-ვიღებთ
 ნანდჳლვე, ჭეშმარიტად მიდრეკილ
 ვართ გზისა მისგან წრფელისა და
 საღმრთოდასა.

47. და იტყოდა იგი, ვითარმედ:
 უკუეთუ ცხონდეს კაცი დღეთა
 მათუსალაღსთა და წელთა და არა
 წარვლოს გზად იგი წრფელი, რომელი
 5 ვლეს ყოველთა წმიდათა, ხოლო ვიტყვ
 მე კდემასა და შეურაცხებასა და
 ზღვევასა და სხუასა მას ყოველსავე
 ძრთა შემთხუევასა, ვერ წარეშართოს
 იგი ვერცა დიდად და ვერცა მტირედ,
 10 არამედ ცუდად დღენი ოდენ თჳსნი
 წარჰვდნეს.

E. 46. წრფელისა-თრი "ს" ყოფილა და ერთი წაუშლიათ B.
 T.43. და]omBCF. 44. ჩემნი2] omBF. გარემივიტყო BCDEF. სირცხლისა მისგან]სირცხლისაგან
 BEF. ნერწყუსა F. 45. რად რამეთუ BEF. სულისა F. 46. „ქრისტესსა... აღმოვიკითხავთ“] omBCF.
 როდენნი-იგი E. ივნო CE. ჩუენთჳს]add ქრისტესსა BF (B-ში ჩამატებულია). ერთსა DCF]omE.
 ნანდჳლვე F. 47. ცხონდეს DF. მათუსალაღსთად E]მრაველთა BCF. არა]omA. გზა CF.
 ვლეს]იხილეს C. და]omCDF. წარვადნეს DCF, წარჰვადნეს E.

*სბა. 16.

E

T

48

აგინა ვინმე საყუარელსა ვისმე ჩემსა და არა ერთგვის ოდენ, არამედ მრავალგზისა ბოროტსა იტყუნ მისთვის მრავალთა კაცთა მიმართ. ხოლო მას ესმოდა და ეტკივნა გული და ენება შეწუხებდა მისი, რამეთუ შემძლებელსა იყო.

49. მესმა მე ესე და ვარქუ მას: „რასა იქმ, ძმამო? თავსა თვისსა აენებ, ესე თუ ჰყო, ყოველსა/ვე სათნოებასა სულისა შენისაგან განიოტებ, რამეთუ რად მოგიტომენიეს ჯერეთ ღირსად მისსა, რად-იგი თავს-იდვე ქრისტემან შენთვის? უწყი, ვითარმედ მრავალი საფასე დაგიტომიეს სოფელსა ზინა, არამედ უკუეთუ არა მოიგო სიმშუდე, მსგავს ხარ მჭედელსა, რომელი ჭედნ ღღე ყოველ შანთსა რკინისასა და სახე ჭურჭლისა რაფსავე ვერ გამოქმნის.“

50. და ეტყოდე მას: იტყვს ღმერთშემოსილი ეგნატი: „მიჯმს მე სიმშუდე, რომლისა მიერ დაიჯსნების ყოველივე ძალი / მთავრისა

105V

106

48. და იტყოდა იგი, ვითარმედ: ვიყავ ოდესმე ნეტარსა თანა ღიონჯსიას და ესხედით რად ერთად, სთხოა ვინმე მამან ევლოგად და მისცა მას,

5 რაოდენ ძალ-ედვა. ხოლო ვინაფთგან არა ეგოდენი მიეცა, რაოდენსა იგი ეძიებდა, იწყო მან გინებდად მისა და იტყოდა მისთვის და ჩემთვის ყოვლად უშუერთა სიტყუათა, რომელთა არა ჯერ-არს წსენებდად მიტემადა. ესმა რად ესე ღირსსა მას დედაკაცსა, შეწუხნა ფრიად და ეძიებდა ბოროტის-ყოფად მისა.

49. ხოლო მე, ვისწავე რად ესე, ვარქუ მას: „რასა იქმ აშას და მტერ ექმნები თავსა შენსა და ყოველსავე სათნოებასა მოსძრკვ სულისაგან შენისა? რასა უკუე დაუთმენ ღირსსა, რომელ-იგი ქრისტემან დაითმინა შენთვის? ვიცი, რამეთუ განგიბნევიან საფასენი, ვითარცა ნაგეენი, ხოლო უკუეთუ არა მოიგო სიმშუდე, მსგავს იყო შენ ძუნსა შანთსა რკინისასა, რომელსა სცემს მჭედელი ფრიად, ხოლო ჭურჭელსა ვერ შეიქმნ მისგან.“

50. და ეტყოდა მას ამასცა, ვითარმედ: იტყვს წმიდად ეგნატი ღმერთშემოსილი, ვითარმედ: „მიჯმს უპირატეს ყოვლისა

51V

E.49. დაგიტევიბეს B. გამოქნის B.

T.48. დეონოსიას B, დიონჯსიოს CE, დონოსას D, დეონოსას F. ერთადერთგან BCDEF. სთხოვა F.

ვინმე]om F. ევლოვა F. რაოდენი DE. "რაოდენ... მიეცა"]omBCF. ეძებდა F. მისსა1 BDF.

იტყოდა]add იგი CDF. უშუერთა F. მისსა2BDF]მისდა CE. 49. მოსძურკვ B, მოსძრკვი CEF.

შენისა]omA. ძუნსა CE. შანთსა]omA. შეიქმს CDE.

E

T

მის სოფლისმპყრობელისა ამის 5 ბნელისა."

51. რამეთუ სასწაული სოფლისა დატეობისად ესე არს, რადთა კაცი არღარა აღიპრვოდის. რამეთუ არს კაცი, რომელმან შეურაცხ-ყენის მრავალნი კენტინარნი საფასეთანი და მოვიდის მონაზონებად. და მოჰვდის, რომელ სიყუარულიათჳს ერთისა ნემსისა აღშოთნის და კმნის ერთმან მან ნემსმან აღგილი კენტინარისად და იქმნის მონა ნემსისა ერთისა, ანუ სამოსლისა ერთისა, ანუ წიგნისა ერთისა, ანუ თუ სხჳსა რადსამე ვნებათაგანისა და არა მონა ღმრთისა.

52. კეთილად უკუე თქუა ბერმან ვინმე, ვითარმედ: "რაოდენნიცა ვნებანი იყვენ სულისანი, ეგოდენნიცა უფალნი არიან"* და კულად მოცაქულო, ვითარმედ: "რომლისაგანცა ვინ ძლეულ არს, მისდაცა დამონებულ არს."* ხოლო მას ესმენს რად სიტყუანი ესე, მრქუა მე: "გაიოვნესმცა ღმერთი, რომლისათჳსცა გსურის. რამეთუ დიდად სარგებელ შეყავ."

53. და იტყოდა, ნეტარი იგი: სულსა მნებავეს ცხოვრებისა მის საუკუნოდასა მიმთხუვად, გარნა სურვილი ვნებათად მიიზიდავს და მათითა სიყუარულითა ივლტის ჭირთაგან

სიმშუდმ, რომელი-იგი დაჰქსნის ყოველსავე ძალსა მთავრისა მის ამის სოფლისასა და განაქარეებს."

51. სასწაული უკუე მონაზონისად, ვითარმედ დაუტეობიეს სოფელი, არს ურისხველობად და რადთა ყოველადვე არა აღშოთნებოდის. და რამეთუ არს კაცი, რომელი დაუტეობს მრავალსა ტალანტსა და ერთისათჳს ნემსისა განრისხნების და სიყუარულითა მით ნემსისადათა აღშოთნების და დაიპყრობს აღგილსა სრულისა

10 ტალანტისა კენდინარისასა ნემსი იგი უნდოვ და იქმნების კაცი იგი მონა ნემსისა, ანუ კუნკულისა, ანუ წიგნისა, ანუ სხჳსა რადსამე ნივთისა ქუყანიერისა, ვინაჲცა არღარა არს იგი მერითგან მონა ღმრთისა.

52. და კეთილად თქუა ვინმე ბრძენთაგანმან, ვითარმედ: "რაოდენნიცა არიან ვნებანი სულისანი, ეგოდენნიცა არიან უფალნი მისნი და პატრონნი."* და კულად მოცაქული იტყუს: "რომლისაგანცა ვინ ძლეულ არს, მისდაცა დამონებულ არს."* ესმა რად ესე ღირსსა მას დუდაკაცსა, დაუკვრლა, მომხედა მე და მრქუა: "გაიოვნესმცა ღმერთი, რომლისა გსურის."

53. და იტყოდა ნეტარი იგი, ვითარმედ: სულსა მნებავეს ცხოვრების, გარნა უყუარს ამაოებაცა ესე საწუთროდას და შუებათათჳს მოცალე არს, ხოლო ჭირთა

06V

107

E.51. მოვდის B. 52. იყონენ AB. დიად B. T.50. სიმშუდე BCDEF. მისიომE. სულისსა B. 51. უკუეიომCE. მონაზონისა CF. დაუტევებიეს BCDEF. ურისხველობა F. აღშოთნებოდის F. დაუტევებს BDE. ტალანტსა მრავალსა D. ერთისათჳს CF. სიყუარულითა F. მიოქმის A. ნემსისათა D. კენტინარისასა B, კენდინარისასა CDF, კენდარისასა E. მონად D. ნემსისა მისისა F, B-ში "ნე" ეწერა და შემდეგ წაუშლიათ. რადსამეD] რადსაB, რდ-ისა F. რადსამე სხჳსა CE. არღარაარადა D, არარა CEF. მონად ღმრთისად DE, მონა ღმრთისად CF. 52. კეთილადკულად (კ) BCDEF. ბრძენთაგანმანბერთაგანმან BEF. რაოდენნი BF. არიან2]ომE. ვინომCF. მისდაცა F. მომხადა CE. 53. უყურს E, უყუარს F. ამაოებაცა E. საწუთროსად E, საწუთროსა D, საწუთროდას F.

*მათე 6.21.
*პეტრ. 2.19

E

T

7V

სათნობისათა თუ არა, უკუეთუ
 ეინ ჭეშმარიტებით გულისწმა-ყოს,
 არა ესრეთ მძიმე არიან მცნებანი
 ღმრთისანი, არამედ ბოროტნი იგი
 ნებანი ჩუენნი დაგვამიძებენ მათ,
 რამეთუ მრავალგზის შიშისათვის
 ავაზაკთაგან, ანუ შიშისათვის
 ზღვსა შეურაცხ-ვევით ფრიადი
 მონაგები და ურილად განვაგლით
 ჩუენგან. და უწყით განაღა,
 ვითარმედ შემდგომად მცირედისა
 მოკუდომადვე ვართ, არამედ
 მცირედ ჭმისა ცხორებისათვის
 ყოველივე შეურაცხ-ვევით და
 სანატრელად შეგუარაცხის,
 უკუეთუ ყოველივე წარგვყმიდით და
 თავნი თვისნი ოდეს განვარინნეთ
 გინა თუ ავაზაკთაგან, გინა თუ
 ზღვსაგან და რომელი-იგი
 პირველ მცირედისა ბორგნ
 შეძინებდად ერთისა დანგისა,
 გულსმოდგინედ ყოველივე
 განაგდის, რაფთა შეიძინოს
 წუთერთი ცხორებად.

108

54. რად არა უკუე საუკუნოფსა მის
 ცხორებისათვის ვიგონებთ ამას?
 რად არა შეუძლებს გონებათა
 ჩუენთა ესრეთ მოდრეკად შიში
 ღმრთისად, ვითარ შიში ზღვსად?
 55. ხოლო დასამტკიცებლად
 სიტყუსა ამის იტყოდა ნეტარი
 იგი, ვითარმედ: აღმოძიკითხავს

10 ევლტის თუ არა, უკუეთუმცა ჭირთა
 და ღუაწლთა არა ევლტოდა სული, არა
 არიან დასტურად მცნებანი მძიმე,
 არამედ მძიმე არიან და ძნელ ნებანი
 ჩუენნი ბოროტნი, რომელთა განკუეთად
 გუეწყინების. უკუეთუ არა, ვითარ წეს
 გუეწყუს და ჩუეულება, რომელ
 შიშისათვის ზღვსა, ანუ შიშისათვის
 15 ბარბაროზთაგან, ანუ შიშისათვის
 ავაზაკთაგან ყოველსავე შეურაცხ-
 ეპყოფთ და უცონილად განესხებეთ და
 განვაგლებთ ჩუენგან ყოველსავე
 მონაგებთა სიძრავლესა მცირედ
 20 ჭმისათვის სიცოცხლისა. /და ესეღა,
 რამეთუ ვიცით მტკიცედ, ვითარმედ
 შემდგომად მცირედისა უჭუელად
 მოკუდებით, გარნა ყოველსავე ზედა
 მცირისა მის სიცოცხლისა
 25 შეძინებისათვის ყოველსავე
 უგულებელს-ვეყოფთ და სანატრელად
 შეგუარაცხიან თავნი ჩუენნი, ქაშინ
 ოდეს ყოველივე წარგვყმიდით და
 თავნი ჩუენნი განვარინნეთ გინა
 30 ზღვსაგან, გინა მტურთაგან. და
 პირველ მცირედისა განჩემებული იგი
 შეძინებისათვის დანგისა მეყსა შინა
 ყოველსავე ადვილად განსთხვენ და
 გულსმოდგინედ, რაფთა კინთა ღღეთა
 35 ცხორებად შეიძინოს.
 54. რადსათვის უკუე არა მოვიგნენებთ
 ამას საუკუნოფსათვის ცხორებისა?
 რადსათვის უკუე *არა ძალ-უტ შიშსა
 ღმრთისასა ესოდენ, ვითარცა თქუა
 5 წმიდამან ვინმე, რაოდენ-იგი ძალ-უტ
 შიშსა ზღვსასა?
 55. და სიმტკიცისათვის საქმისა ამის
 იტყოდა ნეტარი იგი თხრობასა,
 რომელი ასმიოდა

52

E.53. სწონობისათა B. შეურაცხ-რევეით A. მონაგებ B. მოკუდომად ვართ B. ოდეს B.
 54. არა[2]პირველი "ა" ჩამატებულია B.
 T.53. ღუაწლთა F. დასტურა D. განკუეთა D, განკუჭთა CEF. გუეყოფის BD, გუეყვის E, გუჭყოფის CF
 ჩუეულებად D. შიშისათვის ზღვსა, ანუ[om]BEF. ბარბაროზთასა EF. ავაზაკთასა DEF. უცონელად F. მცირედს
 AB. უჭუელად F. მცირესა A. შეგვირაცხიან F. წარგვწყმიდით E, წარგვყმიდით F. განსთხვენ DEF
 და[om]BDEF. ცხრება F. შეიძინონ D. 54. "რადსათვის... ცხორებისა[om]BCEF. ზღვსასა[მაღლითაგან] E
 (მიწერილია აშიაზე). 55. ისმოდა BEF.
 *აქედან ვიდრე 55r (... ქუეყანად და იხარებ...) აკლია C-ს.

E

T

„მამათასა“ შინა, ვითარმედ: ვაჭარსა ვისმე მოევაჭრა თუალეზი მრავლისა სასყიდლისა და მარგალიტი და აღწდა ნავად მონათა თუსთა თანაწარსლევად კოსტანტინეპოლედ.

56. ხოლო დაემეგობრა ყრმასა ერთსა მენავეთა/განსა, რომელი მრავალზის ჰმსახურებნ მას. და კუალად ვაჭარი იგი ანუკვებნ და ტაბლად თუსა მოხადის მას.

57. ხოლო ერთსა შინა დღესა ესმა ყმასა მას მენავეთად, ვითარ ზრახვიდეს. და დაამტკიცეს, რაჯთა შთაგდონ ვაჭარი იგი ზღუად თუალეზისა მისთუს და მარგალიტისა, რომელ აქუნდა.

58. მივიდა უკუე ყრმად იგი ჩუეულებისაებრ მისა და იყო მჭუნვარე. ჰრქუა მას, ვაჭარმან მან: „რად მჭუნვარე ხარ, მოყუასო?“ მან მიუგო, ვითარმედ: „არარად“. კუალად ჰკითხა: „გაფუცებ ჭეშმარიტებასა, მითხარ, რად გჭირს?“ მაშინ მიუთხრა მას ზრახვად იგი მენავეთად.

კაცთაგან სარწმუნოთა, რომელსა აქუს სახმ ქსევითარი: იყო ვინმე კაცი, მოქმელი და მოვაჭრე ქვათა პატიოსანთად, რომელსა ეწოდების მეთუალმ. და აქუნდა მას სიმრავლე ქვათა პატიოსანთა და მარგალიტთა. აღვიდა უკუე ოდესმე ნავად კაცი ესე ყრმათა თანა თუსთა, რაჯთა ყოს ვაჭრობად უშეტესი.

56. ხოლო დახუდა განგებით და შეექმნა სიყუარული კაცისად მის ყრმასა ერთსა ნავისაგან. და ჰმსახურებნ იგი ყოველსავე რას სამსახურსა. და კუალად იგი განუსუენებდა მას და ანუკვებდა რაოდენსა-რას იგი ჭამნ და სუამნ.

57. დღესა უკუე ერთსა ესმა ყრმასა მას ბურღნად რაჯმე მენავეთად, რომელსა-იგი თუსაგან განიზრახვიდეს, რაჯთა გარდაადგდონ მეთუალმ იგი ზღუასა ქვათა მათთუს და თუალთა, რომელნი აქუნდეს.

58. ხოლო ყრმად იგი შეწუხნა ფრიად და მჭუნვარებითა მრავლითა მოვიდა კაცისა მის მსახურებად მისა ჩუეულებისაებრ. იხილა რაჯ იგი მეთუალემან მან ესრეთ შეწუხებული, ჰრქუა მას: „რად არს, ყრმაო, შენდა დღეს, რამეთუ ესრეთ გხედავ მჭუნვარედ?“ ხოლო იგი ჰფარვიდა-რე და ჰრქუა: „არარად მჭირს“ კუალად ჰკითხა მას და ჰრქუა: „მითხარ დასტური, თუ რად გჭირს?“

მერმე აღიესო ყრმად იგი ტრემლითა და ჰრქუა მას: ესე და ესე განიზრახეს შენთუს მენავეთა.

08V

5

5

5

10

52V

E.55. მრავალ B. აღწდა „დ“ ჩამატებულია B. 56. დაემეგობრა B. ყმასა A. 57. ყმასა A, B-ში „რ“ ჩამატებულია. 58. ყმად A. გაფოცებ B.
 T.55. სახე BCDEF. პატიოსანთა IDEF]add მარგალიტთა D. მეთუალე BCDEF. კაცი ესე IomE.
 ~თუსთა თანა BDF. ვაჭრობა EF. 56. სიყვარული F. კაცისა EF. მას IomBDEF. რას 2]omBF.
 57. დღეს-მთაყრულით E. ბურღნა DF. რამე F. მენავეთა DEF. რომელსა-იგი Iromელსა D. განიძრახვიდეს EF. მეთუალე BDEF. ქვათა F. 58. ყრმა EF. მჭუნვარეებითა D. მისსა BDEF. ჩუეულებისაებრ D. ~შენდა დღეს, ყრმაო E. მჭუნვარედ D. მასქმან, D. „არარად... ჰრქუა“ IomF. ყრმა F. ~ყრმად იგი აღიესო D. (ზემოდან გაკეთებულია გადაადგილების აღმნიშვნელი: აბ). განიძრახეს DEF.

E

T

59. ჰრქუა მას: „დასტურებით ესრეთ არსა? ხოლო მან დაუპტიცა განზრახვად მათი. მაშინ მოუწოდა ვაჭარმან მან მონათა თვსთა და ჰრქუა: „რადცა გრქუა თქუენ, უეჭუელად სწრაფით ქმენით!“ განჰმარტა უკუე ტაბასტაკი და ჰრქუა მათ: „მომართუთ აქა ყოველი იგი მოთხები!“

9V

60. და ვითარ მოა/რთუეს და განაღო და განაწყო ყოველი იგი ქვები და მარგალიტები და იტყოდა: „ამათ მიერ არს ცხობრებაჲ ჩემი? ამათვს ვიჭირვია ზღუათა შინა და ჯმელსა? და შემდგომად მტირედისა მოგვეუდე და არარად მაქუნდეს ჩემ თანა სოფლისა ამისგან.“

110

61. და ჰრქუა მონათა თვსთა: „შთააბნიეთ ყოველივე ზღუად!“ და მეყსეულად სიტყუასა თანა მისსა შთაყარეს ყოველივე ზღუად და განცვბრდეს მენავენი იგი და განქარდა ბოროტი იგი /განზრახვად მათი.

59. ჰრქუა მას მეთუალემან: „დასტურად ესრეთ არსა? და იტი მტიცად, ვითარმედ ესე ესრეთ არს?“ მიუგო ყრმაჲმან: „ჰე, ჰე შმარტად მტიცად უწყოდე, რომელ-ესე დაამტიცეს თვსაგან შენთვს.“ მაშინ მოუწოდა ყრმათა თვსთა და ჰრქუა მათ: „რადცა გრქუა თქუენ ყოფად, უცონილად ყავთ.“ მერმე ჰრქუა მათ: „მოიღეთ სინდონი და განჰფინეთ!“ და ყვეს ეგრე: „მომართუთ ზანდუკი იგი თუალეებისად!“ და მოიღეს.

10

60. მაშინ განაღო ზანდუკი იგი თვსი და იწყო აღმოღებად ქვებსა მას და მარგალიტებსა და განჰფენდა სინდონსა მას ზედა. ხოლო ვითარცა ყოველივე განჰფინა, მერმე იწყო სიტყუად და იტყოდა: „ესე არსა სიტცხლმ ჩემი? ამისთვს ვისაჯებია ზღუათა შინა და ჯმელთა? ამისთვს ვაქება უფსკრულთა და ვარ შიშთა შინა სამარადისოთა? შემდგომად ამისა რად? არა მოგვეუდებია მტირედ უკუნადს? და არარად განმაქუს ჩემ თანა სოფლისად ამის, არამედ შიშუელი და სირცხულეული განმავალ ვარ.“

10

61. მერმე ჰრქუა ყრმათა თვსთა: „აღიღეთ ყოველივე ესე და შთააბნიეთ ზღუასა!“ და სიტყუასავე თანა მეყსეულად შთაუტევეს იგი ყოველი ზღუად და განკვრდეს მენავენი იგი და ცუდ იქმნა და ამით განზრახვად მათი და ბოროტი იგი გულისსიტყუად განქარდა.

E.59. არს B. მომართუთ B.
 T.59. მეთუალემან]add მან BDF. იცია DEF. მტიცად]omE. ესე]omE. ყრმაჲმან]add მან D. მტიცად]A, D- ში ეს სიტყვა ჩამატებულია. უცონილად DEF. ყავთ D. ვრგეთ D. მომართვით F. მომართუთ DE. ზანდუკები BDF. 60. განაღო]add მან D. ზანდუკები BDF. ქუებსა E. სიდონსა A. სიტცხლე BDEF. ზღუათა F. ამისა]ამისსა D. ამითსა F. მოგვეუდები E. უკუნანს F. არარა F. განმაქუნ BF. სოფლისა DEF. შიშველი F. 61. ესე ყოველივე BDF. მეყსეულად F. იგი]D-ში ჩამატებულია. განზრახვა F. გულისსიტყუა EF]add მათი BEF.

E

T

62. და იტყოდა ნეტარი იგი: იხილეთ-და, ვითარ ძვესა შინა იქმნა ფილოსოფოს სიტყვთცა და საქმით, რადთამცა წუთ ჟმსა ესე ცხორებად შეიძინა.

63. და გულისწმა-ყო კეთილად, ვითარმედ: „უკუეთუ მოგკუდე, რად შევიძინო თუალებისა ამისგან?“ და აღვილ-ყო წინაშე მისსა საქმე იგი შიშმან სიკუდილისაჲმან, რომელ-იგი, უკუეთუმცა შიშისათჳს ღმრთისა ენება ქმნად, მძიმე და ძნელმცა უჩნდა. და სხუადცა, რომელი გნებავს /საქმე, საწადელი და გულისსათქუმელი, მოიგონე, რომელსა შინა შიში სიკუდილისაჲ იყოს ანუ ზღვსაგან, ანუ ავაზაკთა, ანუ მშვეტთა და აღვილად შეურაცხ-ჰყოფენ მას კაცნი. და რომელსა-იგი შიშისათჳს ღმრთისა ვერ უგულუბელს-ჰყოფდიან, შიშისა მისთჳს ჯორციელისა სიკუდილისა, ვითარცა არაარსი უგულუბელს-ყვიან. ამისთჳს ვთქუ, ვითარმედ: არა ესრეთ მძიმე არიან მცნებანი ღმრთისანი, არამედ ბოროტნი ესე ნებანი ჩუენნი /და სიყუარული გნებათად დაგვმძიმებენ მათ. და რომელ არა გუნებავს მცნებათათჳს ქრისტესთა და საუკუნოდსა ცხორებისათჳს მტირედისა ჭირისა თავს-დებად.

62. და იტყოდა ნეტარი იგი: და-ღებედნეთ, ძმანო, / ამას, თუ ვითარ აღიძრა რად გულისსიტყუად და წარემართა, აღვილად იქმნა ფილოსოფოს სიტყვთცა და საქმით. და ესე-და, რადთა შეიძინოს მტირედ ჟმისა სიცოცხლმ.

63. და მართლიად ყო კეთილად, რამეთუ მოიგონა, ვითარმედ: „ოდეს მე მოგკუდე, რადღა ვინმარნე ქვანი იგი?“ და აწ ჩუენ არცა თუ კნინოდენსა რას ზღვევასა თავს-ვიდებთ დათმენად მცნებათათჳს ქრისტესთა.

53

5

5

10

15

20

25

110V

111

E.62. სიტყვთცა B. 63. უკუეთუმცა A. ავაზაკთაგან B. ჭირისაქისა A.
 T.62. და აღვებდნეთ F. რადქიმ A. ფილოსოფ A. შეიძინოს "ო" ჩამატებულია F. სიცოცხლე BDEF.
 63. მოკედუ E. ზღვევასა F. თავს-ვიდებდეთ BF. თმენად F.

E

T

111V

64. და იტყოდა კუალად ნეტარი იგი:
 ოღეს ვისგანმე შეგუემთხვოს
 ბორიტი რამე კორციელი, არა
 გვლირს მწუხარებად ამისთვის,
 რომელ ჩუენ გუეენო კორციელად.
 არამედ უკუეთუ ვწუხდეთ,
 მისთვისმცა მწუხარე ვართ, რომელ
 ევნო ამასა მას სულიერად. ხოლო
 ჩუენ რად გუეენო კორციელისა / მის
 ჭირისაგან, რომელი შეგუემთხვა?
 რამეთუ უფროდსლა გუერგო,
 ვითარცა იტყვს უფალი: „გინაროდენ
 და მხიარულ იყვენით, რამეთუ
 სასყიდელი თქუენი დიდი იყოს ცათა
 შინა“. ** ხოლო ჩუენ დაუტეობთ
 ამისთვის წუხილსა, რომელ ევნო
 ასოსა მას ქრისტესსა და
 ვიწურთიდიოთ გულისსიტყუათა
 საქმეთათვის ცუდთა და არარათა.

64 ხოლო უკუეთუ კუალად ჯერ-არს
 შეწუხებდა წარწყმედისათვის, ჯერ-
 არს მისისა, რომელმან აზღვიოს და
 არა დაჭირებდისათვის საწმართადასა,
 რამეთუ მან, რომელმან-იგი ავნო
 უსამართლოდ, უცხო-ყო თავი თვისი
 სასუფეველისაგან ცათსა, ვინადათგან
 წერილ არს, ვითარმედ:
 „უსამართლოთა და ცრუთა
 სასუფეველი ღმრთისაჲ ვერ
 დაიმკვდრონ.“ * ხოლო შენ, რომელსა
 გევენო, ცხორებაჲ საუკუნოდ
 მოგეტყუა. რამეთუ იტყვს:
 „გინაროდენ და მხიარულ იყვენით,
 რამეთუ სასყიდელი თქუენი მრავალ
 არს ცათა შინა“. ** გარნა ჩუენ
 დაუტეობთ შეწუხებასა
 წარწყმედისათვის ქრისტეს ასოთადასა
 და ვსხედთ და ვწმანსით
 გულისსიტყუათა განხრწნადათვის და
 უნდოთა და განქარებადთა ნიეთთა,
 რომელნი-იგი არცა ერთისა რადს
 ვსენებისა ღირს არიან ნანდვლევე.

112

65. *სამართლად უკუე დავისაჯებით,
 რამეთუ ურთიერთას ასოებ გუყო
 ღმერთმან. და თავ ყოველთა არს
 ქრისტე, ღმერთი ჩუენი, ვითარცა
 თქუა მოციქულმან, ვითარმედ:
 „ყოველნი ასონი გუ/ამისანი,
 ყოველნი იგი, ერთგუამ არიან და
 თავ ყოველთა არს ქრისტე“. **

65. * ჭეშმარიტად სამართლად
 დავისაჯებით და რამეთუ წესსა ზედა
 ასოთასა შეუქმნივართ ჩუენ ღმერთსა,
 ხოლო თავად გუაქუს ქრისტე,
 ღმერთი ჩუენი, ვითარცა თქუა
 წმიდამან მოციქულმან, ვითარმედ:
 „ყოველივე ასოები კორცთაჲ,
 რაოდენცა მრავალ იყოს, ერთსა
 გუამსა შეჰმზადებს. ხოლო თავი
 გუამისა მის ყოველთადასა არს
 ქრისტე.“ **

E.65. სამართლად B. გუყუნა ("ნა" დამატებულია) B.
 T.64. კუალადყოვლად AD. შეწუხება F. წარწყმედისათვის DF. მისსა D. აზღვოს DF.
 საწმართასა F. უცხო- „ო“ ჩამატებულია D. სასუფეველისაგან F. ღმრთისა D. გევენოს E. საუკუნო F.
 მოგატყუა E. დაუტევებთ BDF. წარწყმედისათვის D, წარწყმედისათვის F. ასოთასა F.
 დავსხდით D, დავსხდეთ F. ვწმანსით - "შ" ჩამატებულია F. განქარებადთა F. რომელნი-იგი|ნ სიგ
 F. რას F. ნანდვილევე F. 65. დავისაჯებით E. ყოველივე-ბოლო "ვე" ჩამატებულია D. კორცთა D.
 მრავალი D. გუამის D. მისიომD. ყოველთასა F.

*მათე 5.20.
 **მათე 5.12

E

T

112V

66. ოდეს ძამან უკუე შეგაწუხოს, ვითარცა ჯელი ანუ თუალი უძღური შეგაწუხებს, ხოლო უკუეთუ გუელმოღის ჯელი, ანუ თუალი და შეგუაურებენ ტკივილი იგი, ამისთჳს გან-მე-ვაგდითა ასოჲ იგი? ნუ იყოფინ! არამედ სასწაული ჯუარისაჲ გამოვსახით მას ზედა და ლოცვასა წმიდათასა ვიობდით და ვედრებასა შევსწირვიდით ღმრთისა, ამას თანა წაშლინცა ვინჳმარნით, რადთა ასოჲ იგი განვეკურნოთ.

67. აწ უკუე ვითარცა ილოცავ თუალისათჳს შენისა და ჯელისა, ანუ სხჳსა ასოჲსა, რადთა განიკურნოს, • ეგრეთვე ძმისა შენისათჳს ქმენ გარნა ჩუენ არა ესრეთ ვიქმთ, არამედ უფროჲსად ბოროტის-ყოფად ასოთა მათ ჩუენთა ვისწრაფით. ჭეშმარიტად ესე არს საქმე კაცთა ცნობამიღებულთაჲ.

68. და იტყოდა ნეტარი იგი: რომელსა აქუნდეს სიყუარული, ანუ მოწყალეობაჲ, პირველად თავსა თჳსსა ახარებს და არგებს, და მერმელა მოყუასსა, • ვითარცა-იგი უკეთურებაჲ პირველად მომპოვებულსა მისსა განჰლევს და აენებს.

53V

66. რამეთუ ოდეს შეგაწუხებდეს შენ ძამა, გინალა ვითარცა ჯელი ტკივნეული, ანუ თუ თუალი სნეული შეგაწუხებს შენ, გარნა ყოველსავე ზედა დაღაცათუ /გუტკიოდის, არცა ჯელსა მოვიკუეთთ და განვაგდებთ, არცა თუალსა აღმოვიფხურით და განვსთხევთ. რამეთუ ზღვევად შეგჳრატხია თუთოეულისა დაჭირვებაჲ, არამედ ბეჭედსა მას ქრისტესსა, ყოვლისა უპატიონისესა, გამოვსახავთ მათ ზედა და წმიდათა ვევედრებით ლოცვად და მიძღეძათა და გუელსმოდგინეთა ლოცვათა მიუჳყრობთ ჩუენცა ღმერთსა. ამას ზედა კუალად წაშალთაცა და საღბუნთა შევეჰმზადებთ, რადთა განვეჰმართნეთ ასონი იგი ტკივნეულნი.

67. ვითარცა უკუე ილოცავ თუალისათჳს შენისა, გინა ჯელისა, რადთა განიკურნოს და არღარა გტკიოდის, ესრეთვე თანა-გაც ძმისათჳსცა ყოფად. არამედ აწ ჩუენ ვხედავთ ასოთა მათ ქრისტესთა, ესრეთ ტკივნეულთა, და არა თუ ოდეს არა გუელმის, არამედ ვილოცავთცა მისთჳს და გუნებავს, რადთა უმეტესად-რე ტკივნეულ იყვენენ. ესე ჭეშმარიტად საქმე არს მისი, რომელსა არა აქუნდეს ნაწლევი წყალობისაჲ.

68. და იტყოდა იგი, ვითარმედ: რომელსა აქუნდეს გული მოწყალე, ანუ სიყუარული, ანუ ღმობიერებაჲ, პირველად თვთ ახარებს თავსა და ესრეთლა მოყუასსაცა სარგებელ ეყოფვის, ვითარცა.

113

E.67. უფსდ A, უფროესად B.
 T.66. მხოთ EF. თუქadd ვითარცა BDEF. თვალი F. გტკიოდის BF. B-ში გ-სა და ტ-ს შორის ერთი ასო ამოშლილია. აღმოვიფხურით E. განვსხვეთ D. თუთოეულსა BF, თუთოეულსა E, თითოეულსა D. უბატონისესა B. მათქმას BDF. ჩუენცა/ჩუენ EF. საღბონთა E. შევეზადებთ BF. 67. გწკურნოს DEF. არღარა/არარად D, არარა F. ძმისათჳს D. იყუნენ F. ~მისი არს E. წყალობისა DEF. 68. მოწყალე BDEF. თავსა|add თავსა ABDEF. სიყვარული F. ღმობიერება F. მოყვასისცა F.

E

T

113V

უკუეთუ კულა მოყუსისაჲ ინებოს
გნებაჲ, ანუ წარმავალთა საფასეთა
დაჭირვებაჲ მოატყუას, ანუ ცუდისა
დიდებისაჲ, გინა თუ გუამსაცა მისსა
აგნოს, ხოლო თავსა თუსსა სრულიად
ცხორებისაგან საუკუნოდასა
განაგლებს, არა თუ ჯეროვნად
შეინანოს. ამისთვისცა იტყუან მამანი,
ვითარმედ: ყოველი ესე, რომელი
ვერ აგნებს /სულსა, არა სავნებელ
არს იგი კაცისა.

69. და იტყოდა კულად ნეტარი იგი,
ვითარმედ: შვითხა მამან ვინმე და
მტკუა: „მამაო, მრავალ არიან
მცნებანი და დაბნელდის გონებაჲ
სიმრავლითა მათითა, თუ რომელი
დაიცვას, ანუ რომელი არა, რამეთუ
ყოველთა ქმნად ვერ ძალ-უტ.“

70. ხოლო მე ვარქუ მას: „ესე ნუ
შეგაურვებ, არამედ გულსავსე-იყავი,
ვითარმედ: უკუეთუ სიყუარული
გნებათაჲ და საქმეთა წორციელთაჲ
აღმოვიგდოთ გულთა ჩუენთაგან,
მეის წარვმართოთ სათნოებაჲ.
/რამეთუ არა მიმიე არიან მცნებანი
ქრისტესნი, არამედ ნებაჲ ჩუენი არა
სურვიელ იქმნების მათდა მიმართ.“

*71. უკუეთუ კულამცა სურვილით
წარემართა ქმნად მათდა, მადლითა
ქრისტესითა ყოველივემცა ადვილად
აღუჩნდა. რამეთუ, ვითარცა ზემო
ვთქუ, მრავალ ზის მცირელი
ღმართისა მიმართ მოქცევაჲ ნებისა
ჩუენისაჲ მოიზიდავს

114

10

-იგი უკუეთურებაჲ წინაუკუმო.
რამეთუ ბოროტებაჲ რომელსა
აქუნდეს, პირველად მას განჰლევს და
შეშტამს. ესრეთლა და მოყუსისაჲ
პკონიეს ვნებაჲ საწმართა მიერ, ანუ
დიდებისა, ანუ თუთ თავადთა მიერცა
წორცთა. და არა უწყის უგუნურმან,
ვითარმედ თავსავე თუსსა გამოსთხევს
ცხორებისაგან. და იტყუნებნ იგი
სიტყუასა მას, ვითარმედ: რომელი
სულსა არა აგნებს, იგი არცა კაცსა
აგნებს.

15

69. და კულად იტყოდა ნეტარი,
ვითარმედ: ჰრქუა ვინმე მას: „მამაო,
დიად არიან მცნებანი და
დაბნელდების გონებაჲ და არა
უწყის, თუ /რომელი ქმნეს, ანუ
რომელი დაუტეოს.“

20

70. ხოლო მე ვარქუ მას: „ესე ნუ
შეგაშინებს, მამაო, არამედ უწყოდე:
უკუეთუ მოიგო უყუარულობაჲ
საწმართაჲ, ადვილად წარმართენ
სათნოებანი და რამეთუ რომელსა
არად შეერაცხოს ნივთი რაჲ ამიერი,
არა არს იგი ძურმოტსენს, არცა
მეშფოთე, არცა მოლაღს.“

5

5

71.

5

E.68. ცოდისა AB, მისა A, B-ში მეორე "ს" შემოდანაა დაწერილი. აგნოუს A. განაგდეს A. ყოველი ესეყოველივე B. 70. სურვიელ - "ე" ჩამატებულია B. მიმართ - თითქოს ბოლოში "ა" წერია B.

T.68. უკუეთურება F. წინაუკუმო DEF. ბოროტება F. განლევს F. შესტამს DF. მოყუსისა DE. ვნება F. ანუ2]addთუ BE. მიერ BF. დზისა A. გამოსხევს B. იტყუნებდა BF. ვითარმედ2]omE. სულსა]add თუსსა BEF. აგნებდეს F. არცა]add სხუასა B (ჩამატ.) 69. დიად]დიდ DF. გონება EF. თუ]omBEF. რომელი2]რომელ E. 70. უყუარულობა F. საწმართა DEF. რაჲ]omE, იგი D-ში ჩამატებულია. ძურისმოტსენე BDEF. მოლაღე BDEF.

* 71-ე მუხლის შესატყვისი თეოფილეს თარგმანში არის 78-ე მუხლი.

E

T

114V

შეწევნასა მისსა ჩუენ ზედა და
 ვითარცა იტყვს წმიდა ანტონი,
 ვითარმედ: „სათნოებასა ნებად
 ოდენ ჩუენი უკმს.“ და კუალად
 იტყვს ვითარმედ: „არა საწყმარ არს
 ჩუენ/და გზათა შორთა წარსლვად
 სასუფეველისათვს ცათაჲსა, არცა
 ზღუათა წიადსლვად
 სათნოებისათვს, არამედ ჩუენ
 შორის არს იგი, უკუეთუ ოდენ
 ვინებოთ“. რამეთუ რაჲ უადვილეს
 არს, რადთამცა გვყუარდეს ძმანი
 ჩუენნი *და ვიყუარებოდეთ მათ
 მიერ?

10

15

20

72. ეგრეთვე რაჲ შრომად აქუს
 მტერთათვს ლოცვასა და არა-
 ძკრისწესებასა, ვითარცა-იგი
 მოციქულნი იქმოდეს(რამეთუ
 იხარებდეს, ოდეს ღირს იქმნიან
 სახელისათვს უფლისა გინებისა
 /ანუ შეურაცხებისა თავს-დებად
 ეგრეთვე სხუანი მცნებანი
 ქრისტესნი საწადელ არიან და
 სასურველ, არამედ ნებანი ჩუენნი
 და ბოროტნი გულისსიტყუანი
 დაგვიძიებენ მათ.

5

10

15

73.

5

72. რამეთუ მითხარ-და, თუ რაჲ
 შრომად აქუს მტერთათვს ლოცვასა?
 არა თუ თხრად გინა ქუეყანისად, ანუ
 სამე წარსლვად გზასა შორსა? ანუ
 ოდეს საწყმარნი არა იყვნენ,
 მტერობად სადაჲთ იყოს? გაგინაა?-
 ჰმალლობდი და შექქმნილ ხარ
 მოციქულთა მოწაფედ, რომელნი-იგი
 მოიქცეს მოხარულნი, რამეთუ ღირს
 იქმნეს გინებად სახელისათვს
 ქრისტესა. იგინი უკუე იგინნეს,
 ვითარცა მართალნი და წმიდანი
 სახელისათვს ქრისტესა, ბოლო ჩუენ
 თანა-გუაც გინებად ცოდვათათვს
 ჩუენთა მრავალთა. და რამეთუ
 უპატიო ვართ და შეურაცხ.
 73. და უკუეთუ არცა ერთი ვინ იყოს
 მაგინებელ ჩუენდა და ზედა
 წყუულცა, რამეთუ იტყვს: წყუულ
 არიან, რომელთა გარდაქციონ
 მცნებათაგან შენთა, ანუ თუ
 მისდრკენ სამართალთაგან შენთა.

T.72. შრომად - "რ" ჩამატებულია F. მტერთათვს|მტერთა თვსთა BDEF. სამე|სადმე BF.
 წარსვლა F. იყუნენF. მტერობა F. გაგინა - წერია მთავრულით D. და|add რამეთუ DEF.
 მოიქცეს|add რად BDE, რა F. მოხარულ BF. მხირლ E|add იყვნეს BDE, იყუნეს F. ქსისა DEF.
 ცოდვათა BDF. ჩუენთათვს BDEF. შეურაც F. და უკუეთუ|დალათუ BDEF, A დაზიანებულია და სხვა
 ხელით არის მიწერილი.

*აქედან ვიდრე 117 (...და არა) აკლია B ხელნაწერს.

E

T

74.

10

5

10

15

5

10

ნუ გუგონიეს, უკუეთუ ყოველთაჲვე არს
 სახელისათჳს ქრისტესისა გინებაჲ. არა
 ყოველთაჲ არს ჭეშმარიტად, არამედ
 მართალთა და წმიდათაჲ, ვითარცა ვთქუ-
 74. ხოლო ჩუენგანი უკუეთუ ვინ იყოს
 გონიერ და ლმობიერ, აღიაროს
 ჭეშმარიტი და თქუას, ვითარმედ:
 სამართლად ვიგინებით მრავალთათჳს
 ცოდვათა ჩუენთა და ხენეშთათჳს და
 ბოროტთა საქმეთა ჩუენთა, არამედ
 სული ესე უბადრუკი და ესეღა, რამეთუ
 იცნობს არაწმიდათა საქმეთა თჳსთა და
 უწყის ვითარმედ: რაოდენიცა-რად
 10 შეემთხვოს მკრი, სამართლად
 შეემთხუევის, დასტრგუნავს სჯნი/ღისსა
 და დაივიწყებს ყოველსავე და ღვას და
 თხზავს გულისსიტყუათა და იტყვს,
 ვითარმედ: „ესე ვინ-მე მარქუა და ესე
 15 ვინ-მე მაგინა და შეურაცხ-ყო მე?“ და
 არა უწყის უბადრუკმან, ვითარმედ: თუ
 მტერ ექმნების ამით თავსა თჳსსა და
 მკლველ და ადგილსა მას ეშმაკთასა
 თავადი აღმოაგდებს.
 75. რამეთუ ვითარცა სახელ იქმნების
 ჳელოვნებათა ზედა, ესე იქმნების და
 სულსაცა ზედა რამეთუ ვითარცა მუნ
 მოძღუარი და მასწავლელი
 5 ჳელოვნებისაჲ მის მისცემს მოწათესა
 ჳელთსაქმარსა მას და მიუშუებს მას,
 რადთა შურებოდის. და არღარა უზის
 გუერლით, არამედ იშუთ-იშუთ
 მოჰნახავს მას, თუ ვითარ-ძი შურების:
 10 ნუუკუე რასმე უდებ იქმნას, ნუუკუე
 რამე გარყუნას.

75 რამეთუ ვითარცა-რად
 რომელი-იგი ისწავლის
 ჳელოვნებასა რასმე, იხილის რად
 მოძღუარმან მისმან, ვითარმედ
 კეთილად ისწავლის, მიანდვის მას
 საქმე და ლაუტევის თჳსგან
 საქმედ. და არღარა ეშმარებინ
 მის თანა ჳდომად, არამედ
 ჟმითი-ჟმად ოდენ მივალნ
 ნიღვად მისა. ნუუკუე განრყუნას,
 115V ანუ /უღებ იქმნას.

T.73. ნუ გგონიეს BDF. უკუეთუ DEF. ყლთავე BDEF. გინება F. ყოველთა EF. წმიდათა EF.
 74. ჩუენგან F. ვინვინმე D. ჭეშმარიტად BF. და4]omDF. ესე]omDF. შეემთხვოს E.
 ყოველსავე]omD. გულისსიტყუათა]add საეშმაკოთა BDF. მარქუა]მრქუა BDEF. იქმნების D.
 75. ჳელოვნებასა F. ესე]ესრეთ F. მოძღვარი DEF. ჳელოვნებისა DEF. მის]omF. მოწათეთა E.
 მიუშუებს F. არღარა]არარა E, არა F. მონახავს მას BF (B- ში მხედრულით წერია). იქმნეს DE.
 რამე F. გაყუნად B, განრყუნას D, გარყუნად F.

E

T

76. ეგრეთვე ეშმაკთა იხილიან რად სული, ვითარმედ ისქენს მათსა და ადვილად შეიწყნარებს ბოროტთა გულისსიტყუათა, ასწავებნ მას კელოვნებასა მას საეშმაკოსა. და არღარა ექმარების მის თანა ჯდომად, რამეთუ იციან, ვითარმედ კმა-არს იგი თავისა თვისისა ბრძოლად ბოროტთა გულისსიტყუათა მიერ ოდენ, ჟმითი-ჟმად მივლენედ მისა ხილვად, ნუჟკუე უდებიქმნა და შეჯსენიან და კუალად წარვიდიან.

77. ესე არს დამახრწვეელ ჩუენდა მცნებათა ღმრთისათა ქმნისა, რომელ თავთა თვისთა მბრძოლ ვართ ბოროტთა გულისსიტყუათა მიერ. თუ არა, რად ზომი სიყუარული გუაქუს ვნებათა მიმართ? უკუეთუმცა გუაქუნდა მცნებათა მიმართ ღმრთისათა, ადვილმცა ფრიად გვჩნდა აღსრულებად მათი.

78.

76. ეგრეთვე უკუე იქმან და ეშმაკნიცა და ოდეს იხილონ სული, ადვილად მორჩილი მათი და მიხსუმელი გულისსიტყუათა მათ მათდა მედგართა, მისცემენ მას სატანებრსა მას კელოვნებასა. და არღარა უქმს მათ მიერითგან გუერდით მისა სხდომად, რამეთუ იციან, ვითარმედ კმა-არს თვთ ებევითარი იგი სული მოკლვად თავისა თვისისა. თვნიერ ჟმითი-ჟმად ოდესმე მივლენ და მოჰნახვენ. ნუჟკუე რადმე განჩყუნა, ნუჟკუე რასმე უდებიქმნა.

77.

*78. რად უადვილეს არს უკუე სიყუარულსა ყოველთასა, რადთა გიყუარდენ ყოველნი და უყუარდე ყოველთა? რომელი განსუენებად უკუე არა აქუს მცნებათა ქრისტესთა? გარნა არა წარეშართების ნებად ჩუენი / კეთილსა ზედა. თუ არა, უკუეთუმცა წარეშართებოდა, მაღლითა ქრისტესითა ყოველივემცა ადვილ იყო.

რამეთუ ვითარცა მრავალგზის ვთქუ, მცირეშ გულსმოდგიენებად ჩუენი მრავალგზის დიდსა ღმრთისა წყალობასა მოიზიდავს. და ვითარცა იტყვს დიდი ანტონი, ვითარმედ: „სათნოებასა ნებად ოდენ უქმს ჩუენი.“ და კუალად იტყვს: „არა გვკმს ჩუენ წარსლვად შორთა გზათა სასუფეველისათუს ცათაჲსა, არცა გვკმს გავლად ზღუათად

16

5

10

5

5

10

15

55

E.76. ნუკოჟე (ო-ჟ გადატანლია) A. 77. აღსრურულებად A (შეცდ.).
 T.76. ეგრეთვე|ესრეთვე BDEF. იქმნ A. და|ომD. მას|add საეშმაკითა და BF, საეშმაკოჲსა D, საეშმაკოსა E. სატანებრსა BF|ომE. . კელოვნებასა|ვესლოვნებასა BDF. არღარა|არდა D, არარა EF. მისსა BDEF (F "ს" ჩამატ.) მონახვენ D, მონამხვენ F. რამე F. 78.რა F. უკუე|ომE. ყოველთასა|წთ-ასა F. გუყუარდენ D. უყვარდე F. რომელი|ომF. უკუე|ომE. აქუს|ომF. ნება F. არაშ|ომE. მცირე BDEF. დიდსა F. ღმრთის D. მოწყალებასა DEF. სათნოებისა A, სათნოებსა B. წარსლვა F. სსუფლიათს ცათაჲსა B. სასუფეველისათუს ცათასა DEF. განვლად B, განსლვად D, განვლა F.
 * 78-ე მუხლის შესატყვისი ეფთვიმეს თარგმანში არის 71-ე მუხლი.

E

T

116V

VI.79. იტყოდა კუალად ნეტარი იგი, ვითარმედ: ვილოდეთ მე და ძმად ერთი ოდესმე სხუათა ერისკაცთა თანა გზასა მას ახალქალაქისასა და / მოვედიო ადგილსა, სადა იყო საზუერე და ერისკაცთა მათ ჩუეულებისაებრ მისცეს ხარკი იგი.

117

80. ხოლო ძმამან მან, რომელი იყო ჩემ თანა, იწყო წინააღდგომად მათდა და ეტყოდა: „იკადრებთა მონაზონთა ხარკის მოვლასა?“ ხოლო მე შესმა რად, ვარქუ მას: „რასა იქმ, ძმაო? ესრეთ ეტყუ მათ, ვითარმედ: გენებოს თუ არა, პატივ-მეტ მე, ვითარცა ვისმე წმიდათაგანსა. უფროდსდა მათ უდიირს ხილვად სიმდაბლისა და სიდაუნისა შენისა და ამის მიერ სირცხ/ვლი შენგან. თუ არა, შენ ნუ აიძულე, არამედ ვითარცა მოწაფემან მშუდისა მის და მდაბლისამან, მიეტ განწესებული იგი და წარვლე.“
81. „კუალად სხუასა ჟმს მივედ წმიდალ ქალაქად და მო-ვინმე-ვიდა ქრისტეს მოყუარეთაგანი და

20

მოგებისაჲს სათნოებისა.“ რომელი განსუენებად არა აქუს მშუდსა და მდაბლსა? და რამეთუ ნანდვლვე მშუდთა დაიმკვდრონ ქუეყანად და იხარებდენ მრავლითა მშუდობითა.

5

VI.79. კუალად იტყოდა ნეტარი იგი, ვითარმედ: ვილოდეთ ოდესმე მე და ძმად ერთი ერისკაცთა თანა გზასა მას ნეაპოლისასა ხოლო სლვასა მას შინა ჩუენსა მოვედიო ადგილსა რასმე, სადა იყო საზუერე და ერისკაცთა მათ, ვითარცა აქუნდა ჩუეულებად, იხილეს რად შეზუერე, მისცეს ბაჟ მათი, რომელი ხუდებოდა.

5

80. ხოლო ძმად იგი, რომელი იყო ჩემ თანა, შეწუხნა ფრიად და იწყო წინა-აღდგომად მათდა და ეტყოდა: „ყოვლად იკადრებთა მონაზონთა მოვლად ბევრისა?“ ხოლო მე შესმა რად ესე, ვარქუ მას: რასა იქმ, ძმაო? არარას სხუასა ეტყუ მაგათ, არამედ ამას, ვითარმედ: გნებაგს თუ არა, პატივ-მეტ მე, ვითარცა წმიდასა.

10

უფროდსდა მაგათ უღირდა ხილვად სიმდაბლე შენი და სიდაუნე, რადთამცა შესწბა და გრქუეს: „შემინდვე.“ აწ უკუე ვითარცა მოწაფემან მშუდისა მის და მდაბლისა ქრისტესმან, მიეტ ზუერი მათი და ბეგარი და წარვლე მშუდობით.“

15

81. „კუალად სხუასა ჟმსა ვიყავ ოდესმე წმიდალ ქალაქად იმრუსალშმდ. მოვიდა ვინმე

E.80. ვითარმედ - ვზ AB
 T.78. განსუენება F. და2]D-ში ჩამატებულია. 79. ნეაპოლისსა B - ქარაგმა განსხვავებული მედნიო შემდეგი დამატებული ჩანს. შინა]omD. საზუერე BCD, საზუერი F. ჩუჭულება F მათი]მათ A. რომელ C. 80. ძმა F. წინა-აღმდგომად CF. იტყოდა C. რა F. გნებაგს]add და E. გნებაგს]addდაA. თუ]add ღითუ C. სიდაუნე]სიდაბნე CDEF (E-ში ამ ხაზის გასწვრივ მხედრულით წერია: "სიდაუნე"). რდთამცა]omF. დან]omA.
 81. ვინმე]ვინ D.
 * აქედან გრძელდება C ხელნაწერი (... დენ მრავლითა).

E

T

მრქუა მე: „ვინაფთგან მცირედ რაფმე მქსინვარებად იქმნა შორის ჩემსა და ძმისა ჩემისა *და არა პნებაეს დაგების ჩემ თანა, ამისთვის გევედრები, რაფთა მრქუა მას სიტყუაჲ კეთილი და დაარწმუნო დაგებად.“

82. ხოლო მე სიხარულით შევიწყნარე სიტყუაჲ იგი, მოუწოდე ძმასა ძმისა და ვეტყოდე, რაოდენი შეპკვანდა სიყუარულად და მშუდობად მოყვანებად. და ახნდა, თუ დაირწმუნა. უკუანადსენელ მრქუა მე: „ვერ ძალ-მიტ დაგებად მისდა, რამეთუ ვფუტე ჯუარსა, რაფთა არა დავეგო. ხოლო მე განვილიმენ და ვარქუ მას: „ფიცსა მას შენსა ესევითარი ძალი აქუს, ვითარმედ: ვფუტავ ჯუარსა შენსა, ქრისტე, არა დავიცვნე მცნებანი შენნი, არამედ ნებაჲ მტერისა შენისა ეშმაკისაჲ ადვასრულო.“

83. რამეთუ არა თუ ოდენ არა ვკვირს ბოროტად ფიცებულისა მის და მტკიცებაჲ, არამედ უფროფსად სინანულიცა თანა-გუაჲ და მწუხარებაჲ ბოროტსა მას ფიცსა ზედა, ვითარცა იტყვს ღმერთშემოსილი ბასილი, რამეთუ: „პეროდეს უკუეთუშტა შეენანა და არა დაემტკიცა ბოროტი იგი ფიცი, არამცა ექმნა ღიდი იგი ცოდვაჲ, რომელ წინამორბედსა ქრისტესსა თავი წარპკუეთა.“

ქრისტეს მოყუარშ ჩემდა და მრქუა მე: „მე და ძმად ჩემი / შევილაღენით მცირედ ურთიერთარს და აწ არღარა პნებაეს დაგებად ჩემდა გარნა გევედრები შენ, ძამაო, მოუწოდე მას და ვყოთ სიყუარული.“

82. ხოლო მე სიხარულით მივითუალე სიტყუაჲ იგი და მოუწოდე ძმასა მას. და რომელი შეპკვანდა სიყუარულსა და მშუდობასა, ვებრახე ფრიად და ვითარცა აღმიჩნდა, და ვარწმუნე ხოლო უკუანადსენელ მრქუა მე: „ვერ ძალ-მიტ დაგებად და ყოფად სიყუარულისა ამისთვის, რამეთუ ვფუტე ჯუარსა ქრისტესსა, რაფთა არღარა დავეგო მას უკუე.“ ხოლო მე განვილიმენ და ვარქუ მას: „ესევითარი ძალი აქუს ფიცსა შენსა, ვითარმედ: ძალმან ჯუარისა შენისამან, ქრისტე, არღარა დავიმარხნე მცნებანი შენნი, არამედ ყოველივე ნებაჲ ვყო მტერისა ჩემისა ეშმაკისაჲ.“

83 და რამეთუ არა თუ ოდენ არა გვჯმს დამტკიცებაჲ ბოროტად განჩინებულისაჲ ჩუენგან, არამედ უფროფსდა სინანული გვჯმს და წუხილი მისთვის, რომელი-იგი ბოროტად განვიჩინეთ, ვითარცა იტყვს ღმერთშემოსილი ბასილი, ვითარმედ: „პეროდეს უკუეთუშტა შეენანა და არა დაემტკიცა ფიცი იგი, არამცა ექმნა ღიდი იგი ცოდვაჲ, არცა წარეკუეთა თავი ქრისტეს ნათლისმცემელისადა.“

55V

17V

11B

L.83. წანამორბედსა B.
 T.81. მოყუარე BCDE, მოყვარე F. ჩემდა]omBCEF. ძმა ჩემი F, ~ჩემი ძმად D (ზემოდან აწერია გადაადგილების აღმნიშვნელი "ა" და "ბ"). ურთიერთს მცირედ D. არღარა]არარად D. სიყვარული F. 82. მიყუარულე F. სიყვარულსა F. დამშუდებასა F. ვებრახე F. უკუანადსენელ CD, უკნსენელ F. რამეთუ]omE. განვილიმე D. ესევითარ DE. აქუს BCF (B-ში "ა" განსხვავებული მელნით შემდეგ ჩამატებულია). ეშმაკისა]უბადრუკისა D. 83. თუ]omE. დამტკიცებაჲ E, დამტკიცება F. ბოროტად]omE. განჩინებულისა CDF. რომელ-იგი]არად-იგი CDE. განვიჩინეთ CDEF. დაუმტკიცა F. არამცა]არცამცა D. ცოდვა F. წამრეკუეთა F. ქრისტეს]omBCDF.
 * აქედან ვრძელდება B ხელნაწერი (... და არა პნებაეს).

E

T

118V

84. და მოგართუ მას სიტყუად იგი წმიდისა ბასილისი, რომელი მოილო მან სახარებისაგან, ოდეს-იგი მან და უფალი ფერწთა მოწაფეთასა და პეტრე წინა-აღუდგა და ესრეთ მოდრკა გონებად მისი და ყო სიყუარული მისა თვისსა თანა.

85. იტყოდა კუალად ნეტარი იგი, ვითარმედ: მკითხა ვინმე, თუ ვითარ მძლე ექმნას გულისწყრომასა? და მიუგვი მას, ვითარმედ: დასაბამი ძლევისა გულისწყრომისა ანს, რადთა აღიძრვოდის კაცი და არას იტყოდის ამისთვისცა მამად მოსე აღიძრა, ოდეს შეურაცხ-ყვეს იგი

119

და თქუეს, ვითარმედ: „ჰინდოცა თქუა, დაღაცათუ აღვიძარ, არამედ არაბად ვთქუ.“ ხოლო მეორესა ჯერსა არა თუ ოდენ არა აღიძრა, არამედ ჰკდეძდაცა თავსა თვისსა და ეტყოდა: „ტყავო ნატრისფერო, შავო, კეთილად გიყვეს, ოდეს კაც-ლა არა ხარ, რად მიხუალ კაცთა თანა?“

86. ხოლო ჩუენ ფრიად ქუე ვართ და არცა თუ ახლადმოსრულთა საზომსა მივსწუთებით ფრიადისა მის უდებებისათს ჩუენისათს. და ვჰგონებთ, თუ უმეტეს ძალისა არიან მცნებანი. რამეთუ აღძრვად და დაღუძებად

119V

5

5

10

15

5

84. ამას ზედა კუალად მოგართუ სხუადცა სიტყუად მისვე დიდისა ბასილისი, რომელი წარმოთქუა მან სიტყუსა მისთვის სახარებისა, ოდეს-იგი მაცხოვარი დაჰბანდა ფერწთა მოწაფეთასა და მერმე მოვიდა პეტრესა და იგი წინააღუდგა.

85. და იტყოდა კუალად ნეტარი იგი, ვითარმედ: კითხულ ვიქმენ ოდესმე, თუ ვითარ ვინ იაყრას გულისწყრომად, ხოლო მე ვარქუ მას, ვითარმედ: თავი და დაწყებად გულისწყრომისა ჰყრობისა ესე არს, რადთა ოდეს აღიძრას, არარად თქუას. და რამეთუ მამადცა მოსე აღიძრა მაშინ, /ოდეს-იგი შეურაცხ-ყვეს და პრქუეს. და ჰინდოცა ესე შავი მოვალს და წარმოდგების ჩუენ შორის, არამედ ოდეს ჰკითხეს, პრქუა მან: „დაღათუ აღვიძარ, გარხა არარადვე ვთქუ.“ ხოლო მეორედ არა თუ ოდენ არა აღიძრა, არამედ შე-ცა-პრისხნა თავსა თვისსა და ეტყოდა: „ნატრისტყავო შაო, კეთილად გიყვეს შენ, ოდესლა კაცი არა ხარ, რადსათს მოხუალ კაცთა შორის?“

56

86. არამედ ჩუენ ესოდენ სამე ქუე ვართ, ვიდრედა არცა თუ ახლადმოსრულთა საზომსა ვახლავთ და მრავლისა მისგან უდებებისა მძიმედ ვჰგონებთ და შეუძლებლად სამეუფოთა მათ ბრძანებათა და რამეთუ აღშფოთებად

E.84. მთართუა B. წანა-აღუდგა B. მოდრკა B. 85. შეურახვეს A (შეცდომა). 86. ჩნ - ჩამატებულია A. ახლადმოსრულთა B. ფრიადის A. ჰგონებთ A. T.84. კუალად IOMBDF. სხუად E. მისივე CEF. ~დაჰბანდა მაცხოვარი D (ზემოდან გაკეთებულია გადაადგილების აღმნიშვნელი აბ). პეტრესა CDEF. 85. ვითარქითა D. დაწყება F. გულისწყრომისა D. მყრობისა F. მამაცა F. პინდოცა თქუა - ასეა AB, პინდოცა D. არარადვე - "ვე" ჩამატებულია D | არა-ვე-რად CE. ნატრისა ტყავო D, ნატრის ტყავო F. შავო BDF. მოხუალ F. 86. ესოდენ D. ვიდრედა ვიდრე D. ახლადმოსრულსა E. შეუძლებელ BF. მათ IOMBDF. აღშფოთება F.

E

T

არა სრულთაჲ არს, არამედ ახალთაჲ ხოლო დიდ არს ჭეშმარიტად, რომელ ყოვლადვე არა აღიძვროდის გული შინაგან.

87. გარნა ჩუენ მსახურთა და უძლურთა საქმესაცა არავე ვიქმთ, არცა გუნებავს ყოვლადვე პირველითგან დაწყებაჲ; არცა უჩუენებთ ღმერთსა ესევითარსა გულსმოდგინებასა, რაჲთამცა მოვიდა მადლი მისი შეწევნად ჩუენდა, არამედ დაღაცათუ უჩუენით რაჲმე გულსმოდგინებაჲ,

გარნა დანსნილი და უნდოჲ და არა ღირსი კეთილისა რაჲსამე მოღებად ღმრთისა მიერ.

88. რამეთუ ყოველივე საქმე ჩუენი ვითარცა თესლისა და ნაყოფისაჲ არს: შესწირავს კაცი ღმრთისა გულსმოდგინებასა და მოიღებს ნაცვალად მადლსა მისსა.

89. და ვითარცა მუშაკმან დასთესის მცირედი, ხოლო, თუ მოხედნის ღმერთმან შრომასა მისსა, შეიძინის მრავალი.

90. ვითარცა ისაკისთვს წერილ არს, ვითარმედ: „სთესა ქუეყანასა მას და ყო მას წელიწადსა ასეული ქრთილი.“ ეგრეთვე უკუეთუ სთნდეს გულსმოდგინებაჲ ჩუენი ღმერთსა, შეუძლით მისითა შეწევნითა უვნებელად

120

120V

და არას თქუმაჲ არა სრულთაჲ არს, არამედ ახლადმოსრულთაჲ. ხოლო დიდი და სრული ჭეშმარიტად იგი არს, რაჲთა ყოვლადვე არა აღიძვროდის, არცა ყოვლად აღშოთნებოდის წმიდისა მისებრ წინაწარმეტყუელისა, რომელმან თქუა: „განვეშადე და არა აღვშოთენ.“

87. გარნა ჩუენ არცა თუ ყოვლად გუნებავს დაწყებაჲ თავისაჲ ქმნად კეთილისა; არცარას ვაჩუენებთ გულსმოდგინებასა, რაჲთამცა მოვიზიდეთ მადლი ღმრთისაჲ შეწევნად ჩუენდა. და უკუეთუცა რასმე ვაჩუენებდეთ გულსმოდგინებასა, მასცა დაკსნილსა და მცონარსა ვაჩუენებთ და არცა ერთსა რაჲს კეთილსა ღირსსა ღმრთისაგან.

88. ყოველივე უკუე ჩუენი თესლსა ჰგავს და ნაყოფსა მოიღებს ვინმე ჩუენგანი გულსმოდგინებასა კეთილსა და მოიღებს უხუად მადლისაგან საღმრთოჲსა.

89. და ვითარცა სახედ მუშაკი სთესავს მცირედსა, ხოლო, უკუეთუ განჰმარჯოს ღმერთმან, შეიძენს დიადს.

90. ვითარცა ისაკსა შინა წერილ არს, ვითარმედ: „დასთესა ქუეყანასა მას და ყო მას წელიწადსა ასი ასეული ქრთილი.“ ესრეთვე განჰმარჯოს თუ ღმერთმან თესლსა მას ზედა გულსმოდგინებისა ჩუენისასა, დასძინებს მალსა და დაჰმატებს

15

5

10

5

5

56V

E.88. ნაცვლად B. T.86. არასიარარაჲს D, არარას CF. თქმაჲ E, თქმა F. სრულთა DE. ახლადმოსრულთა CD. აღიძვროდის F. ყოვლადვე BCDEF. განვეშადენ F. არაჰ|omD. 87. დაწყება EF. თავისა D. ღმრთისა CEF. უკუეთუცა F. ვაჩუენებდით D. ერთისა BCDEF. რას CF. კეთილისა B. 88. უხუად F. საღმრთოსა F. სთესავნ BF. განჰმარჯოს D. შესძენს BCDEF. დიდსა BF. 90. ასი|omBEF. ესრეთვე D (შეცდომია ვადატანისას). ~თუ განჰმარჯოს E (ზემოდან აწერია ვადაადგილების აღმნიშვნელი: "ა", "ბ"). თუ|omD. ზედა|omBF. დაძინებს D. დაჰ|CDE. "დასძინებს მალსა და" |omF. დაჰმატებს|add მალსა F.

E

T

და განსუენებით ყოველსავე ქმნად და ყოველისა საქმისაგან და ყოველისა კაცისაგან სარგებელისა პოვნად.

91. რამეთუ ლოცვაჲ ჭირით და შრომით და მოთმინებაჲ შობს წმიდად და უჭირველად და განსუენებით ლოცვასა. აწ უკუე ჭირით და შრომით ლოცვაჲ იგი არს ჩუენისა გულსმოდგინებისად, ხოლო განსუენებითი და უჭირველი -

121

სადმროდსა მის მადლისად.
92. და ყოველთავე ჯელოვნებათა ზედა ესრეთ ვხედავთ, რამეთუ მოუჭდის კაცი სწავლად ჯელოვნებისა რაჲსამე დაწვებასა მისსა და შურებინ და იჭირვინ და მრავალგზის განრყუნის და არავე მოიწყინის, არამედ კუალად იწყის, დაღაცათუ კუალად განრყუნის, კუალად იწყის და უჩუენის მოძღუარსა თვისი გულსმოდგინებაჲ.

121V

93. უკუეთუ კულა მოიწყინოს და წარვიდეს, ვერარას დაისწავლის, უკუეთუ კულა დაადგრეს მოთმინებით და იჭირვინ და შურებინ, დაღაცათუ განრყუნის მრავალგზის, არავე მოიწყინის. და ესრეთ შეწყევნითა

რადთა უვნებელად და თვნიერ იძულებისა და განსუენებით ვიქმოდით ყოველსავე და რადთა ყოველისაგანვე ვირგებდეთ.

91. და რამეთუ იძულებით ლოცვაჲ და ჭირით და მოთმინებაჲ შობს წმიდად ლოცვასა და უჭირველად და განსუენებით, რადთა ყოველადვე არღარა უჭმდეს იძულებაჲ და რამეთუ იძულებით ლოცვაჲ და შრომით გულსმოდგინებისად არს ჩუენისად. ხოლო განსუენებით ლოცვაჲ და წმიდად მადლისად არს და ნიჭისა ღმრთისად

92. და რამეთუ სხუათაცა ზედა ყოველთავე ჯელოვნებათა ესრეთ იქმნების და ესრეთ იხილევების და ამითვე წესითა მოუჭდებით. და რამეთუ მოვალს ვინმე სწავლად ჯელოვნებისა და ჰნებაჲს, რადთაჲცა დაისწავლა იგი კეთილად, გარნა პირველად შურების და იჭირვის და ვერ აგებს მრავალგზის და განპრყუნისცა, გარნა ყოველსავე ზედა არა მოიწყენს, არამედ კუალადცა გელ-ჰყოფს, და უკუეთუ კუალადცა განრყუნის, არცაღა ესრეთ დაუტეობს, არამედ გულსმოდგინებასა თვისსა უჩუენებს მოძღუარსა მას მისსა და მასწავლელსა.

93. ხოლო უკუეთუ მოიწყინოს და დაადოს იგი და განეშოროს, ვერ დაისწავლის ჯელოვნებასა მას უკუეთუ კულა დაადგრეს მას ზედა, რაოდენცა მრავალგზის განრყუნეს და არა მოიწყინოს, არცა განეშოროს, არამედ შურებოდის და

57

T.90. უვნებელი BF. 91. და2|omEF. და3|omBEF. შობს|შსF. უჭირველად|უეჭუველად D. დაწ|omBCEF. რადთა|omF. უჭმს F. იძულება F. ლოცვა|IF. "და რამეთუ იძულებით ლოცვაჲ"|omE. გულსმოდგინებისა DEF. ჩუენისა DF. ლოცვა2|F. მადლისა CDEF. ნიჭისად ღმრთისა D. 92. ყოველთავე|ყოველთა BCDF. ამითვე|მითვე DEF. რამეთუ|რად. დადსწავლა A. ~კეთილად დაისწავლა იგი BDF. დაწ|omCDF. განრყუნას BCDEF. დაუტეებს BDF. თვისსა|omE. უჩვენებს F. 93. ვერვე E. განერყუნეს CE.

E

ღმერთისადათა ჩუეულებაჲ იქმნის
საქმისაჲ მის მის თანა და
მიერთგან უჭირველად იქმნ,
ვიდრედა იზრდებიანცა მისგან.

94 ეგრეთვე არს სულიერსაცა
საქმესა ზედა: უკუეთუ იწყოს ვინ
სათნოებისა რაჲსამე ქმნად, არა
უჭმს ქონებად გულისსიტყვისა
ამის, თუ მეყსეულად წარვჭმართებ
მას, რამეთუ არცა შესაძლებელ
არს ესე. არამედ ჯელ-ყოს
გულსმოდგინედ. დალატათუ
განწყუნას, ნუვე მოიწყინებს, თუ
არა, ვერარაჲ წარვჭმართოს. არამედ
კულადცა ჯელ-ყავნ, ვითარცა
რომელი-იგი ისწავებნ
ჯელოვნებასა და მოთმინებასა მას
შინა და არა მოწყინებასა,
მოხედნის ღმერთთან შრომასა მას
გულსმოდგინებისა მისისასა და
მოსტის უმურომელად აღსრულებაჲ
კეთილისაჲ.

95 და ესე არს სიტყუაჲ იგი
/ რომელი თქუა მამამან მოსე,
ვითარმედ: „რომელთა ენების
მოგებაჲ სათნოებათაჲ, ძალი მათი
ესე არს, რაჲთა უკუეთუ დაეცნენ,
არავე სულმოკლე

T

გულსმოდგინედ ეტდებოდის. მერმე
მოხედავს ღმერთი ღუაწლსა მას ზედა
მისსა და შეეწევის. ვინაჲცა
მიერთგან დაერუვის იგი კეთილად
ქმნასა და უჭირველად იქმნ
ყოველსავე და განსუენებით, ვიდრედა
იზარდებიანცა იგი ჯელოვნებისა
მისგან.

94. ესრეთვე სახედ არს სულიერსაცა
ზედა საქმესა და ამასვე ზედა წესსა
იქმნების და უკუეთუ ვისმე უნდეს
ქმნად სათნოებისაჲ, არა უჭმს,
რაჲთამცა ინება მეყსეულად
წარმართებაჲ და რამეთუ არცა ძალ-
უტ, არამედ ოდეს იწყოს, დაღათუ
განწყუნას, ნუ განემორებინ იგი.
უკუეთუ არა, ვერარას წარვჭმართებს,
არამედ კულადცა იწყენ და

კულადცა ეტადენინ მოსწავლეთა
მათებრ ჯელოვნებისა თანა. და ოდეს
მრავალგზის ეტადოს და ფრიად
დაშურეს და დიდად მოითმინოს და
არა მოიწყინოს, არცა დაუტეოს საქმე
იგი სათნოებისაჲ. მერმე მიხედავს
ღმერთი ღუაწლთა ზედა და შრომათა
მისთა და გულსმოდგინებასა მისსა
კეთილსა და ჰყოფს მის ზედა
წყალობასა, რაჲთა ადვილად და
უჭირველად აღსრულებდეს
ყოველსავე.

95. და ესე არს სიტყუაჲ იგი, რომელი
თქუა მამამან მოსე, ვითარმედ: ესე
არს ძალი მათი და სიმტკიცე,
რომელთა ენების მოგებაჲ
სათნოებისაჲ, რაჲთა უკუეთუ
დაეცნენ, არა

122

22V

E.94. ვერარაჲვერად B. კულადცა B. უშრომელად B.
T.93. კეთილად|omF. იზარდებისცა F. იზარდებანცა F. 94. ინხედ D (ორი "წ" გადატ. შეცდომაა).
წარმართება F. განწყუნას-D-ში ჩამატებულია. ნუ განემორების BDF. კულადცა|კულად E. იწყენს C.
ჯელოვნებისა თანა|ჯელოვნებისათა BCDEF. და ფრიად|omF. სათნოებისა EF. მოხედავს BE.
გულსმოდგინებასა|add ზედა BE. მისსა|add ზედა D. 95. რომელ BCEF. მათი|მისი D.
მოგება სათნოებისა CEF.

E

T

იქმნენ, არამედ კულად იღუაწოს."

96. და იტყოდა ნეტარი იგი, ვითარმედ: ყოვლისავე სათნოებისა მოგებასა შრომად საწმარ არს და ჭში და ნებად ჩუენი და პირველ ყოვლისა საწმარ არს შეწევნად ღმრთისად, რამეთუ უკუეთუ არა თანაშემწე ეყოს ღმერთი ნებასა ჩუენსა, ამჟო არს ყოველი შრომად ჩუენი.

123

97. ვითარცა მუშაკმან რად შურის და დასთ/ვისის ქუეყანად თვისი, უკუეთუ ღმერთმან არა მოსტის წუჲმად თესლსა მისსა, ცუდ იქმნის შრომად მისი. არამედ შეწევნასა ღმრთისასა უკმს გულისმოდგინედ ვედრებად ჩუენი და მისა მიმართ მივლტოლად. რამეთუ ამით სახითა მოვხდით შეწევნასა ღმრთისასა ჩუენ ზედა.

123V

98. უკუეთუ კულა უღებ-ვყოთ ლოცვად, ვითარ მოხედნეს ღმერთმან საქმესა ჩუენსა? ანუ დადაცათუ ვევედრებოდით მას, გარნა დაჯსნილებით და სიგრილითა გულისადათა, /ანუ თუ აღრე მოვიწყინოთ,

სულმოკლე იქმნენ და განეშორნენ, არამედ რადთა კულადცა იწყონ მასვე საქმესა კეთილისასა."

5

10

5

10

15

5

96. და იტყოდა იგი, ვითარმედ: ყოვლისავე სათნოებისა მოგებასა შრომადცა უკმს ფრიადი და სიგრძლ ჭმისად და ნებად ჩუენი და გულსმოდგინებად. და უპირატესდა ყოვლისა /საწმარ არს ჩუენდა შეწევნად ღმრთისად, რამეთუ უკუეთუ არა შემწე ექმნეს ღმერთი გულისმოდგინებასა ჩუენსა, ცუდ არს და ამჟო ყოველი შრომად ჩუენი.

97. ვითარცაოგი სახედ და მუშაკსაცა შეემთხუევინს, რამეთუ რაოდენცა დაშურეს მუშაკი, მოქმნეს ქუეყანად და დასთესოს თესლი, არა თუ წუჲმოს ღმერთმან თესულსა მას ზედა და აღმოაბრწყინვოს მზლ იგი წყალობათა მისთად, ცუდ იქმნა და ამჟო ყოველივე მოსწრაფებად მუშაკისად მის. ესრეთვე უკუე უკმს შეწევნად ღმრთისად ლოცვასა და ვედრებასა ჩუენსა და ყოველსავე რას საქმესა კეთილისასა. რამეთუ მის მიერვე მოვიზიდავთ წყალობასა ღმრთისასა შეწევნად ჩუენდა, ვითარცა-იგი იტყვს, ვითარმედ: ნათლითა შენითა ვიხილეთ ჩუენ ნათელი.

98. უკუეთუ კულა უღებ ვიქმნეთ ლოცვასა და სხუათა მათ საქმეთა კეთილისათა, ვითარ მოიხილოს ღმერთმან შეწევნად ჩუენდა? და ესრეთვე კულად უკუეთუ უღებ და დაჯსნილ ვიყვნეთ და ძალიად მოვიწყინოთ

E.96. იყოს B. 95. იღუაწოს - "ნ"-ს კვალი ჩანს, "ს"-დ შემდეგ გადაუსწორებით B. T.95. იქმნენ BCDEF. 96. სიგრძე BCDEF. ფამისა CEF. გულისმოდგინება CEF. უპირატესდა/უპირატეს BCDF ღმრთისა D. ყოველივე C. 97. ქუეყანა F. და2|omBDF. თესლსა BDEF. აღმოებრწყინოს E. მზე BCDEF წყალობათა - "თა" ჩამატებულია A. მისთა DEF. და ამჟო|omF. მოსწრაფება CEF. მუშაკისა F. ღმრთისა D ვედრებისა F. და6|D ჩამატებულია. რასქრასა BCEF. კეთილსა BCEF. კთ/ლისასა D ("ი" ჩამატებულია) ვიხილთ BCDEF. ჩუენ|omB. 98. უკუეთუ - პირველი "უ" გადმოცემულია ორი გრაფემით: "ოჲ" A. კთ/ლისთ D. და2|omCDEF. უკეთუ2|CDEF. ვიყუნეთ DF.

E

T

ვერარად წარვეპართოთ, ვერლა
 ღირს ვიქმნეთ კეთილსა რასმე
 მიმთხუევად რამეთუ ღმერთი 10
 გულსმოდგინებასა სულისასა
 ხელავს და მსგავსად მისსა
 მოგუცნის მისმიერნი ნიჭნი.

99 ანუ არა ავაზაკთათჳარი იყო
 პირველ მამად მოსე, ვიდრეღა
 სიფიცხლისათჳს და
 მოუდრეკელობისა მისისა განჯაღა
 იგი უფალმან მისმან? არამედ 5
 ვინადთგან ახოენითა გონებითა
 შეეწვნა/რა ღმერთსა და
 გულსმოდგინებითა მჭურვალთა.
 უწყით ყოველთა, ვითარსა საზომსა
 მიიწია და რჩეულთა თანა 10
 ღმრთისათა შეირაცხა, ვითარცა-
 იგი წერილ არს მისთჳს.

100. ხოლო ჩუენ, რომელიცა-იგი
 რადმე სიმჭურვალე გუაქუნდა,
 გამო-რად-ვედით სოფლით, იგიცა
 უღებებითა ჩუენითა წარვეწყმიდეთ
 და შევეკმცით საქმეთა უნდოთა და
 არცა ერთისა სიტყჳსა ღირსთა. და
 გარდავცვალეთ სიყუარული
 ღმრთისა და მოყუსისა 5
 /სიყუარულად არარათა მათ
 საქმეთა, რომელნი-იგი 10
 განვითჳსენით, ვითარცა ბუნებითნი
 რადმე და სამარადისოდ ჩუენ თანა
 მყოფნი. და არა გულისწმა-
 ვწყოფთ, ვითარ ამოღ და წარმავალ
 არიან.

124

124V

და აღრე განვეშორნეთ, ვითარცა
 ყოველდემ ვიტყოდემ: ვერარას ღირს
 ვიქმნებით ღმრთისაგან კეთილსა და
 რამეთუ გულსმოდგინებასა ხელავს
 ღმერთი ჩუენსა და მას ვეღა
 განგუყოფს მადლთაცა და ნიჭთა
 თჳსთა.

99. ნუჲუჲე არა იყო პირველ მამად
 მოსე მთავარ ავაზაკთა, ანუ არა
 ექმნესა ბევერეულნი ბოროტნი,
 ვიდრეღა და გან-ცა-ამო იგი
 უფალმან მისმან ბოროტისათჳს 5
 გონებისა მისისა? გარნა ყოველსავე
 ზეღა, ვინადთგან სიმწნით და ახოვად
 მოუგდა იგი ღუაწლთა მათ
 სათნოებისათა. და ესევეითართა
 გულსმოდგინებითა ვიცით ყოველთა, 10
 /თუ ვითარსაღა და რაბამსა საზომსა
 მიიწია, ვიდრეღა და საკუთართაცა
 თანა მონათა ღმრთისათა აღირაცხა,
 ვითარ-იგი და მისთჳს აღწერილიცა
 იგი თხრობად გუაუწყებს. 15

100. გარნა ჩუენ, რომელი-იგი
 გუემგონა, თუ გუაქუს მჭურვალეზად,
 გამო-რად-ვედით სოფლით
 დაყოვნებასა შინა ჟმთასა უღებებისა
 მიერ ჩუენისა, იგიცა წარ-ვე-
 ვწყმიდეთ და შეუღებთ საქმეთა
 რათმე გრილთა და უსრულთა და
 გუყუარან ნივთნი რადმე ამოინი და
 არცა ერთისა რადს წესენებისა ღირსნი. 10
 და გარდავცვალეთ სიყუარული
 ღმრთისა და მოყუსისაღ ამოღ რადმე
 საქმედ, რადთამცა თჳთ თავით თჳსით
 გუაქუნდა საქმე იგი და ნივთი და
 არამცა მოგუედლო იგი ღმრთისაგან. 15
 რამეთუ და რად

58

E.98. სღ¹ისსა B. 99. ავაზაკთათჳარი B. გონენებითა B.
 T.98. ვითარცა]კ¹ DEF. და2]omD. განგუყოფს]მოგვანიჭებს F. 99. მამა CF. შოს] A. ზეღა]omE. ახოვებით D.
 რაბამსა]საბამსა E. ვიდრეღა]ვიდრე D. ~მონათა თანა D. ~მონათა ღმრთისათა თანა E ("თანა" ჩამატებულია).
 ~აღირაცხა ღმრთისათა D. იგი]omDE. თხრობად]ცხოვრებად D, ცხოვრება EF. გუაუწყებს F. 100. გუაქუს F.
 მჭურვალეზა EF. გამო-რად-ვედით CEF. წარვეწყმიდეთ DE, წარ-ვე-ვეწყმიდეთ F. რათმე]რადმე D. გუყუარან
 A, გუყუარნ B, გუყვარან B რამე F. რას F. ღირს F. მოყუსისა EF. გუაქუნდა] add და C. მოგუედლო BCDEF.
 იგი]omE.

E

T

101. და იტყოდა ნეტარი იგი: არა თუ გლახაკი არს იესუ და ვერ შემძლებელი მონიჭებად ჩუენდა აქავე მრავლისა სიმდიდრისა, ვითარცა-იგი მამადმთავართა მიანიჭა, უკუეთუშტა იცოდა, თუ ვირგებთ რას ესე ვითარისა მის სიმდიდრისაგან, არამედ იცის, ვითარმედ გუენენების ჩუენ და დავიკვნებით სრულიად. და ამისთვის არა მიგვშუებს, რადთა არა სრულიად წარვწყმდეთ, რამეთუ კაცთმოყუარე არს და ცხობრებად ჩუენი ჰნებავს.

125

102. უკუეთუშტა კულა იცოდა, თუ ვირგებთ რას ფრიადისაგან, არა შეუძლებელ არს მოცემად ჩუენდა, ვითარცა ვთქუ, არამედ იცის, ვითარმედ ბოროტად ვიწყარებთ ნიჭთა მისთა და უფროდსად გუენენების უკუეთურებისაგან ჩუენისა. ამისთვის სახიერებითა თვისითა მრავალგზის გუენების რადმე ქმნად /და დაგუზნწიის, რამეთუ საენებელად ჩუენდა არს საქმე იგი.

125V

გაქუს, კაცო, რომელი არა მიგიღებოდა, ვითარცა იტყვს, ხოლო უკუეთუ მიგიღებოდა, რადსა იქადი, ვითარმცა არა მიგეღოს?

101. და იტყოდა იგი: ნუუკუე გლახაკი არსო იესუ და ვერ ძალ-უტ აქავე მოცემად ჩუენდა სიმრავლესა კეთილთასა, ვითარცა-იგი უყო პირველ მამათმთავართა, უკუეთუშტა გუხედვიდა ჩუენ რგებად კეთილთა მათგან მის მიერთა, გარნა ვინაფთგან გუხედავს ჩუენ, რომელ უფროდსდა ვივინებთ რგებისა წილ მცირეთა მათგანცა და წარმავალთა სიღრკუფთა ჩუენითა და უკეთურებითა. ამისთვის არა გუარწმუნებს ჩუენ მრავალსა, რადთა არა სრულიად წარვწყმდეთ, ვინაფთგან სახიერ არს იგი და კაცთმოყუარე.

102. რამეთუ უკუეთუშტა გუხედვიდა ჩუენ, რომელ ვირგებთ რას მცირეთაგან კეთილთა, არა შეუძლებელ იყო მის, და ვითარცა ვთქუ, მრავალთაცა რწმუნებად ჩუენდა, თუ არა, უკუეთუ ესე /არა ესრეთ არს, ვინ არწმუნა პირველთა მათ მორწმუნეთა, რადთა დასდებენ საფასეთა მათთა ფერქთა თანა მოციქულთასა. და რამეთუ რომელი-იგი მრავალგზის მითქუამს, მასვე და აწცა ვიტყვ ღმერთსა, ვინაფთგან სახიერ არს და წყალობააურაცხელ, ჰნებავს ჩუენი, რადთა ყოველთაგანვე საქმეთა ვირგებდეთ. ხოლო

58V

E.101. მამადმთავართა-გამცხველებელს "თ" დაუწერია ზემოდან A. ვირგეთ A. წარწყმდეთ A.
 T.100. რასა F. მიგეღო D. 101. იგი|ომD. არსო|არსა CE. ვითარცა-იგი|ვითარცა D. უფროდსდა|უფროდს D. მცირედთა CEF. სიღრკუფთა F. კაცთმოყვარე F. 102. გუხედვიდა EF. მცირედთაგან C. რამეთუ|ომCE. ღმერთსა|ენ D.

E

T

103.

ჩუენ ღრკუებიითა ჩუენითა ბოროტად
ვიჭპარებთ ღმრთისა მიერ ჩუენდა
კეთილად მოცემულთა.
103. და იტყოლა იგი, ვითარქედ:
იპოების მრავალგზის სული მორწმუნე
და მშადღობელი და არცა ერთსა რას
ზედა საქმესა ივენებს, არამედ
5 ყოველივე, რაოდენიცა შეემთხვოს,
სარგებელ მისა იქმნების და არს
კუალად სხუად სული უმადლოდ,
დაღაცათუ რასქე იქმოდის, ვითარცა
მიზღებული, იქმს და ესრეთ ისაჯების
10 საქმეთაგან თვსთა ურწმუნოდ იგი
ურწმუნოებისა მიერ თვსისა. ხოლო
მორწმუნე იგი სული თვთ შრომათავე
შინა და ღუაწლთა მორწმუნე არს და
თავად კეთილთა და სასყიდლად
15 შეურაცხიეს და შრომად იგი
ღმრთისათვს, ამისთვსცა მიიღებს
ნუბეშინისცემასა ფრიადსა, ხოლო
ურწმუნოდ იგი შემწუარი
ურწმუნოებისა მიერ თვსისა, ვითარცა
20 არცა შურების ჯეროვნად, არცა რას
ნუბეშინისცემასა მიიღებს უფლისა
მიერ, არამედ ზის ოდენ დამალი
გულისსიტყუათა შინა თვსთა და
მტირე, თუცა რად ევნოს, იგონებს და
იტყუს: „და მრქუა მე და ვარქუ მას.“
35 მკრესენებითა იწურთის და მოუვალთა
საქმეთა იგონებს, რომელთა ვეროდეს
ძალ-უც საქმით აღსრულებად.
104. და რამეთუ არა თუ ყოველსავე,
რასაცა იგონებნ კაცნი* / ესე,* ძალ-უც
მათი ქმნა* და* აღსრულებად, არამედ
რაოდენი-რად შეუნდოს

59

104. რამეთუ არა თუ ყოველი.
რაოდენიცა ინების კაცმან, ქმნის,
არამედ რაოდენიცა მიუშვს ღმერთმან
განგებითა მით, რომელი

E.104. რაოდენიცა2] A. ქმნის - "ნ" ჩამატებულია B.
T.103. და3]D ჩამატებულია. მისა]მისსა BCDF. დაღაცათუ]დათუცათუ ACD. ისჯების E, დაისაჯების CDF.
საქმეთაგან]საქმეთა შინა BCDEF. ურწმუნო CEF. შინა]add თვსთა E. შრომა EF. ურწმუნო EF. თუცა-"ცა"
ჩამატებულია D. ევნო]E. და12]omDE. მკრისესენებითა CDEF. აღსრულებად D. 104. არა]არცა BCDEF.
ყოველსა BDF. იგონებნ CDE. კაცნი ACDE. ესე]omBCDEF. ქმნა და]საქმით BCDEF.
*ეს სიტყვები A-ში მხედრულით არის ჩამატებული.

E

T

მან მხოლოდ მან უწყის. და მრავალგზის ჯელ-ყვის კაცმან ვნებად მოყუსისა და არა მიუშუს ღმერთმან და ცულ იქმნის განზრახვად მისი. და ოდენ ნებანი კაცთანი გამოიცდიან, რაოდენთა ჯელ-ყვეს ვნებად მამადმთავართა და ვერ უძლეს, ვითარცა იტყჳს: არა უტევა კაცსა ვნებად მათლა

126

და შემდგომი ამისი.

105. და კულად ოდეს ინებოს უფალმან მრავლისა მის ძალისა თვისისა გამოჩინებად, მყის შეცვალნის უწყალოთაცა გულნი წყალობად, ვითარცა დანიელსა შინა წერილ არს: „და მისცა უფალმან დანიელ წყალობად და სიყუარულად წინაშე საჭურისთმთავრისა მის“.

106. ნეტარ არს შემუ სული იგი, რომელმან ყო თავი თვისი განმზადებულ შეწყნარებად ნიჭთა ღმრთისათა სურვილითა მისითა ღმრთისა მიმართ, რამეთუ არასადა

126V

დაუტეოს იგი ღმერთმან, არამედ მარადის შეჴწე

5 ღმერთმან და იგიცა განკითხვათა მათ მიერ მიუწოდებულთა, რომელნი-იგი უწყისის თვით მან თავადმან. რამეთუ მრავალგზის ვნებავს ვისმე ბოროტის-ყოფად მოყუსისაჲ, გარნა

10 არა შეუნდობს ღმერთი. ამისთვის ცულ იქმნების ამაოჲ იგი განზრახვად მისი, ოდენ ესე, რომელ გამოცადების ამით ნებაჲ და გონებაჲ კაცისაჲ რაოდენთა უკუე ინებეს ბოროტის-

15 ყოფად წმიდათა მამათმთავართაჲ, გარნა ვინადგან არა მიუშუნა ღმერთმან, ვერ უძლეს ვნებად მათლა. ვითარცა წერილ არს: „არა უტევა კაცსა ვნებად მათლა და ამნილა

20 მათთვის შეფეთა: ნუ შეეხებითო ცხებულსა ჩემსა და წინაწარმეტყუელთა ზედა ჩემთა ნუ ეკუთურობთ.

105. რამეთუ ოდეს ინებოს ღმერთმან გარდამეტებულსა მას ძლიერებასა თვისსა გამოჩინებად, თვით გულთა მათცა უწყალოთა წყალობად

5 აღსძრავს, ვითარცა-იგი წერილ არს დანიელსა შინა, ვითარმედ: „მისცა ღმერთმან წყალობად და სიტკბოებაჲ წინაშე მთავრისა მის საჭურისთაჲსა“.

106. და ნეტარ არს ნანდვლვე სული იგი, რომელმან ჯემარტებით განუმზადოს თავი თვისი ღმერთსა. რადთა სწყუროდის მარადის

5 სიყუარული ღმრთისაჲ და მზა იყოს ოდესვე შეწყნარებად მადლთა და ნიჭთა საღმრთოთა,

E.104. გამოიცდინან B (პირველი „წ“ ზემოდან ჩამატებულია). ჯელ-ყვეს A. 106. განმზადებუ B. 105. დანიელსა - ბოლო „ა“ ჩამატებულია B.
 T.104. ბოროტის-ყოფა F. მოყუსისა DF. ამაო იგი განზრახვა EF. რომელ[omF]რ D. გამოცდების D. ნება DF. ვონებაჲ[განვება A. კაცისა D. წმიდათა]ლთა F. მამათმთავართა EF. მიუშუნა F. არა უტევა[არა აუფლა BDF. ნუ შეეხებით F, D-ში მერვე „ე“ ჩამატებულია. ზედა]omBDF. ჩემთა[add შორის BF. ნუ უკეთურებთ BCDEF. 105. გარდამატებულსა BCDEF. მას]omD. წყალობა და სიტკბოება EF. საჭურისთაჲსა[საჭურისისა A, საჭურისთაჲსა CE, საჭურისთაჲსა F. 106. სიყვარული F. ღმრთისა D.

E

T

იყოს საქმეთა ცა ზედა, რომელთათვის - იგი უმეტრებით არა ევედრებიან.

10

107. კეთილად უკუე იტყობა ბრძენი იგი, ვითარმედ: კელი აღუყარის ღმერთმან მოშიშთა მისთა, ვითარცა-იგი ნეტარსა დავითს, რაოდენგზის ეძიებდა საულ მოკლვად და ვინაძთვან ღმერთი შეეწეოდა მას, ცუდ იყო ზრახვად მისი და უფროდსად კელთა დავითისთა მიეტყუებოდა. და იგი არარას ავნიებდა, რამეთუ არა იყო სულსა შინა მისსა გესლი უკეთურებისაჲ.

5

10

127 VII.108. ხოლო ჰკითხეს ძმათა ნეტარსა მას: და ვითარ ვინ იყოს, რომელ ოდეს იგინოს ვისგანმე, ანუ შეურაცხ იქმნას და არა განრისხნეს? ჰრქუა მათ ბერმან: "უკუეთუ აქუნდეს კაცსა თავი თვისი უღარეს სხუათასა, არა განრისხნეს, ვითარცა თქუა მამამან ჰიმენ, ვითარმედ: "უკუეთუ თავი თვისი შეურაცხად გაქუნდეს, ჰპოო განსუენებაჲ."

5

10

127V VIII.109. და იტყობა იგი, ვითარმედ: იყო ძმად ვინმე ჩემ თანა მყოფთაგანი და შეიღოცა სქემად ჩემ მიერ, და ფრიად მეტვრთა იგი, რამეთუ ჭაბუკი იყო ჰასაკითა და ვიტვრთევდ

5

რამეთუ არაოდეს დაუტეოს ეგვიპთარი იგი ღმერთმან, არამედ ყოვლადვე და მარადის შეეწე იყოს მისდა და მაშინცა, ოდეს უმეტარ იყოს იგი და არა სხხოვდეს.

107. და კეთილად თქუა სიბრძნემან, ვითარმედ: შეწევსულ იქმნეს ბრძენი ღმერთისაგან. და რამეთუ რაოდენგზის კელ-ყო საულ მოკლვად ნეტარისა დავითისი, რად არა უყო და რად არა მოიგონა! გარნა ვინაძთვან აქუნდა უფალი შეეწეღ თვისა, ყოველივე იგი განზრახვად საულისი ცუდ იქმნა და ამაო. და არა ესეოღვენ, არამედ მიეტყუებოდა იგი კელთა წმიდისათა და იგი ჰრიდებდა მას, რამეთუ არა აქუნდა ბოროტებაჲ, რადთამცა რისხვად აღატყდებოდა.

59V

VII.108. კითხულ იქმნა კუალად ესევე, თუ ვითარ ვის უღირს არა განრისხებაჲ შეწუხებასა ზედა მოყუსისა და ბოროტისმეტყუელებასა? და მან თქუა: "უკუეთუ ვისმე აქუნდეს თავი თვისი უღარეს მოყუსისა, არა განრისხნების იგი, ვითარცა თქუა მამამან ჰიმენ, ვითარმედ: "უკუეთუ დააკნინო თავი შენი, ჰპოო განსუენებაჲ."

VIII.109. და იტყობა იგი: იყო ოდესმე ძმად ერთი, რომელი მკვდრ იყო ჩემ თანა და ჩემგან შეემოსა სქემად და ფრიად სწავლულ იყო ჩემგან, რამეთუ ჭაბუკ იყო და დიდად ჩამოვყვებოდე

E.108. განრისხნეს B.

T.107. კეთილადქედ BCDEF: მოკლვა EF. დავითისიadd და BCF. რა CF. განზრახვა CEF. საულისა F|სულისა E ("ა" ამოშლილია). ესოდენ BDF, ოდენ ესე CE. ბოროტება CEF. 108. თუ|omF. განრისხება CEF. მოყუსისასა BDE. მოყუსისაჲ F. განსუენება F. 109. ძმა EF. რომელ F. მკვდრი D. სქემა EF.

ჩამოვყვებოდე - პირველი "ო" ჩამატებულია D.

E

T

მას უძღვრებისა მისისათვის.
 110. ერთსა უკუე დღესა მრქუა მე:
 „მამაო, ფრიად მიყუარ შენ.“
 ხოლო მე ვარქუ მას: „მე ჯერეთ
 ვერვინ ვპოე, რადთამცა უყუარდი
 ესრეთ, ვითარ მე იგი მიყუარხ. აჰა,
 აწ იტყვ, თუ გაცუარ და მრწამს,
 უკუეთუ კულა რადმე მოიწიოს,
 რომელ არა სათხო-გიზნდეს,
 არღარა ეგი მაგასვე
 გულისსიტყუასა. ხოლო მე, რადცა
 მოიწიოს შენ მიერ, არა

128

შევიცვალე/ბი სიყუარულისაგან
 შენისა.
 111. მცირელი ჟმი წარნდა და არა
 უწყი, რად შეემთხვა, იწყო
 მრავლისა ბოროტისა სიტყუად
 ჩემთვის, ვიდრელა ხენეშთაცა
 სიტყუათამდე. და მე ყოველი
 მესმოდა და ვიტყოდე: „ესე
 წამალი არს იესუსი, მოვლინებული
 საკურნებელად სულისა ჩემისა

128V

112. ამათ ესევითართაგან იქმნების
 სარგებელი, ხოლო
 მაქებელთაგან-ზღვევაჲ ესე
 ჭეშმარიტად კეთილისმყოფელი
 არს ჩემი“ და ვეტყოდი მათ,
 რომელნი მითხრობდიან სიტყუათა
 მისთა, ვითარმედ: „ცხადნი იგი
 ბოროტნი ჩემნი იცნის და იგიცა
 არავე ყოველნი. ხოლო ფარულნი
 იგი აღურაცხელ არიან.“

თანა უძღვრებისათვის მისისა.
 110. დღესა ერთსა მრქუა მე: „მამაო,
 დიდად მიყუარ შენ.“ ხოლო მე ვარქუ
 მას: „მე ვერ ვპოე ჯერეთ, რადთამცა
 უყუარდი ვისმე უმეტეს ჩემსა. აჰა,
 ესერა აწ იტყვ, შევილო, თუ მიყუარ შენ
 და მრწამს, გარნა უკუეთუ რადმე
 მოჰქდეს, რომელი შენ არა გინდეს,
 არღარა ჰგიე მაგასვე ზედა
 გულისსიტყუასა. ხოლო მე რაოდენიცა-
 რად შეემთხვოს შენგან, ვერვინ
 მიმიღებს სიყუარულსა შენსა.“

111. წარნდეს ამას ზედა ჟმნი მცირედნი
 და, არა ვიცი, თუ რად შეემთხვა მას,
 იწყო სიტყუად ჩემთვის მრავალსა, ვიდრე
 სიტყუადმდეცა ხენეშთა და სამაგელთა
 სიტყუათა. მესმოდა უკუე ყოველივე და
 ვეტყოდე თავსა ჩემსა: „ესე სადაგველი
 არს, იესუდსმიერი დასაწუავი, რომელი
 მოუვლენიეს მას საკურნებელად
 ცუდადმზუაობრისა სულისა ჩემისა.

112. /ესევითართაგან უკუე ირგებს კაცი,
 განიფრთხოს თუ. ხოლო მაქებელთაგან
 და მნატრელთა უფროდსლა ივნებს და
 იზღვევის ესე ჭეშმარიტად
 კეთილისმყოფელი არს და მწურთელი.“
 და ვივსენებდ მას, ვითარცა მკურნალსა
 და ქველისმოქმედსა ჩემსა და ვეტყოდე
 ყოველთავე, რომელთა მითხრან მისთვის,
 ვითარმედ: „მან ცხადნი ოდენ იცნის
 ბოროტნი ჩემნი და არცა ხოლო
 ყოველნი, არამედ კერძოდ რადმე.
 დაფარულნი კულა ჩემნი ყოვლად არიან
 აურაცხელ.“

60

T.109. უძღვრებისათვის მისისა|უძღვრების|აგან თ-ს| A. 110. დღესა|add უკუე CE. ვბოვე BCDEF. უყურდი E, უყვარდი F. აწ|omCE. უკუეთუ F. რადენიცა-რად B. 111. იესუსმიერი BCFE. დასაწუველი D, დასაწუავი F. ცუდადმზუაობრობისა BCDEF. 112. უკუე|omCE. ირგოს A. მწრთველი F. რომელთაცა CE. და|ა-დCE. ხოლო|omE. ყოველნი|შ-ნი CE. რამე CF.

E

T

113. შემდგომად ჟმისა რაოდენთამე შემემთხვა კესარიას და მოვიდა ჩემდა ჩუეულეებისაებრ და მომეხვა. ხოლო მე ყოვლადვე არა უჩუენე მჭმუნვარებად. და ოდესღა იტყოლა სიტყუათა მათ მასვე შინა, ოდესცა შემემთხვის, მოვიდის ჩუეულეებისაებრ ჩემდა.

129 114. მაშინ უკუე შემვიერდა ფერგთა ჩემთა და მრქუა: „შემინდვე, მამაო, ღმრთისათვის, რამეთუ მრავალი ბოროტი ვთქუ შენთვის.“ ხოლო მე მოვიკითხე იგი სიხარულით და ვარქუ: „აწსოსა ღმრთისმოყუარებასა შენსა, ოდეს-იგი მარქუ, თუ ფრიად მიყუარო და მე გარქუ შენ, ვითარმედ: „ჯერეთ ვერვინ ვპოე, რადთამცა უყუარდე, ვითარ მე მიყუარნ იგი. და უკუეთუ მოიწიოს რად, არა ეგი მაგასვე ზედა, ხოლო მე, რადცა იქმნას, შეუტკვალეხელ არს სიყუარული ჩემი.“

129V 115. გულსავესე /იქმენ, ვითარმედ ყოველივე, რასაცა იტყოდე, მესმოდა და არაოდეს ვთქუ, თუ არა ესრეთ არს, არცა ოდეს დამარწმუნა ვინ თქუმად შენთვის ბოროტი რადმე, არამედ ვიტყოდე მარადის, ვითარმედ: „ყოველსავე ჭეშმარიტსა იტყვს“

113. შემდგომად რაოდენთამე ჟმთა შემემთხვა მე იგი კესარიას. მოვიდა ჩუეულეებისაებრ და მომეხვა და იწყო ამბორის-ყოფად ჩემდა და მე მისდა, ვითარმცა ყოვლად არარად შორის თქმულ იყო. და ვყავთ შორის სიტყუად სიყუარულისად მიერიოგან, სადაცა შევიმთხვნიო, მოწლედ მომიკითხის და სურვილით. ხოლო მე ყოვლადვე არას უჩუენებდი მას საეჭუსა, არცა რას ყოვლად ნასხურსა მწუნარებისასა, დადათუ ყოველივე მასმიოდა.

114. მერმე შემვიერდა იგი, მოეხვა ფერგთა ჩემთა და მრქუა მე: „შემინდვე, მამაო, ღმრთისათვის, რამეთუ მრავალი ბოროტი ვთქუ შენთვის.“ ხოლო მე შევიტკეე იგი და ამბორს-უყავ მას და მხიარულითა პირითა ვარქუ მას: „აწსოვსა ღმრთისმოყუარებასა შენსა, ოდეს-იგი მეტყოდე, თუ დიად მიყუარ და მე გარქუ შენ: „ვერ ვპოე ჯერეთ კაცი, რადთამცა უყუარდი ესრეთ, ვითარ-იგი მე მიყუარს. და უკუეთუ რადმე იქმნეს, რომელი შენ არა გინდეს, არღარა ვგიე მაგას ზედა, ხოლო მე, რაოდენიცა-რად ძკრი შემემთხვოს შენგან, ვერვის ძალ-უტკვალეხად ჩემგან სიყუარულსა შენსა?“

115. გულსავესე უკუე იყავნ გული შენი, რომელ არცა ერთისად დამეფარა, რაოდენიცა-რად გეთქუა, არამედ სადა და ვიეთ გეთხრა, /ყოველივე მესმა და არაოდეს ვთქუ, თუ არა ეგრეთ არს, ვერცა ვინ მარწმუნა ყოვლადვე, რადთამცა ვთქუ რადმე შენთვის დაკლებული, არამედ და

60V

E.113. რაოდენისამე B. ჩუეულეებისაებრ]B.
T.113. ჟამთა]დღეთა BF. მომეხვა]add მე EF. ყოვლად]omE. არარად]არად B, არა CDF. შევიმთხვნიო F. მოწლედ]მოცილედ CE. არას]არა E. მწუნარებისა B. 114. მომეხვა BDEF]omC. ღმრთისმოყუარებასა F. და] ჩამატებულია D. ვპოე CDEF. მიყუარნ BCDEF. რაოდენიცა-რა E, რა]omC. სიყუარულისა C, სიყურულისა E, სიყვარულსა F. 115. გლსსავესე B. უკუე]omE. ერთისად]ერთი რად BCDEF. რაოდენიცა-რად]რაოდენი BDF. გეთხრა]გეთქუა CE. თუ]omE. არს]add და C. მარწმუნა-მეორე "მ" ჩამატებულია D. შენთვის]add ყოვლადვე C.

E

T

და სიყუარულითა ჩემითა." და მარადის განსენებლი ლოცვასა შინა ჩემსა და რაფთა გიჩუენო სახე სიყუარულისაჲ.

130 116. შემტკივა ოდესმე თული ძლიერად და მოპეკსენე შენ და დავიწერე ჯუარი და ვთქუ: „უფალო იესუ ქრისტე, ლოცვითა მისითა მიღხინე მე." და შეესეულად განვიკურნე.

117. და ეტყოდა ნეტარი იგი ძმათა: „ვერ ვაგებთ კაცნი სიყუარულსა, არამედ წარვწყმიდეთ სიბრძნე ჩუენი. და ვერ გულისგმა-ეპყოფთ, ვითარმედ: მცირედ თუ ვიტვრითთ მოყუასი ჟმსა მწუხარებისასა, მო-რაჲ-ეგის იგი გონებასა თვისსა და იხილის, ვითარ ვიტვრითთ ჟმსა მას განსაცდელისასა, მოიქცის და სულიცა თვისი დაღვის ჩუენთვის."

130V IX.118. და იტყოდა ნეტარი იგი: ძმაჲ ვინმე მითხრობდა, ვითარმედ: მოძღუარი ჩემი იყო კაცი ფრიად მშუდი. ვიდრედა ფრიადისა მის სათნოებისა მისისათვის და სასწაულთა

19 ვეტყოდეცა, ვითარმედ: „ყოველსავე, რაოდენსაცა იტყვს, ჭეშმარიტსა იტყვს და სიყუარულისაგან იტყვს, რამეთუ ვნებავს განთვსებაჲ ჩემი." და არაოდეს დავსცხერ წესენებისაგან 15 შენისა ლოცვათა შინა ჩემთა და რაფთა გიჩუენო შენ სასწაულიცა სიყუარულისაჲ.

116. აღმტკივდა ოდესმე თული ჩემი ფრიად და მოვიწსენე საჯელი შენი და გამოვისახე სასწაული პატიოსნისა ჯუარისაჲ თუალსა მას ზედა და ვთქუ: „უფალო, ლოცვითა მისითა განმკურნე მე." და შეესეულად განვიკურნე ესე ყოველი ძმისა შიმართ.

117. ხოლო მრავალგზის იტყვნ ნეტარი იგი, ვითარმედ: „არა ვიცნობთ კაცნი სიყუარულსა, არცა პატივსა. რამეთუ წარგვწყმიდია ცნობაჲ ჩუენი და გონებაჲ, თუ არა მცირედ ვინმე იტვრთავს ძმასა თვისსა გინა განრისხებულსა, გინა შეწუხებულსა და შემდგომად მცირედისა მოვალს იგი გონებასა თვისსა და სცნობს, რამეთუ იტვრთა იგი მიერითგან, ესოდენ შეიყუარებს იგი მას, ვიდრედა და სულსაცა თვისსა დასდებს მისთვის."

10 IX.118. და იწსენებდა ნეტარი იგი ვისმე, რომელსა მიეთხრა მისდა, ვითარმედ აქუნდა მას ძამაჲ და მოძღუარი მისი მშუდი და ტკბილი 5 საკვრველად და იტყოდა მისთვის,

E.117. ვიტვრითთ2]B.
T.115. ყოველსავეყოველსა D. რაოდენსაცა]რაოდენსა DF. განთვსება EF. დავცხერ BCDE
წსენებაჲ შენდა CE. გიფრწნოცა CE, გიჩუენო F. შენ]ომCE. სასწაულიცა]სასწაული CE. სიყუარულისაჲ
116. აღმტკივდა DF. გამოვისახე B. პატიოსნისა]ომCE. 117. იტყვს F. წარგვიწყმიდია F. ცნობა EF. გონება E
გინა განრისხებულსა]ომF. შეიყუარებს E, შეიყვარებს DF. 118. -იგი ნეტარი CE. ძამა EF. მოძღვარი D
-ტკბილი და მშუდი D. საკვრველად]ს'ფრვლ'დ D. და4]ომD.

E

T

მათ, რომელთა იქმოდა, ყოველსა მას ქუეყანასა ჰყვა იგი, ვითარცა ანგელოზი ღმრთისაჲ.

119. ერთსა უკუე დღესა აღძრა ეშაკმან კაცი ვინმე მოვიდა და აგინებდა მას ურიდად წინაშე ყოველთა. ხოლო ბერი ხედვიდა პირსა მისსა და ეტყოდა: "მაღლი ღმრთისაჲ არს პირსა შენსა, ძმაო."

ხოლო იგი უმეტესად აგინებდა და იტყოდა: "ჰე, ბოროტად დაძულებული, მაგათ სიტყუათა იტყუ, რადათამცა კაცთა უზუენე თავი შენი მშუდად."

120. და ბერი ეტყოდა: "ჯეშმარიტად ყოველსავე კეთილად იტყუ, ძმაო. ამისა შემდგომად ჰკითხა ვინმე: "აწ არა აღიძრა, ძმაო?" მიუგო ბერმან და ჰრქუა: "ნუ იყოფინ! არამედ ვსრეთ ვსცნობდი სულსა ჩემსა, ვითარმედ ჰფარვიდა მას მაღლი ღმრთისაჲ." და იტყოდა ნეტარი იგი, ვითარმედ: "ჯეშმარიტად უემს კაცსა ესევითარტაჲ მაღლობაჲ."

121. და რადთა შეერაცხნენ იგინი, უკუეთუ ვნებულ იყოს, მკურნალად სენთა სულისათა, უკუეთუ ქულა

უვნებელი იყოს, მომატყუებელად საუკუნეთა გვრგვნთა.

ვითარმედ: დიდთოჯს სათნობათა მისთა და მაღალთა მათ სასწაულთა, რომელთა იქმოდა ღმერთი ჰკლითა მისითა, ჰყვა იგი ქუეყანასა მას, ვითარცა ანგელოზი ღმრთისაჲ.

119. დღესა ერთსა ოდესმე ძლეულ იქმნა ვინმე მტერისაგან. წარმოუდგა და აგინებდა მას გინებითა უკანადასკნელითა, მდგომარე იყო-და სიმრავლე კინლა აურაცხელი. ხოლო ბერი ღვა ლოცვად, ხედვიდა ოდენ პირსა და ეტყოდა: "მაღლი ღმრთისაჲ არს პირსა მაგას შენსა /ზედა, ძმაო"

ხოლო იგი განჩემებული ეტყოდა: "ჰე, ბოროტო ბერო და დიდად მჭამელო, ამას იტყუ, რადთა უზუენო კაცთა თავი შენი, თუ მშუდ ხარ და წრფელ."

120. ჰრქუა მას ბერმან: "ჯეშმარიტად, ძმაო, როდენსა-რას იტყუ, კეთილად იტყუ." შემდგომად ამისა ჰრქუა ვინმე მას: "და აწ არავე აღიძრა, ძმაო?" ჰრქუა მას ბერმან: "არა! არამედ გხედვედ სულსა ჩემსა, დაცგულსა ქრისტესგან და იტყოდა ნეტარი იგი, ვითარმედ: "თანა-აც კაცსა მაღლობაჲ ესევითარტაჲ."

121. და უკუეთუ ვნებული იყოს, უღირს, რადთა ჰყვეს იგი ვითარცა მკურნალი, რომელი განკურნებს სენთა სულისა მისისათა. უკუეთუ ქულა ვინ იყოს უვნებელი, უღირს შეერაცხვად მისი ქველისმოქმედად, რამეთუ მის

131

10

5

10

5

10

5

61

131V

E.119. უმეტესდა B. 120. ამისა-ბოლო "ა" ჩამატებულია B. T.119. ძლეულ იქმნა ოდესმე C. წარმოუდგა+add მას CE. მასიომC, მასივი E. უკუანისკნელითა BF. იყო-დაიყო BDF. ხედვიდა AB. ზედა+ომE. განჩემებულ A. დიდად+დიად AF. უზუენო F. -თავი შენი კაცთა E. 120. ამისა+ამისსა BDEF. არავე-მეორე "ა" ჩამატებულია A. აღიძრა-აქაღიარა რა F. კაცსა+კაცთა BDEF. მაღლობა EF. 121. შეერაცხვა F. * აქედან ვიდრე 62V (...ვნებთან და) აკლია C ხელნაწერს.

E

T

X 122. და იტყოდა, ვითარმედ: ვიყავ რად მონასტერსა ჩემსა კვროს, პირველ გამოსლვისა ჩემისა მიერ მოვიდა ჩუენდა ბერი ვინმე წმიდად და ვიკითხევდით რად „მამათასა," მივემთხვენით თავსა მას ბერისა მისთვის, რომლისა მივიდეს ავაზაკნი და პრქუეს, ვითარმედ: „ყოველისავე, რადცა არს სენაკსა შენსა, წარლებად მოსრულ ვართ." და მან პრქუა მათ: „რაოდენიცა გივმს, შევილხო, წარიღეთ."

მიერ მიემთხუევის იგი სასუფეველსა ცათასა.
 X.122. იტყოდა კუალად ნეტარი იგი, ვითარმედ: ვიყავ რად მონასტერსა ჩემსა წუთლა კვროსს, პირველ გამოსლვადმდე ჩემდა მოვიდა ვინმე ბერი საღმრთოდ და სათნოდ უფლისაჲ. და ვიკითხევდით ჩუენ წიგნსა „წმიდათა მამათასა", რამეთუ უყუარდა იგი ნეტარსა ფრიად, ვიდრედა ყოველადვე მას იკითხავენ და თქუამცა ვინ, თუ სული და აღმოფშვნევად მისი წიგნი იყო „წმიდათა მამათად", ვინაჲ-იგი მოისტულო და შეიკრიბა ყოველი სათნოებაჲ და აღმოკითხვასა მას შინა მისსა თქუა მან, ვითარმედ: „ოდეს მოვედ ბერსა მას თანა, რომლისა მოვიდეს ავაზაკნი და პრქუეს მას, ვითარმედ: „ყოველივე რაოდენიცა-რად არს სენაკსა შინა შენსა, წარლებად მოსრულ ვართ." და მან პრქუა მათ: „ყოველივე რაოდენიცა გნებავს, შევილხო, წარიღეთ."

132 123. და წარიღეს ყოველივე და წარვიდეს ხოლო დაშთა ერთი ვაჟკარანი. ხოლო ბერმან აღიღო იგი და დევნა-უყო მათ და ეტყოდა: „შვილხო, მიიღეთ, რომელ-ესე დაგვიწყდა თქუენსა მას სენაკსა."

123. და წარიღეს ყოველივე და წარვიდეს. ხოლო ერთი ოდენ სათნოელი დაუერჩა. აღიღო იგი ბერმან, მისდევდა მათ, ვამობდა შემდგომად მათსა და ეტყოდა: „შვილხო, წარიღეთ ესეცა, რამეთუ დაგვიწყდა სენაკსა შინა თქუენსა."

124. ხოლო მათ დაუკვრდა უმანკოებაჲ იგი ბერისაჲ და შეუქცოეს ყოველივე და შეუვრდეს ფერკთა მისთა და იტყოდეს: „ჭეშმარიტად, კაცი ესე მონაჲ ღმრთისაჲ არს."

124. /ხოლო მათ დაუკვრდა ფრიად ძკრუესსენებლობაჲ იგი ბერისაჲ და შეუქცოაქციეს ყოველივე იგი სენაკადვე მისა და შეინახნეს მათ და თქუეს ურთიერთარს: „ჭეშმარიტად ესე კაცი არს ღმრთისაჲ."

E.122. მონასტრსა B. მიედეს B. კვროსს -- ბოლო "ს" ჩამატებულია B. 123. ~ ვაჟკარანი ერთი B. 12 დაუკურდა AB.
 T.122. ეტყოდა DEF. გამოსვლადმდე DEF. სათნო EF. წიგნთა EF, B-ში ბოლო მარცვლი არ ჩანს. უყურდა უყვარდა F. იყო წიგნი BF. მამათა DEF. ვინა-იგი DEF. მოისტლო F. სათნოება DEF. ~მისსა შინა მისსა]omE. ვითარმედ]omE. ყოველივე]ყოველი DE. შინა]omDEF. 123. იგი]omE. ბერმან]add და BE მათ]მას]DFadd და D. დაგვიწყდა D, დაგვიწყდათ E. თქუენსა]თქუენ BEF, ჩემსა D. 124. ძკრუესსენებლობა D ბერისა DEF. უკმოაქციეს DEF. მისა]მისსა BDF. და]omD. მათ]omE. ურთიერთას DE ჭეშმარიტად]ვითარმედ DF.

E

T

132V

125. ხოლო ბერმან, რომელი მოსრულ იყო ჩუენდა, მრქუა მე: „დიდად სარგებელ მეყო მე ოდესმე თავი ესე.“ და მე ვარქუე მას: „ვითარ, მამაო?“

126. მომიგო და მრქუა მე: ვჯიდ ოდესმე კერძოთა იორდანიისათა და ვიკითხვედ რაჲ „მამათასა“, აღმოვიკითხე თავი ესე. დამიკვრდა და ვიტყოდე: „უფალო, ღირს-მყავ მე კუალსა მის ბერიისასა შედგომად, რომელმან-ესე ღირს-მყავ სახისა მისისა მოღებად.“

127. ვითარ უკუეე მაქუნდა სურვილი ესე, შემდგომად ორისა დღისა მოვიდეს ავაზაკნი. დაპრეკეს რაჲ კარსა და ვტან, ვითარმედ ავაზაკნი არიან, ვტქუე: „მადლი ღმერთსა! აჰა, ჭმი ჩუენებად ნაყოფი წადიერებისა ჩემისაჲ!“

128. განვადე კარი და შევიწყნარენ სიხარულით. და აღვანთე სანთელი და ვიწყე ჩუენებად მათდა, რაჲცა მაქუნდა და ვეტყოდე: „ნურას შფოთ ხართ, მრწამს ღმრთისაჲ, ვითარმედ არარაჲ დაგიფარო.“

129. და მათ მრქუეს მე: „გაქუს ოქროჲ?“ ვარქუე მათ: „ჰე, მიტ სამი დრაჰკანი.“ და უჩუენე მათ. და მიიღეს და წარვიდეს მშუღობით.

5

5

5

5

5

125. ვითარცა უკუეე აღმოვიკითხეთ ესე, მრქუა მე ბერმან: „იტია, მამაო, რომელ დიდად სარგებელ მეყო მე ოდესმე საკითხავი ესე?“ და მე ვარქუე მას: „ვითარ, მამაო?“

126. ხოლო მან თქუა: ოდესმე ვაქტოდე მე სანახებთა იორდანიისთა და ვიყოფებოდე მუნ, აღმოვიკითხე ესე. დამიკვრდა სათნოებაჲ ბერიისაჲ მის და ვიტყოდე: „უფალო, ღირს-მყავ მე შედგომად კუალსა მის ბერიისასა, რომელმან ღირს-მყავ შემოსად სახესა მისსა.“

127. მაქუნდა რაჲ უკუეე სურვილი ესე, წარვდეს ორნი ოდენი დღენი ამას ზედა, და აჰა, ესერა დამესხნეს ავაზაკნი. ვითარცა დაპრეკეს კარსა, ვაგრძენ, ვითარმედ ავაზაკნი არიან და ვარქუე თავსა ჩემსა: „მადლი ღმერთსა! აჰა, ესერა მოიწია ჭმი ჩუენებად ნაყოფსა სურვილისასა.“

128. განვადე უკუეე კარი და შევიწყნარენ მხიარულებით. აღვანთე სანთელი და ვიწყე ჩუენებად, რაოდენიცა-რაჲ იყო და ვეტყოდე მათ: „ნუ აღშფოთნებით, მრწამს ღმრთისაჲ, რომელ არარაჲ დაგიფარო თქუენ ყოვლადმე.“

129. ხოლო მათ მრქუეს მე: „გაქუსა ოქროჲ?“ და მე ვარქუე მათ: „ჰმ, მიტ სამი დრაჰკანი.“ და განვადე ჭურჭელი იგი წინაშე მათსა და წარიღეს ყოველი და წარვიდეს მშუღობით.

E.125. ბემან B. 126. და მომიგო B. ღირს-მყავ B. 127. მქუნდა B. 129. უჩუენენ B. T.125. რომელ|რE. დიდად|ფრიად E. 126. იორდანიისათა BDEF. ვიყოფოდე F. დამიკვირდა F. სათნოება F. ბერიისა EF. მის|ომBDF. 127. წარვდეს F. დაპრეს D. ნაყოფი A. 128. განვადე BDEF. კარი|ომBDF. რაოდენი-რაჲ F. 129. მათ|ომE.

E

T

133V

130 ხოლო მე ლაღობის სახედ ვარქუე მას: „შე-უკუე-გიქციესა, ვითარცა მათ ბრძენსა მასუ“ და მრქუა მე: „ნუ ყოს ღმერთმან! რამეთუ არცა მე ნება მე ესე.“

131. და იტყოდა ნეტარი იგი: იხილეთ, რად ყო სურვილმან და განმზადებულე ბამან მან ბერისამან. რომელ არა თუ ოდენ არა შეწუხდა, არამედ სიხარულითაცა აღივსო. „ამისთვის ვიტყოდე, ვითარმედ: უკუეთუ ენებოს კაცსა, ესე ვითართაც ან ფრიად შეიქმნს.“

132. ხოლო ვითარცა-იგი ზემო ვაჯსენე, ვითარმედ: უკუეთუ მტირედ ვიტკრითთ ძმად ჟმსა შერთისასა, შევიძინით /მისიცა სული.

133 ისმინეთ ამისთვის, რად-იგი შიხრა ნეტარმან სერგი მამასახლისმან პედიადისამან: (XI). ესე შიხრობდა, ვითარმედ: ვილოდეთ ოდესმე მე და სხუანი ძმანი ბერისა თანა დიდისა და შევსცეთით გზასა. და ვიდრე-იგი არა უწყოდეთ, ვიდრე ვალთ, ვიპოვნით ყანობირსა შინა თესულსა. და რაოდენიმე თესულისა მისგან დაეთრგუნეთ.

5

5

5

5

10

130. ვარქუე უკუე სიხარულით ნეტარსა მას, რომელი შიხრობდა ამას: „შეგიქციესა ავაზაკთა მათ, ვითარცა ბერსა მას შეუქციეს?“ და მან მრქუა მე: „ნუ ყოს ღმერთმან! და რამეთუ არცა თუ ამისთვის ვყავ მე, რადთამცა შემიქციეს, არცაღა მენება იგი, არამედ წარიდეს და წარვიდეს.“

131. ხედავთა, თუ სურვილმან და განმზადებულე ბამან ბერისამან რად ყვეს? რომლისათვის არა თუ ოდენ არა შეწუხნა, არამედ უხა/როდაცა და მძადლობდა ღმერთსა ესე ვითარისა კეთილისა ღირს-ყოფისათვის.

132. ხოლო ვინაჲთგან მომეკსენა მე სიტყუად იგი, რომელი ვთქუე ზემორე, ვითარმედ: „უკუეთუ მცა მტირედ ვიტკრთევდით ძმათა ჩუენთა, შე-მცა-ვიძინდით უეჭუელად სულთა მათთა.“

133. მნებავეს უკუე თხრობასაცა უწყებად თქუენდა, რომელი ნეტარმან სერგი წინამძღვარმან პედიადისამან მაუწყა მე: (XI). გჯობრობდა უკუე ნეტარი იგი, ვითარმედ: ვილოდეთ ოდესმე ბერისა ვისმე თანა წმიდისა და შევსცეთით გზასა და არა ვიციოდეთ ჩუენ, თუ ვინაჲ ვალთ, ვინაჲცა ვიპოვნით ჩუენ ყანობირებსა თესულსა და და-ცა-ვთრგუნეთ ჩუენ რაოდენი რადმე თესული.

62

E.130. შე-უკუე-გიქციესა A. ბრძენსა|ბრსა B. 131. არა2|შეცდომით ჩამატებული ჩანს "შეწუხდას" შემდგ. სტრიქონის დასაწყისში A. 133. ყანობირსა (შეცდომაა გადატანისას) A. დავთრგონეთ B. T.131. ბერისამან|add თუ BDF. არა2|ომE. შეწუხნა|add ხოლო D. ღირს-ყოფისათვის|ყოფისათვის E. 132. ხოლო|ომD. ვიტკრთევდით EF. უეჭუელად F. 133. წინამძღვარმან DEF. პედიადის|მნ F. ვინაცა DEF ვპოვნით AD. ვპოვნით BEF. რამე DEF. თესლი BDF.

E

T

134V

134. ხოლო მუშაკი იგი მუნ იპოა და იწყოს რისხვით სიტყუად ჩუენდა: „თქუენ მონაზონნი ხართა? თქუენ გეშინისა / ღმრთისაგან? ნუ იყოფინ! უკუეთუშტა გაქუნდა შიში ღმრთისაჲ, ამასშტა არა იქმოდეთ.“ და სხუასატა მრავალსა იტყოდა.

135. ხოლო ბერძან გურქუა ჩუენ: „ღმრთისათჳს, ნურას ვის ეტყუთ.“ და ეტყოდა იგი სიმშუდიით: „კეთილად იტყუ, შვილო: უკუეთუშტა შიში ღმრთისაჲ გუაქუნდა, ესეშტა არა გუექმნა, გარნა შენდობა ყავ.“

5

5

10

135

136. და კუალად იგი რისხვით გუაგინებდა და ბერი ეტყოდა: „ჭეშმარიტსა იტყუ: უკუეთუშტა მონაზონნი ვიყვენიით, ამასშტა არა ვიქმოდეთ, არამედ მცნებისათჳს უფლისა შემინდვე ჩუენ, რამეთუ გცოდეთ.“ ხოლო კაცი იგი ამასტა გელა განკურდა, მოვიდა და შეუკრდა ბერსა და ეტყოდა: „შემინდვე უფლისათჳს და წარმიყვანეთ თქუენ თანა.“ და ჭეშმარიტად ჩუენ თანა მოვიდა და იქმნა მონაზონ.

5

10

15

137. და იტყოდა ნეტარი იგი: აჰა ესერა, იხილეთ, რად-იგი ყო სიმშუდემან ბერისამან:

134. აგრძნა ესე მუშაკმან, რამეთუ მუნ იპოვა შრომად. იწყოს გინებად ჩუენდა რისხვით და იტყოდა: „თქუენ მონაზონნი ხართა? თქუენ გეშინისა ღმრთისაგან? დასტურად, უკუეთუშტა გაქუნდა შიში ღმრთისაჲ, ამასშტა არა იქმოდეთ.“

135. მეცხუელად გურქუა ჩუენ წმიდამან მან ბერძან: „მცნებისათჳს უფლისა, ნუცა ერთი ვინ თქუენგანი მიუგებთ სიტყუასა.“ ჰრქუა მას ბერძან ფრიადითა სიმშუდიითა და სიტკბოებითა: „კეთილად იტყუ, შვილო: უკუეთუშტა გუაქუნდა შიში ღმრთისაჲ, ამას არა ვიქმოდეთ, არამედ მცნებისათჳს უფლისა შეგზნდვე ჩუენ, ძმარ.“

136. კუალად იგი გუაგინებდა ჩუენ რისხვით და კუალად ბერი ეტყოდა: „მართლად იტყუ, შვილო: უკუეთუშტა ვიყვენიით მონაზონნი, ამას არა ვიქმოდეთ. არამედ შემინდვე ჩუენ უფლისათჳს, რამეთუ გცოდეთ.“ განკურდა უკუე ამას ზედა კაცი იგი და მოვიდა და დააგდო თავი თჳსი ფერქთა ქუეშე ბერისათა და ეტყოდა: „შემინდვეთ მე უფლისათჳს და წარმიყვანეთ თქუენ თანა.“ და იტყოდა ნეტარი სერგი, ვითარმედ ჭეშმარიტებით მასვე ჟმსა ჩუენ თანა მოვიდა და ჩუენ შემოგზდვა და შეიმოსა სახმ მონაზონებისაჲ.

137. და იტყოდა ნეტარი იგი: აჰა ესერა, სიმშუდემან და სიტკბოებამან სულისამან,

62V

T.134. შრომად|add და BF. გეშინისთა F. უკუეთუშტა DEF. 135. მანქმDEF. გუაქუნდა EF. შეგზნდვეთ F.
 136. იგი - მორეუ "ი" ჩამატებულია D. რისხვით DEF. მართლიად DEF. ვიყვენიით.DF. მოვიდა|დავარდა D.
 ქუეშეთანა BDF. სახე BDEF. მონაზონებისა F. 137. სულისამან|რ'ლისამან F.
 აჰქედან ვიდრე 137 (... და მან მიუტო) აკლია B ხელნაწერს.

E

T

135V
 Fცხოვნა სული, ხატად ღმრთისა დაბადებული, რომელი უფრო სათნო-უნნს ღმერთსა, ვიდრეღა ბევრეულნი /სოფელნი საფასითურთ მათით.

138. ხოლო წარმოიღო ნეტარმან მან შორის წიგნი „მამათად“ და ვიწყეთ რად კითხვად თავსა ზედა, ხოლო კითხვისასა მივემთხვენით თავსა მას, რომელი იტყვს: „მრავალსა შეშასა შორის იშუებს ცეცხლი. და სადა არა არს მეორედი გულისწრომად, მუნ დაყუდნის შფოთი“ და ვკითხეთ: „რად არს სიტყუად ესე, მამაო?“

139. ხოლო ნეტარმან მან თქუა: ვითარცა-იგი შეშად მიზეზი არს ცეცხლისად და, უკუეთუ ნივთი იგი მოაკლდეს, დაშრტების, ხოლო რაოდენცა ნივთი ფრიად /იყოს, იგი უშეტესად იშუებს.

140. ეგრეთვე არიან მიზეზნი ვნებათანი. და უკუეთუ ვინ მოიწყვდნეს მიზეზნი, მოუძღურდებიან ვნებანი. ვითარცა-იგი მიზეზნი სიძვისანი არიან, ვითარცა იტყვს მამად მოსე, ჭამად და სუშად მაძღრივ და ფრიადი ძილი და მოცალედ ყოფად და მღერად და ცუდადმეტყუელებად და კადნიერებად და შუენიერებად სამოსელთად. რამეთუ ესენი თუ ვინ მოიწყვდნეს, მოუძღურდების ვნებად იგი სიძვისად.

5
 10
 იხილეთ-და, თუ რად შეუძლო ყოფად მოწყალებათა თანა ღმრთისათა. და თუ ვითარ აცხოვნა სული, ხატად ღმრთისა დაბადებული, რომელი უფროდს აღურჩევებს ღმერთსა, ვიდრეღა ბევრეულნი ცანი და ქუეყანანი.

138. ოდესმე ვიყავ მის თანა და მრქუა მე ბერმან: დამიწუართე ჩუენ სიტყუად რადმე საღმრთოდსა წერილისად. და ვითარცა ვიწყე წურთად წიგნსა მას იგავთასა, მოვედ სიტყუასა მას თანა, რომელსა იტყვს, ვითარმედ: „შორის შეშასა ფრიადსა იხარებს ცეცხლი, ხოლო სადა გულისწყომად არა იყოს, დუმს მუნ ბრძოლად“ ვკითხე უკუე მას და ვარქუ: „მამაო, რად არს ძალი სიტყვსად ამის?“

139 ხოლო მან მრქუა მე ვითარცა სახედ შეშად მიზეზი არს აღსა მას ცეცხლისასა და უკუეთუ არა ურთვიდუ ზედა შეშასა, დაიკვების ცეცხლი

5
 10
 140. ესრეთვე იქმნების ვნებათაცა ზედა. და რამეთუ არიან მიზეზნი ვნებათანი, და უკუეთუ ვინ მოკუეთნეს მიზეზნი იგი, ვერცა ერთსა რას მოქმედებასა იქმან ვნებანი. ვითარცა სახედ მიზეზნი სიძვისანი არიან, ვითარცა თქუა მამამან მოსე, ჭამად და სუშად უძღებებით და განძლომად ძილითა და უქმობად და განცხრომად და ცუდად-მეტყუელებად და მოსად კეთილთა მიერ სამოსელთა. უკუეთუ ესენი ვინ მოკუეთნეს, მოუძღურდების ვნებად იგი სიძვისად.

E.138. მრავალს - მრგლოვანით წერია A. იშუბს A. 140. დახდა და გადატანის შეცდომა A.
 T.137. მოწყალებათა|მწყობრთა DF. და|ომE. უფროს E. 138. დარმიწუართე A, „ი“ ჩამატებულია D წერილისა DF. წიგნსა მის B, წიგნისა მის F. ფრიადსა|ომE. სიტყვსა DF. 139. ცეცხლისასა A. ზედა|ომE 140. ვნებათაცა|ვნებათავეცა F. მამამან|დიდმანE, ბოლო „მ“ ჩამატებულია F. განძლომა DF. განცხრომა DF ცუდადმეტყუელება DF. მოსა DF. სამოსელთად B. ვინწინმე E, D-შიც „ვინმე“ უნდა ყოფილიყო, „მე“ მდენით არის გადაშლილი. ვნება იგი სიძვა EF.
 *აქედან გრძელდება C ხელნაწერი (უკუეთუ ვინ ...).

E

T

36V 141. კულად მიზეზნი მრისხანებისანი არიან, შიციემა და მოღება და დამტკიცებად თვისისა ნებისა და სიტყვსა და სიყუარული მოძღურობისა და მასწავლებლობისა და შერაცხვად თავისა თვისისა და ბრძნად და მეცნიერად. ესენი ვინ თუ მოიკუთვნეს, მოუძღურდების ვნებად მრისხანებისა.

142. ეგრეთვე ყოველნი ვნებანი არიან. მო-რად-ეკუთვნენ მიზეზნი, იგინიცა დაიჯსნებიან და ვიდრემდის მიზეზნი მრავალ იყვნენ, იგინიცა /იშუებენ.

143. და ესე არს, რომელ ჰრქუა მამამან სისოი ძმასა მას, რომელმან ჰკითხა: „რადსათვის არა განმეშორებია ვნებანი? *და მან მიუგო: „ჭურჭელი მათი, რომელ არიან მიზეზნი, შინაგან შენსა არს, მიეტ მათ წინდი იგი მათი და წარვიდენ.“

144 ხოლო მეორედი გულისწყრომად ესე არს: რაჟმს შეეძინოს მქორისა მიმართ მკსინვარებად და არა კმა-ეყოს პირველი იგი, არამედ აღსძრვიდეს თავსა თვისსა მეორედ შუოთად.

141. კულად მიზეზნი მრისხანებისანი არიან, ვითარცა მანვე თქუა, შიციემა და მოღება და ქმნად ნებისა თვისისა და სიყუარული მოძღურობისა და შერაცხვად თავისა თვისისა და ბრძნად. უძველეს ესენი ვინ მოკუთვნეს, მოუძღურდების ვნებად იგი.

142.

143. და ესე არს სიტყუად იგი მამისა სისოისი, რომელ ჰრქუა ძმასა ვისმე, ოდეს / ჰკითხა მან: „რადსათვის, მამაო, ვნებანი არა განმეშორებია ჩემგან?“ და მან მიუგო: „ამისთვის, რამეთუ მიზეზნი მათნი შენ თანა არიან და ჭურჭელი მათნი შინაგან შენსა გიტვრთვან. მიეტ მათ წინდი მათი და თვთ წარვიდენ შენგან.“

144. ხოლო მრჩობლ გულმწყარლი და რომლისა შორის ვერ დაიფარვოდის შუოთი, იგი არს, რომელი განრისხებასა ზედა კულად განრისხების და არა კმა-იყოფს პირველსა მას განრისხებასა, არამედ უმეტსად და ალაგზნებს თავსა თვისსა მეორედ განრისხებად.

E.142. იონენ AB. 144. მეორისა|მოყუსისა B.
 T. 141. შიციემა და მოღება და ქმნა DEF. თვისისა DEF. მოძღურობისა BCE, მოძღვრობისა D, მოძღვრებისა F. შერაცხვა DEF. თვისისა DEF. მოკუთვნეს|მოაკუდინეს BF. ვნება DF. იგი|omE. 143. სისოი CEF. ოდეს|ოდენD|omE. რასათვის DEF, შინაგან|შინა ACE. 144. დაიფარვოდა F. განრისხებასა CDEF. კმა-ეყოფს A, კმა-იყოფს DEF. უმეტსად და|უმეტესად BDE, უმეტეს CE.
 *აქედან (...და მან მიუგო) გრძელდება ტექსტი B ხელნაწერში.

63

E

T

137V 145. უკუეთუ კულა შეემთხვოს / რად
 კაცსა გულისწყრომად და მეყსეულად
 მოეგოს გონებანსა თვისსა და აბრალოს
 თავსა თვისსა, მივიდეს და შეუვრდეს
 ამასა მას, მას თანა არა არს მეორედი
 გულისწყრომად, ამისთვსა დაყუდნის
 და განქარდის შფოთი იგი. და ვერ
 პოის მტერმან აღგილი მის თანა,
 რამეთუ აბრალა თავსა თვისსა და ყო
 სიყუარული ძმისა მის თანა.

138 146. უკუეთუ კულა შემდგომად
 გულისწყრომისა არა აბრალოს თავსა
 თვისსა, არამედ უფროდსად / ინანდეს,
 რომელ არა უმრავლესი არქუა და
 განქმნადებოდის მერმეცა შფოთად,
 მას თანა არს მეორედი
 გულისწყრომად და მის შორის არა
 დაყუდნის შფოთი იგი, არამედ
 უფროდსად შეუდგნ ძურისსენებად
 და მწუხარებად და უკეთურებად.
 არამედ უფალმან იესუ ქრისტემან
 გვჯსენინ ესევითარისაგან და ღირს-
 გუყავნ ნაწილსა მშუდთა და
 მდაბალთასა.

138V 147. იტყოდა კულად ნეტარი იგი,
 ვითარმედ: ფრიადი სიფრთხილუ
 გონებისად და სიბრძნე საჯმარ არს
 ჩუენდა მანქანებათა მიმართ
 ეშმაკისათა, რამეთუ ოდესმე არარასა
 ზედა შეაშფოთის კაცი და ოდესმე
 რეცა მიზეზი წინაუყვის, რადთა
 ჰგონებდეს კაცი იგი, თუ სამართლად
 განვრისხნები. არამედ რომელსა

145. ესე იგი არს: უკუეთუ ვინმე
 აღშფოთნეს ძმისათვს თვისსა და
 მეყსეულად მოეგოს თავსა თვისსა,
 აბრალოს თავსა, მივიდეს და
 შეუვრდეს ამასა და ითხოოს
 შენდობად განრისხებისა მისთვს, ესე
 არა ითქუმის მრჩობლ მრისხანედ ამას
 ესევითარსა შორის ღუმს ბრძოლად,
 რამეთუ აბრალა თავსა თვისსა, მივიდა
 და შეუვრდა ამასა თვისსა და ყო
 სიყუარული მის თანა, ამას თანა არა
 აქუს აღგილი ბრძოლასა, ვითარცა
 პირველად ვთქუ.

146. ხოლო მრისხანემან, რომელმან
 არა აბრალოს თავსა თვისსა, არამედ
 უფროდსად გულისწყრომად
 აღიძვოდის და ინანდეს იგი, არა თუ
 ამისთვს, თუ რად განრისხნა, არამედ
 ამისთვს, თუ რად არა შეტი-რე თქუა
 შფოთსა შინა თვისსა, ამას ეწოდების
 მრჩობლ მრისხანე, ამას შორის არა
 ღუმს ბრძოლად, არამედ მიითულავს
 მას ძურისსენებად და მწუხარებად
 და ბოროტებად. არამედ ღმერთმან
 ჩუენმან, იესუ ქრისტემან, გვჯსენინ
 ნაწილისაგან ესევითართადასა და
 ღირს-გუყვენინ ნაწილსა მას მშუდთა
 და მდაბალთასა.

147. იტყვნ მრავალგზის ნეტარი იგი,
 ვითარმედ: ფრიადი სიბრძნე და
 სიფრთხილუ საჯმარ არს ჩუენდა,
 წინაგანსაწყობელად მრავალღონეო-
 ბათა მათ საეშმაკოთა. და რამეთუ
 / არს ოდესმე, რომელ არცა ერთისა
 რად მიზეზისა მიერ აღშფოთნის კაცი,
 კულად არს ოდესმე და რეცა თუ
 სამართლთა მიზეზთა მოართუამნ
 მტერი,

E.146. უმრავლესი - „ვ“ ჩამატებულია B. შეუდგინ B.
 T.145. მოეგოს - „ს“ ჩამატებულია D. შეუვრდეს D. შენდობა DEF. ითქმის DEF. პირველ BCDEF.
 146. მრისხანე E. არა|ომBCF. B-ში ჩაუშვებიათ და მერე ისევ ამოუშლიათ. არამედ|ქდ BF. აღიძვროდის F.
 თუ|ომE. გ-ნ-რ-ის-ხ-ნ-ა D. პირველი „გნ“ გადაშლილია. თუ2|ომBCF. ამას|ჩამატ D. ბრძოლა F.
 მიუთუალავს BCD, მიუთვალავს F. ძურისსენება EF. და მწუხარებად|ომBEF. ბოროტება F.
 ღმერთმან|უფალმან BCDEF. ნაწილისაგან|ნაწილისა მისგან CE. ესევითართასა CDEF. მას2|ომBDF. 147.
 ფრიადი|add იგი CE. სიფრთხილუ BCDEF. მრავალღონებათა BCDF. რად|რადს BC, რასDF|ომE.
 კულად|ქდ BCF. და3|ომCE. თუ|ომBF. მოართუამნ F.

E

T

სუროდის სლვად გზასა მას
 წმიდათასა, ესე უცხო არს მისდა,
 ვითარცა იტყუს მამად მაკარი,
 ვითარმედ: "უცხო არს მონაზონისა
 განრისხებად, გინა თუ შეწუხებად
 მოყუსისად."

XII 148. და იტყოდა, ვითარმედ:
 მივეტოვებ მწერალსა კელოანსა
 წიგნი საწერელად და აღასრულა რად,
 მომიტყნო, / ვითარმედ: "აღმისრულ-
 ებიეს წიგნი ესე, წარმოეტ, რადცა
 ჯერ-გინს და წარიღე." ესმა ესე
 მასა ვისმე და მივიდა ჩემ მაგიერ
 მწერალსა მას თანა და მისცა საფასე
 მისი და წარიღო წიგნი იგი.

149. ხოლო მე ესე არა უწყოდე
 წარვავლინე მამად საფასითურთ. ცნა
 რად ესე მწერალმან მან, ვითარმედ
 მოიკიცხა მძისა მის მიერ, განრისხნა
 და თქუა: "წარვიდე და ვპრქუა მას,
 რად-იგი შევტავს მისდა თქუმაღ,
 რამეთუ ესე ვითარი ესე საქმე მიყო."

რადთა ეგონოს ვისმე, ვითარმედ
 სამართლად განრისხნა. გარნა ესეცა
 ღონე არს და ჰილად ეშმაკისად და
 უცხოდ ყოვლადვე მათგან, რომელთა
 ჰეშმარიტებით სუროდის სლვად
 გზასა მას წმიდათასა, ვითარცა თქუა
 წმიდამან მაკარი, ვითარმედ: "უცხო
 არს კუალად შეწუხებად მოყუსისად."

XII 148. და იტყოდა, ვითარმედ:
 გამტენ ოდესმე მწერალსა ვისმე
 კელოანსა დაწერად წიგნებსა და
 შემდგომად გასრულებისა წიგნთადასა,
 მომიტყნო, ვითარმედ: "აჰა, ესერა
 განვასრულე, რადცა ჯერ-გინს,
 წარმოგზავნე და წარიხუენ იგინი.
 მასა ვისმე ესმა ჩემგან ესე, წარვიდა
 ჩემ მაგიერ, მისცა საფასე მწერალსა
 და წარიხუნა იგინი.

149. ხოლო მე ამისგან ვერარად ვცან,
 არამედ წარვგზავნე მამად ჩუენი
 წიგნსა თანა და საფასესა, რადთა
 მოიხუენეს იგინი ცნა რად ესე
 მწერალმან, რამეთუ მოიკიცხა მისგან,
 რომელმან-იგი წარუხუნა წიგნნი,
 აღშფოთნა და თქუა: "დასტურად
 წარვიდე მისა და შეურაცხ-ყყო იგი
 და უპატიოდ გავკადლო ორთათუს
 მიზეზთა: ერთად, რამეთუ განმკიცხა
 მე და მეორედ, რომელი არა იყო
 მისი, იგი წარიღო."

139

15

5

10

5

10

E.147. სურუდის A.
 T.147. რადთა|რლ F. ვისმე|ვინმე AB. არს|ომE. ძილათი D. ეშმაკისა DF. უცხო DEF. მონაზონება DEF.
 შეწუხება მოყუსისა DF. 148. ჴელღოვანსა BDF. წიგნებისა C. წიგნთასა DEF. მომიტყნო - შესამე „მ“
 ჩამატებულია მინაწერის მსგავსი მერთადი მელნით D. რადცა|რად E, რაცა F. ჯერ-გინს CE. იგინი|იგი
 ABCDEF.. ესე ჩემგან BDF. მაგიერ|add და BDF. საფასე BCDEF. წარიხუნა|წარმოიხუნა B, წარმოიხუნა
 F. იგინი|იგი ABCDEF 149. ამისგანი BCF. ვერარა EF. მამ DEF. მოიხუნას იგი ACDE. წარიხუნა CE.
 მისა|მისსა BDF. უპატიოდ D. გავკადლო|add იგი BDF.

E

T

139V

150. მესმა მე ესე, / მოუწოდე მას და ვარქუ: „უწყო, ძმაო, რამეთუ წიგნები ამისთვის მოვიგოთ, რადთა ვისწაოთ მათგან სიმდაბლე და სიმშვდე. უკუეთუ *კულა დაწყებად მოგებისა მათისად შფოთი არს, ყოვლადგე არა მეტმარების წიგნი, რამეთუ წერილ არს, ვითარმედ: „მონისა უფლისა არა ჯერ-არს შფოთი.“ და ესრეთ დავარწმუნე მას, რადთა ყოვლადგე არარად პრქუას ძმასა მას.

140

151. ამისთვის ვთქუ, თუ: „მრავალგზის რეცა მიზეზი მოიღის ეშმაკმან / და ამისთვის ჯერ-არს კრძალვად.“

152. ხოლო იტყოდა რად ნეტარი იგი სიტყუათა სარგებლისათა, ანსეხნა სიტყუად იგი მამისა ჰიქენისი, რომელსა იტყუს, ვითარმედ: „რომელი აბრალობდეს თავსა თვისსა, მან ჰოოს განსუენებად ყოვლადგე.“

140V

153. და კუალად ოდეს ჰკითხეს მამასა მას მთისა ნიტრიისასა, ვითარმედ: „რად ჰპოე უშეტესი ამას გზასა შინა?“ და მან მიუგო: „მარადის ბრლობად თავისა თვისისად.“ ამისთვისცა თქუეს, რომელთა-იგი ჰკითხეს, ვითარმედ: „სხუად გზად არა არს, გარნა ეგე.“

150. ხოლო მე, ვითარცა მესმა ესე, მიუმტენ მწერალსა მას და ვარქუ: „იცი, ძმაო, და მეცნიერ ხარ, რამეთუ წიგნთა ამისთვის მოვიგებთ, რადთა ვისწაოთ მათგან შეყუარებად სიმდაბლე და სიმშვდე. ხოლო უკუეთუ დასაბამი წიგნთა მოგებისად შფოთი არს და ბრძოლად, არღარა მოვიგებ წიგნთა, რადთა ოდენ არავის შეველალო, რამეთუ მონისა უფლისა არა წამს ბრძოლად.“ აჰა, ესერა, უკუე დაუტევენ წიგნნი იგი და ვარწმუნე მწერალსა მასცა, რადთა ყოვლადგე არა აჭირვოს ძმასა მას.
151

5

10

64

5

5

10

152. ჯდა ოდესმე ნეტარი იგი და ზრახვიდა სარგებელისათუს, იწყო სიტყუად სიტყუათაგან წმიდათა მამათასა. და მოვედით სიტყუასა ამას, რომელი თქუა მამამან ჰიქენ, ვითარმედ: „რომელი აბრალებდეს თავსა თვისსა, ჰპოებს განსუენებასა ყოველსა შინა.“

153. და კუალად სიტყუასა მას, რომელი თქუა მამამან მთისა ნიტრიისამან, ოდეს-იგი კითხულ იქმნა, თუ: „რად მეტი ჰპოვე გზასა ამას, მამაო?“ და მან მიუგო: „რადთა მიზეზ-ჰყოფდეს კაცი თავსა თვისსა და აბრალებდეს ყოვლადგე და ყოველსა შინა.“ და ვითარ-იგი რომელმან ჰკითხა, მიუგო, ვითარმედ: „სხუად გზად არა არს გარეშე მაგისა.“

T.150. ვისწავით E. მოგებისა DEF. ბრძოლა DEF. არღარა|არარად D, არარა F. უკუე|omCE. მასცა|მას F add სხუად F. მას2|omBF. 152. სარგებელისათუს C. ამას|მას BDF. აბრალობდეს CE. მოვეებს CDEF. 153. პოე D. აბრალობდეს D. გზა DEF. მაგისა|მაგისსა BDF.

*აქედან ვიდრე 145 (საქმის ბერი) აკლია B ხელნაწერს.

E

T

154. და იტყოდა ნეტარი იგი: ეჭა, რაოდენი ძალი აქუს სიტყუასა წმიდათასა. და ჭეშმარიტად ყოველივე. რაოდენიცა თქუეს, გამოცდილებით და ჭეშმარიტებით თქუეს.

155. და ამისთვის ძლიერ არიან სიტყუანი მათნი, რამეთუ ყოველივე საქმით ქმნული გუასწავეს, ვითარცა იტყვს ბრძენი ვინმე, ვითარმედ: „სიტყუათა შენთა დაამტკიცებდინო ცხორებად შენი.“ (XIII). და გუთხრობდა ნეტარი იგი ესევითარსა საქმესა, ვითარმედ: ვჯედ ოდესმე ლავრასა /მამისა ჯერასიმესსა და იყო ვინმე საყუარელი ჩემი.

156. ვსხელით უკუე დღესა ერთსა და ვიტყოდეთ სარგებულებისათვის სულისა და ვაჯსენეთ ზემოთქმული ესე სიტყუად მამისა პიმენისი და სხუსა მის ბერისაჲ. და მრქუა მან მე: გამოცდილ ვარ ამას საქმესა და თუ რაოდენი განსუენებაჲ აქუს აღსრულებასა ამით სიტყუათასა.

157. რამეთუ შესუა ოდესმე საყუარელი ვინმე მეგობარი-ღიაკონი ლავრისაჲ და არა უწყი, თუ ვითარ, იჭუ შეუქდა ჩემდა მომართ საქმისათვის შემაწუხებელისა მისისა და მწუხარე იყო ჩემდა მომართ. ხოლო მე ვჰკითხე მას, თუ რაჲ არს მიზეზი მწუხარებისა მისისაჲ და

154. და იტყოდა იგი: ხედავთა, თუ რაჯზომი ძალი აქუს სიტყუათა მათ წმიდათასა და ფრიადცა სამართლად. და რამეთუ ჭეშმარიტად რაოდენიცა-რაჲ თქუეს, საქმით გამოცდილებებისაგან თქუეს და ჭეშმარიტი თქუეს, ვითარცა-იგი თქუა და მამამანცა ანტონი.

155. და ამისთვის არიან ძლიერ სიტყუანი მათნი, რომელ პირველად ქმნეს და მერმელა თქუეს, ვითარცა-იგი და ბრძენიცა ვინმე იტყვს „სიტყუათა შენთა დაამტკიცებდინო ცხორებადცა შენი“ (XIII). ვინაჲცა მომითხრა ჩუენ ამას ზედა თხრობადცა ესევითარი, ვითარმედ: ვჯედ ოდესმე ლავრასა მამისა გერასიმესსა და იყო ვინმე ბერთაგანი მეგობარ ჩემდა.

156. და ვსხელით დღესა ერთსა და ვიტყოდეთ სარგებულისათვის და მოვიჯსენეთ სიტყუად ესე მამისა პიმენისი და სხუსა მის მამისაჲ. და მან მრქუა მე: მე საქმით გამომიცდიან სიტყუანი ესე და სარგებელიცა მათი.

157. რამეთუ იყო ოდესმე ღიაკონი ლავრისაჲ ფრიად / მეგობარ ჩემდა და მოყუარე. და არა ვიცი, თუ სადადთ შეექმნა ჩემ თანა იჭუ საქმისათვის, რომელი მოართუმიდა მას წუხილსა და იწყო მჭმუნვარებად ჩემდა. ხოლო მე ვიხილე რაჲ ესრეთ შეჭმუნვებული,

141

5

5

10

5

5

141V

64V

E.154. თქუეს|აქუს AB.
 T.154. რაზომი DEF. სამართლ EF. დაჰიმD. რაოდენიცა-რაჲ|რაოდენცა-რაჲ DEF. დაწიმDEF.
 155. პირველად|პირველ BCF. იტყვსა DEF. დაამტკიცებდინო|დაამტკიცებდი ნუ D. ცხორებაცა შენითა CDE|საქმე შენი E (სხვა ხელით არის შემდეგ მიწერილი). გერასიმესსა|ჯერასიმესსა BEF. 156. ვიტყოდით E („ვ“ ჩამატებულია). დაჰიმE (ამოშლილია). მამისა CDEF. 157. ლავრისა EF. მოყვარე DEF. შეიქმნა CE. მჭმუნვარებად - მორე „მ“ ჩამატებულია D. ჩემდა|ჩემოთს BCDEF.

E

T

მრქუა მე, ვითარმედ: „ესე რაიმე საქმე გიქმნიეს.“ და მე ვითარცა-იგი არა უწყოდე ყოვლადვე საქმე იგი, ვიწყე გულსავსე-ყოფად მისდა. და მრქუა მე: „შემინდვე ვერ გულსავსე ვიქმნები.“

142

158. ხოლო წარვედ სენაკად ჩემდა და ვიწყე გამოძიებად, თუ მიქმნიეს-მი საქმე იგი. და ვერ ვპოვებდ.

159. ერთსა უკუე დღესა ვიხილე, ვითარ ეპყრა მას წმიდა ბარძიმი და აზიარებდა. და ვეფუტე მას, ვითარმედ: „არა უწყი საქმე ეგე“. და ვერ დაირწმუნა.

142V

160. მოვედ უკუე გონებასა ჩემსა და მოვიწესენე სიტყუანი ესე მამათანი და მოვაქციე გონებად ჩემი ბრალობად თავისა თვისისა და ვთქუ: „დიაკონსა მას გულითად უყუარ მე და სიყუარულით მითხრა, რად-იგი აქუნდა გულსა მისსა, რადთა ამიერიტან ვეკრძალო. ხოლო შენ, სულო უბადრუკო, იტყუ, თუ არა მიქმნიეს ესე ბევრეულნი ბოროტნი გიქმნიან და დაგვიწყებიეს, რამეთუ სადა არიან პირველ ათისა, გინა ოცისა დღისა და უპირატესნიცა საქმენი შენნი?“

10 ვარქუ მას: „რად არს, რომლისათვის-ეგე შეწუხებულ ხარ?“ და მან თქუა, ვითარმედ: „ესე და ესე საქმე გიქმნიეს“ და მე, ვითარცა არარად ესე ვითარი საქმე შემეტნა თავისა ჩემისადა, ვიწყე გულსავსე-ყოფად მისა და იგი მეტყოდა: „შემინდვე ვერ გულსავსე ვიქმნები.“

158 განვეპორე მე მიერ და წარვედ სენაკსა ჩემსა და ვიწყე ძიებად გულსა შინა ჩემსა, უკუეთუ ესე ვითარი რად საქმე მიქმნიეს ოდესცა და არა ვპოვე.

159 ვხადვედ უკუე დღესა ერთსა, რამეთუ ეტურთა წმიდა ბარძიმი საიდუმლოდთა მით საღმრთოდთა და აზიარებდა ერსა. მივედ და ვეფუტე მას მსხუერპლსა მას საუფლოსა, ვითარმედ: „არა ვიცო, არცა მიქმნიეს ეგე ვითარი რად საქმე“. და ვერ ვარწმუნე.

160. მაშინ მოვეგე გონებასა ჩემსა და მოვიწესენე სიტყუად ესე წმიდათა მამათად და ვირწმუნე მათი და მიმოვაქციე სიტყუად ესე მათი მცირედ გულსა შინა ჩემსა და ვარქუ თავსა ჩემსა: „ჯეშმარიტად დიაკონსა მას სრული სიყუარული აქუს ჩემდა მოძარტ. და შეტისაგან სიყუარულისა მითხრა მე, რად-იგი აქუნდა გონებასა შინა თვისსა, რადთა წაღმართ განვეკრძალო და სახე განვიგო. გარნა რადთგან, სულო უბადრუკო, იტყუ, თუ არა გიქმნიეს საქმე ესე? ბევრეულნი ბოროტნი გიქმნიან სხუანი და

T.157. რადქრი DEF. -ეგევე DE (შეცდ.) მისამისსა BDF. 158. ჩემსაჩემდა D. რადრადმეBDF]omC. ვბე E, ვბოვე F. 159. საიდუმლოთა DEF. ვფუტე BF. მას]omBF. დავარწმუნე DEF. 160. მამათა CDEF. მცირედ]omBDF. სიყვარული DF. აქუს]აქუნდა CE. სიყვარულისა DEF. რათგან DEF. და]omEF.

E

T

161. აწ უკუე ვითარცა იგინი დაგვიწყებთან, ებრეთვე ესე ჰქმენ და დაივიწყე" და ესრეთ ვყავ გული ჩემი, ვითარცა ჭეშმარიტად მექმნა საქმე იგი. და ვიწყე მადლობად ღმრთისა და დიაკონისა მის, რომელ ღირს ვიქმენ მიერ ცნობად ცთომამ ჩემი, რადთა შევიანანო.

162. ამით / უკუე ესე ვითარითა გულისსიტყვთა აღვდებ წარსლად მისა და შერდომად. და ვითარცა ვპრეკე კარსა, განმილო და პირველად იგიცა შემივრდა და მრქუა: "შემინდვე, რამეთუ ეშმაკთა მიერ მოვიკიცხე და შევედ იტუსა შენდა მოძარტ."

163. რამეთუ ღმერთმან ჭეშმარიტებით გულსავსე-ყო, ვითარმედ არა გაქუს ამას შინა" და არცა თუ მიმიძუა გულსავსე-ყოფად მისა, არამედ თქუა, ვითარმედ: "არად სანჯმარ არს."

15 დაგვიწყებთან, ვინ უწყის, თუ ესეცა ჰქმენ და დაგვიწყდა. სადა უკუე არიან მებრ გუშინდელნი შენნი ნაქმარნი და ძულუნდელნი, რადთა მრავალთა წელთა და დღეთასა თანაწარვპვდე?

161. / აწ უკუე, ვითარცა-იგი ყოველნი ჰქმენ და დაგვიწყდეს, ჭეშმარიტად ესეცა ჰქმენ და დაგვიწყდა" და ესრეთ და ამით სახითა დაეჯერე გულსა ჩემსა, ვითარმედ ჭეშმარიტად ვქმენ საქმე იგი. და ვითარცა სხუად ყოველივე მივეც დავიწყებთან, ესრეთვე და იგიცა დამვიწყებოეს. რომლისა ამისთვის ვჰმადლობდი

10 ღმერთსა და დიაკონსა მის, რომლისა მიერ ღირს ვიქმენ ცნობად ბრალთა ჩემთა და ცოდვთა, რადთა შევიანანე.

162. აღვდებ უკუე ესე ვითარითა ამით გულისსიტყვთა და წარვემართე დიაკონისა, რადთა ვითხოო შესდობად და ვჰმადლობდე მას. ხოლო ვითარცა ვპრეკე კარსა მისსა და განალო ოდენ, მეყსეულად იგი დაკარდა პირველად პირსა ზედა თუსსა და თქუა: "შემინდვე, მე, რამეთუ ეშმაკთაგან მოვიკიცხე და მოვიგონე შენთვის ჰმნად ეგევითარი საქმე.

163. ხოლო აწ გულსავსე-ყო ღმერთმან, რომელ არა ვ გიც საქმესა მას თანა" და იტყოდა იგი, ვითარმედ: "არცა თუ მიტევაო შევრდომად მისა და გულსავსე-ყოფად, არამედ მრქუა:

65

143

5

10

5

E.162. შემოვდა A.
 T.160. დაგვიწყდა CDEF. ძულანდელნი BCDEF. დღეთა CE. თანაწარვპვდე C, თანაწარვპვდე F.
 161. ყოველნიშენი CEF. ჰქმენი|ჰქმენ BCDEF. დაგვიწყდეს DEF. დაგვიწყდა C. და|ომBDF. ~სახითა ამით D (ზემოდან აწერთა გადაადგილების აღმნიშვნელი „ა“ და „ბ“). ჭეშმარიტად|ქ“დი D. და ვითარცა|ომCEF, ვითარცა|ომB. ვჰმადლობდე F. შევიანანე B. 162. დავრეკე BF, დავპრეკე DE. ოდენ|ომF. მეყსეულად DEF. ~ჰმნად შენთვის C. 163. არცა|არა E. თუ|ომBEF.

E

T

143V

164. და იტყოდა ნეტარი იგი: იხილეთ, რაა ქმნა ჭეშმარიტმან /მან სიმდაბლემან, რომელ არა თუ ოდენ არა შეუენდო მუშავისა მის თვისისა დაბრკოლებად ღიაკონისა მის მიმართ, რომელ ესოდენსა გულსავსებასა ზედა იჭუ იგი არა აღმოიგდო, არამედ თავსაცა თვისსა აბრალა და მადლობად მისა იწყო. იხილეთ-და, რას იქმს სათნოებად: ვითარსა წარმატებასა მოიყვანებს მოქმედთა მისთა?

144

165. უკუეთუმცა კულა მარცხენე კერძოდ დაემჭირა, რაოდენიმცა მიზეზი რაგონა /ღიაკონისა მის მიმართ, რადამცა ვითარცა ეშმაკსა ხედვიდა. არამედ ვინადთგან სათნოებად შეიყურა, არა თუ ოდენ არა შეეწუნა, არამედ ჰმადლობდაცა.

166. ეგრეთვე ჩუენ უკუეთუმცა დავსთესეთ პირველადვე გულთა ჩუენთა თესლი სიმშუდისა და სიმდაბლისად, ვერმცა პოვა მტერმან ადგილი დათესვად ჩუენ შორის თვისისა მის თესლისა. არამედ რამეთუ გუპოებს ჩუენ ოკრად ყოვლისავე

„კმა არს ესე ჩუენდა და მეტი არა საჯმარ არს.“

164. და იტყოდა ნეტარი იგი: ამა ესერა, სრულმან სიმდაბლემან, თუ ვითარ განჰკაჰმა გული მისი მეგობრისა მის მიმართ თვისისა, რომლისთვის არათუ ოდენ არა შეეწუნა, ანუ თუ დაჰბრკოლდა ღიაკონისა მის მიმართ. და ესედა, რამეთუ ერთგვის და ორგვის გულსავსე-ეყო და არა მიეთუალა ვედრებად მისი, არამედ ბრალიცა, რომელი არა ექმნა, მიაწერა თავსა თვისსა. და არა ესოდენ, არამედ წარვიდაცა შევრდომად და მადლობად მისა. და იტყოდა იგი: ხედავთა თუ რასა იქმს სათნოებად: რაოდენთა სიმადლეთა და საზომთა და ხარისხთა აღიყვანებს მუშაკთა თვისთა?

165. და რამეთუ უკუეთუმცა მოელო გულად, ბევრეულთა მიზეზთა ჰპოებდა ამაოებისათა, რადამცა ხედვიდა ღიაკონსა მას, ვითარცა ეშმაკსა. გარნა ვინადთგან სათნოებისა მიმართ წარემართა, არათუ ოდენ არა შეუძნდა, ვინა შეაწუნა იგი, არამედ უფროდსდა ჰმადლობდა ამისთვის, რამეთუ სათნოებად შევიდა მის თანა და განანათლა სული მისი და გონებად.

166. ესრეთვე უკუე და ჩუენცა, უკუეთუმცა განვჰმადლეთ გული ჩუენი და გონებად და მოვექმენით კეთილად ქუეყანად იგი სულისა ჩუენისად და დავსთესეთ თესლი სიმშუდისა და სიმდაბლისად, არამცა აქუნდა ადგილი ჩუენ შორის მტერსა თესვად თესლთა

65V

T.163. კმა არს DEF. ჩუენდა|ჩემდა CDEF. ~ჩემდა ესე CE. არა|არად BCDEF. 164. თუ|ომE. მის|ომBCDEF. არა|ომBCDEF. დაბრკოლდა BDEF. მის|ომCE. ორგვისცა CE. მიეთვალა F. ვედრება DF. ესოდენ BF, ესოდენი E. მისა|მისსა BDF. სათნოება DEF. თუსთა|მისთა BCEF. 165. ვინადთგან CDF. უფროდსდა|უფროდსად BDF. ჰმადლობდა|add იგი D. სათნოება DEF. მის|ომE. გონება DEF, „თ“ ჩამატ. F. 166. ესრეთვე|ესრეთ F. ჩუენცა|ჩუენდაცა D. უკუეთუმცა F. გონება DEF. და|ომE. ქუეყანა|ქეყანა DEF. ჩუენსა DEF.

T

E

144V კეთილისა გულისსიტყვსაგან და უფროდსად /მეძიებელად ბოროტისა.

167.

168. ამისთვის მოიღებს ჩუენგან მიზეზსა და აღასრულებს ნებასა თვისსა, ვითარცა-იგი კუალად იხილის რად უფალმან სული წყურთიელი ცხორებისათვის საუქუნოდსა და მოქმედი თესლისა კეთილისა.

169. ხოლო ავსენებდა ნეტარი იგი ბერსა მას, რომლისა ჭურჭელსა იპარვიდა მახლობელი იგი მისა ძმად. და მან იცოდა და არა ამხილებდა,

145 არამედ უმეტესად მურებოდა /და იტყოდა: "საკუარ სადმე არს ძმისა მის." და უკვრდა ნეტარსა მას სახიერებად იგი წმიდათად და იტყოდა, ვითარმედ: მი-ოდესმე-ვედი პედიადას, მითხრობდა მამასახლისი მონასტრისა ერთისად, ვითარმედ: მახლობელად მონასტრისა ჩუენისა ჯდა ბერი ვინმე სახიერი და ფრიად კეთილი და მახლობელად მისა ჯდა სხუად ძმად.

მათ თვისთა ბოროტთა. გარნა ვინაძთგან გუპოებს ჩუენ ივრად ყოველთაგანვე გულისსიტყუათა კეთილთა, უფროდსად განმზადებულთა უკეთურებისა მიძართ.

10 167. მერმე შემოვალს იგი და იწყებს თესვად თესლთა მათ უკეთურებისა თვისისათა, ვიდრემდის სრულებით განავსნეს ყანანი იგი სულთა და გონებათა ჩუენთანნი, ვითარცა-იგი 5 სახედ წინაუკუმო იქმნების სათნოებასა ზედა.

168. რამეთუ უკუეთუ იხილოს უფალმან სული, რომელსა სწყუროდის ცხოვნებისათვის და მუშაკობდეს თესლთა კეთილთა, მიხედნეს 5 გულსმოდგინებასა სრულსა და ნებისა კეთილისა აღჩეევასა, სრულებით ალავესებს უხუებითა მით მადლთა და ნიჭთა თვისთადათა.

169. მოეგსენა კუალად ოდესმე ბერისად მის, რომელსა ჰპარვიდა ძმად, მეზობელი მისი, კერძასა, თუ ვითარ არაოდეს ამხილა მას ყოვლადვე არამედ უფროდსად მურებოდა 5 უმეტესსა და იტყოდა: "უეტუელად საჭიროდ სამე უნებს ძმასა ამას. და უკვრდა ბული იგი მოწყალე წმიდათად, ვინადაცა მომიტხრა ჩუენ თხრობად ესე ვითარი, ვითარმედ: ვიყავ ოდესმე ედიადს და მითხრა მუნ 10 მამამან ვინმე მონასტრისამან, /ვითარმედ. მახლობელად მონასტრისა ჩუენისა, რომელი იყო საკრებულთა,

66

E.169. უკურდა AB. T.166 ვუპოებს|გუაიწრებს F. 167. სრულებით|სრულიად CE. ყანანი - პირველი „ა“ ჩამატებულია D. ვითარცა-იგი|ვითარცა CE. წინაუკუო DEF. 168. ცხოვნებისათვის|ც-რებისათვის BDF. ნებისა|ნეფხით D. სურულებით D. 169. ბერსად C, ბერსა F. უეტუელად F. მოწყალე BCDEF. წმიდათა DEF. თხრობა DEF.

E

T

145V

170. ხოლო ერთსა დღესა, წარ-რად-სრულ იყო *საქმის ბერი, შეუძდა მძასა მას ეშმაკი. და განაღო კარი ბერისად და შევიდა /და წარიპარა წიგნები მისი და რადცა პოა.

171. ხოლო მას ოდენ ჟმსა მოვიდა ბერი იგი და ვითარცა განაღო სენაკი თვისი, და ვერ პოა წიგნები იგი და ჭურჭელი მივიდა ამისა მის თხრობად საქმე იგი და პოა ჭურჭლები და კუშაში იგი სენაკსა მისსა მობნეულად, რამეთუ ვერღა დაეკრძალა.

172. ხოლო ბერსა არა ენება მხილებად მისი, არამედ ყო თავი თვისი, რეცა თუ საჭირომან მან წორცთა საგმარმან აიძულა და შევიდა სას/საგმრედ და დაიყოვნა მყოარ ჟმ, ვიდრემდის მძამან მან ყოველივე უძუჭურჭლა.

173. ამისა შემდგომად გამოვიდა ბერი და იწყო ამისა მის თანა ზრახვად რეცა სხვისა საქმისათვის და არა ამხილა მას ყოვლადმე.

174. და შემდგომად რაოდენთამე დღეთა საცნაურ იქმნა მის თანა კუშაშისა მისგან ბერისა. და შეიბყრეს იგი მონასტრისათა და შეაგდეს

15 იყო ვინმე ბერი, ყოვლად სახიერი სულითა და წრფელი გონებითა. ხოლო ახლვიდა მას სხუად ძმად.

170. და გან-რად-ვიდა ბერი სენაკით თვისით, ძლეულ იქმნა ძმად იგი ეშმაკისგან. განაღო სენაკი ბერისად და შევიდა მას შინა და წარიღო ყოველივე ჭურჭელი მისი და წიგნები.

171. მო-რად-ვიდა უკუე ბერი და შევიდა სენაკად თვისა, ვერ პოა ჭურჭლები თვისი და წიგნები აღდგა და მივიდა მძისა მის, რადთა უთხრას მას, რად-იგი იქმნა. ხოლო ვითარცა შევიდა შინა, პოვა ჭურჭლები თვისი შუვა სენაკსა მძისასა, რამეთუ ვერ დაეკრძალა იგი წუთლა მძისა მას.

172. ხოლო ბერმან არა ინება შერცხვებად მძისად მის, არცა მხილებად მისი. ყო თავი თვისი, ვითარმცა უნდა განსლვად გარეგანსაველთა საგმარისათვის მუცლისა და დაიყოვნა მუნ მყოვარ ჟმ, ვიდრემდის უკუაწყნაროს მძამან ჭურჭელი მისი და შორის მღებარებისგან აკრიბოს.

173. მოვიდა ბერი მიერ და იწყო სიტყუად მძასა მას თანა სხუასა რასმე ჰამბავსა და მძასა მას არა ამხილა, არცა არცხვნა.

174. შემდგომად უკუე დღეთა რავდენთამე იცნობა ბერისა ჭურჭლები მძასა მას თანა. და წარიყვანეს იგი ვიეთმე და შეაგდეს საპყრობილესა.

146

E.172. მძამან მან/მძამან A.

T.169. წრფელითა E. გონებითა/გულითა E. ძმა DEF. 170. გან-რად-ვიდა D. ბერი/add იგი F. ეშმაკისგან/add და BDF. ბერისა DEF. -წიგნები მისი და ჭურჭელი BDF. 171. მო-რად-ვიდა D. თვისად D. პოვა BCDEF. ჭურჭლები/ჭურჭელი CDEF. მას/ომE. შუა D. იგი/ომ CDE. 172. შერცხვება DEF. მხილება CDEF. განსვლად EF. მოცლისა C. და/ომBCDEF. დაიყოვნა მუნ მყოვარ ჟამ D/და იყო მუნ მრავალ ჟამ BF. უკუაწყნაროს BCFE. მისი 2/თვისი BDF. 173. მძის მის თანა CDEF. რდ-შმე - D-ში მელნით გადაშლილია. ჰანბავსა CDE. 174. რაოდენთამე BCDEF.

* აქედან (...საქმის ბერი) გრძელდება B ხელნაწერი.

E

ლილეგსა თჳნიერ მეტნიერებისა 5
 ბერისა.
 175. ესმა ესე ბერსა, ვითარმედ ძმად იგი დილეგსა / შინა არს და მიზეზი არა იცოდა. მოვიდა უკუე ჩემლა და მრქუა მე: "ყავ სიყუარული და მომეტ მტირელი კუერტხი და ღჯნოი და პური წმიდად."

176. და მე ვარქუ მას: "უტხონი ვინ არიან შენ თანა?" და მრქუა მე: "მგრეთ არს." მიიღო უკუე და მივიდა დილეგად ძმისა მის. და შე- რად-ვიდა, შეუვრდა ძმად იგი თერგთა მისთა და ჰრქუა: "შენთვის შეწყუდეულ ვარ აქა, მამაო, რამეთუ მე ვარ, რომელმან განვკრებე სენაკი შენი არამედ აჰა წიგნი შენი მუნ / სადმე ძეს და სამოსელი შენი-მუნ სადმე"

177. ჰრქუა მას ბერმან მან: "გულსავესე იყავნ გული შენი, შვილო, არა ამის ჯერისათჳს მოვედ აქა; არცა უწყოდე ყოვლადვე, თუ ჩემთვის ხარ აქა, არამედ შესმა რად, თუ შეწყუდეულ ხარ, შეეწუხენ და მოვედ ნუგეშინის-ცემად შენდა. და აჰა, კუერტხი ესე და ღჯნოი და სიმინდოი. აწ უკუე" ვილუაწო გამოყვანებად შენი ამიერ."

ხოლო ბერმან ვერად ცნა ამისგანი თჳნიერ ესკოდენ.
 175. ესმა ბერსა, ვითარმედ ძმად იგი შეაგდეს საყრობილესა, ხოლო თუ რადსათჳს შეაგდეს იგი, მიზეზსა ყოვლად უმეტარ იყო. "არამედ მოვიდაო ჩემლა, - იტყოდა მამად იგი და წინამძღუარი მონასტრისად, - ვინაჲთგან და მრავალბზის მოვიდოდის ჩემსა, და მრქუა მე: "ყავ სიყუარული / და მომეტ მე მტირელ კუერტხი და წმიდად პური"

176. და მე ვარქუ მას: უტხონი ვინმე გვეყვანა ღღეს, მამაო? და მან თქუა: "მე, ხოლო წარილო იგი ბერმან, რადთა წარვიდეს საყრობილედ და ყოს სიყუარული ძმისა მის თანა და ვითარცა შევიდა ბერი საყრობილედ, შეუვრდა ძმად იგი ფერგთა ბერისათა და ჰრქუა მას: "შენთვის ვფი, მამაო, საყრობილესა ამას შინა, რამეთუ მე ვარ, რომელმან განვკრებე სენაკი შენი. არამედ აჰა ესერა, წიგნი შენნი მუნ საძე არიან და სამოსლები შენი-მუნ საძე."

177. ჰრქუა მას ბერმან: "გულსავესე იქმენინ გული შენი და გონებაჲ, რომელ არა ამისთვის შემოვედ აქა; არცა ყოვლად მიცნობიეს, თუ ჩემთვის ხარ აქა, არამედ ესე ოდენ შესმა, ვითარმედ აქა ხარ და შეეწუხდი და შემოვედ, რადთა ნუგეშინის-გტე და აჰა ესერა, იხილენ კუერტხნიცა ესე და პური წმიდად. აწ უკუე ყოველივე ვყო."

147

66V

E.176. არიან B, A-შიც ჩანს ა-ს კვალი. და4]და და A. შეუვრდა A.
 T.174. ვერა DEF. ამისგან DEF. 175. ბერსა]omBEF. ძმა DEF. მოვიდა ჩემდაი BE. წინამძღვარი DF.
 მონასტრისა DEF. და2]omF. სიყვარული DEF. მე]omDEF. 176. გეყვანა F. მე C. სიყვარული F. ძმასა
 მას თანა A, ძმისა მას თანა B. განვკრებე A (შეედ-გადატან.). 177. გონება DEF. ესე ოდენ ესოდენ
 D. "არამედ ესოდენ შესმა, ვითარმედ აქა ხარ" - D-ში ეს წინადადება ჩამატებულია. "ნუგეშინის" - D-
 ში ჩამატებულია. კუერტხნიცა A.

E

T

147V

178. და წარვიდა ევედრა, ვიდრეღა გამოიყვანა იგი მიერ, რამეთუ ყოველნი პატივ-სტემდენ მას /სათნობისა მისთვის მისისა და ისმენდეს მისსა.

XIV. 179. ხოლო იგივე ბერი წარვიდა ოდესმე სავაჭროდ, სყიდად სამოსლისა თავისა თვისისა და მისცა დრაჰმანი და აკლდა მიცემად კერძისა. და აღიღო სამოსელი იგი და დადგა სავარძელსა ზედა და დაჯდა მას ზედა. და ვითარცა თუალვიდა კერძისა მას ფიქალსა ზედა, მო-ვინმე-ვიდა უკუანა კერძო მისა და ენება წარპარვად სამოსლისა მის.

148

180. ხოლო ცნა რად ესე ბერმან, თქუა /გულსა თვისსა: „საჭიროდ სადმე ექმარების ესე ძმასა ამას.“ და იწყო მცირედ-მცირედ აღფოლხუებდად და რცა კერძისა მის მიმართ მიიყვანებდა თავსა თვისსა, ვითარცა შორით იყო კერძად იგი, ვიდრემდის აღიღო სამოსელი იგი ძმარავმან მან და წავიდა და არა ამხილა მას ბერმან.

148V

181. და იტყოდა ნეტარი იგი, რადსა ღირს იყო სამოსელი იგი ანუ კუმაში იგი, რომელ წარუწყმდა მცირედის. გარნა სიკეთე გონებისა მისისა და გულს/მოდგინებად კეთილისა მიმართ

ვიდრემდის გამოიყვანო შენ ამიერ საპყრობილით.

178. და წარვიდა და ევედრა დიდებულთაგანთა ვითემე, რამეთუ იყო იგი მეცნიერ მათდა და საცნაურ სათნობისათვის მისისა. და წარვიდეს იგი მის თანა და გამოიყვანეს ძმა იგი საპყრობილისა მისგან

XIV. 179. გუთნობდეს უკუე კუალად ბერისა მისთვის, ვითარმედ: წარვიდა ოდესმე სავაჭროდ, რადთა იყიღოს შესამოსელი თვისი და მისცა ერთი დრაჰმანი და აკლდა ჯერეთ საფასოსა, რადთა განუსრულოს იგი ფოლითა. აღიღო უკუე სამოსელი იგი და დაიდვა ქუეშე თვისა და ვითარცა თუალვიდა კერძისა მას ტაბლასა ზედა, მო-ვინმე-

ვიდა წარღებად /სამოსლისა მის, რომელი ედგა ქუეშე.

180. აგრძნა ესე ბერმან, გარნა ვიხადთგან აქუნდა გული მოწყალს, აღუსუბუქა თავსა თვისსა მცირედ-მცირედ, რცა თუ კერძისა მის მიმართ მიდრკების, ვიდრემდის აღიღო სამოსელი იგი კაცმან მან და წარვიდა და არა ამხილა მას ბერმან, არცა არცხნა.

181. და იტყოდა ნეტარი იგი: რადზომის ღირდა სამოსელი იგი ანუ ჭურჭლები მისი, რომელ წარწყმიდა გარნა ყოველსავე ზედა აჩუენა გულსმოდგინებად რჩეული და ნებად

E.178. წარვიდა B. 179. წარპარვად B. სამოსლისა — „დ“ ჩამატებულია B. 180. მიიყვანებდა B. მმარვმან A. წარვიდა B.

T.177. უკუე|omE. ამიერ|omCE. 178. და|iomD. იგი|iomCE. საცნაურ|add მათდა CE. ძმა CDEF.

179. და აკლდა|omF. და დააკლდა DE. გაუსრულოს F. თვისსა BCDEF. „მას“ D-ში ჩამატ.

180. მოწყალე BCDEF. 181. ჭურჭელი E. წარწყმინდა CF. გულსმოდგინება DEF. ნება DEF.

E

დიდ იყო. რამეთუ გამოაჩინა ვითარმედ, ოდესღა აქუნდა იგი, ესრეთ შეეცაბა, ვითარმცა არა აქუნდა. და ეგრეთვე, ოდეს წარუწყმდა, მასვე ზედა ებო: არცა აღიძრა, არცა შეწყუნა. ამისთვის გიტყვ, ვითარმედ: არა თუ ქონებაჲ რადსადმე არს მავნებელ, არამედ ვნებული იგი გონებაჲ ნაქონებისა მის მიმართ და სიყუარული მისი.

182. უკუეთუ გულა სულსა უყუარდეს ღმერთი, შეურაცხ არს მის წინაშე ყოველი სოფელი.

149 183. ამისთვის / უკუე იტყოდეს მამანი, ვითარმედ: ვერ ძალ-უტ კაცსა, ვიდრემდის აქუნდეს სიტკბოებაჲ იგი სოფლისაჲ გულსა თვისსა, თუმცა აქუნდა სიტკბოებაჲ ღმრთისაჲ და გულად უკუეთუ იხილოს გემოდ სიტკბოებისა ღმრთისაჲ, მოსმაგდის მას ყოველივე ამის საწუთროდსაჲ, ვითარცა წერილ არს სახარებასა, ვითარმედ: „ვერვის ზელ-ეწიფების ორთა უფალთა მონებად“*

184.

T

წადილისაჲ კეთილიცა და სრული და ფრიადცა დიდი და მაღალი. რამეთუ საქმიო გამოაჩინა წმიდამან მან ბერმან, ვითარმედ ოდესღა აქუნდა იგი, ესრეთ აქუნდა, ვითარმცა არა აქუნდა. ამისთვისცა წა-რად-უქდა მასვე ზედა და ერთსა ებო, არცა შეწყუნა და არცა აღშფოთნა. და რამეთუ ვითარცა მრავალგზის ვთქუ, არა თუ ქონებაჲ რასმე ავნებს, არამედ ვნებულად ქონებაჲ.

182. რამეთუ მას წმიდასა უკუეთუმცა ჰქონებოდა ყოველი ესე სოფელი, ესრეთვე ყოფად იყო, ვითარმცა ყოვლად არა აქუნდა.

183.

5 184. და რომელ-იგი ქმნა, მისგან საცნაურყო თავი თვისი, ვითარმედ არს ყოველთაგანვე ვნებათა თავისუფალ. ესე ყოველი ჩუენცა განვიცადოთ, მამანო, და სწავლად წმიდათა მამათაჲ გულსმოდგინედ შევიწყნაროთ და ძალისაებრ მსგავსებასაცა მათსა შეუდგეთ სადიდებელად უფლისა და

10

E.181. აქუდა I|A. ქუნებაჲ B.
 T.181. წადილისაჲ|ცადილისაჲ-სვეტის ბოლოს მიუწერიათ "წადილი" F. სრული და|სრულიადი BF. და 2| ჩამატ. D. მან|omBCF. ამისთვის D. წარ-რად-უქდა BCDEF. არათუ|არცათუ E. თუ - ჩამატ. D. ქონება|12|DEF. 182. ყოველივე BCDF. 184. ყოველთაგანვე - „თ“ ჩამატ. F. თავისუფალი BCF. მამათა D. მსგავსებასა BF. მათსა|მისსა CE. უფლისაჲ E|add და ღმრთისა E.

E

T

185.

ხოლო ჩუენ ვინაიფთვან გჳყუარან
საქმენი კაცობრიენი და განსუენებად
ვორცთად, ამისთჳს ვერ მოვიგებთ
სი/ტკბობებასა მას ღმრთისასა.

186. და იტყოდა ნეტარი იგი,
ვითარმედ: ვითარცა-რად მკუდარსა
არა ესმის ჳმად თჳსთა და მეგობართა
მისთად და ქალაქისა მის თჳსისად და
სხუად სოფლად მიიცვალა იგი და
არღარა მუნ მკუდრ არს, ეგრეთვე
მონაზონსა თანა-აც, ვინაიფთვან სახე
ესე შეიმოსოს და განვიდეს ქალაქით
თჳსით, სრულიად განშორებად
თჳსთაგან და მეცნიერთა და
საქმეთაგან სოფლისათა, რადთა
ყოვლადვე სიტკბობებად და გემოი
პირველთა მათ საქმეთად / წარწყმდეს
გულისაგან მისისა. და ნუშტადა
მისტემს თავსა თჳსსა ჳრუნვასა და
მიმოკუეთებასა სოფლისა საქმეთასა
და დელვათა ამოიფსა ამის და სულთა
განმხრწნელისა საწუთროდსათა.
უკუეთუ კულა შემდგომად
მონაზონებისა არა გამოვიდეს
ქალაქისაგან ანუ დაბისა თჳსისა,
მსგავს არს იგი მკუდარსა, მღებარესა
სახლსა შინა და დაყროდებულსა,
რომლისა სულისაგან ყოველნივე
ივლტიედ.

149V

150

E. 185. მის A.

T. 184. რომლისა BCDEF. სული E. (წმიდიდურთ)add აწ და მარადის და უკუნითი BDF.

185. ყოვლისაგან BDF. კაცობრივისა F. იქმნეს CE. ~მოყუარე მისსა B. მოყვარე მისსა F. კაცთა BCDEF.

186. ღმისსა B. 186. მყოფთა DEF. შფოთება DEF. დაიფლვის BF. იყუნენ F. ამბოხნი|ამბორნი F.

ქლქისნი B. სქემა DEF. გამოვიდეს|add რად DE. ამოსა CEF. მზაკვარისა F. წარმწყმენდელთა CDEF.

* აქ თავდება „მამათა ცხოვრების“ თეოფილესეული თარგმანის მეორე თავის ის ნაწილი, რომელიც ზოსიმეს თხზულებას წარმოადგენს.

** აქედან გრძელდება „მამათა ცხოვრების“ თეოფილესეული თარგმანის მესამე თავის ის ნაწილი, რომელიც ზოსიმეს თხზულებას წარმოადგენს.

10

5

5

10

15

20

25

მაცხოვრისა ჩუენისა იესუ ქრისტესი,
რომლისადა არს დიდებად თანა მამით
და სულით წმიდიითურთ უკუნისამდე,
ამენ.*

185. --ბერმან თქუა: „რომელმან
შესცოდოს ღმერთსა, უგმს, რადთა
განაშოროს თავი თჳსი ყოვლისაგანვე
სიყუარულისა კაცობრივისა, ვითარმედ
იქმნა მისა მოყუარე ღმერთი, და
რამეთუ სიყუარული კაცთად
დამიხრწვეს ჩუენ სიყუარულსა
ღმრთისასა.“

186. თქუა ბერმან: ვითარცა სახედ
კაცი, რომელი მოკუდეს ქალაქსა შინა,
არცალა ჳმად ესმის მუნ მყოფთად,
არცა სიტყუად, არცა შფოთებად მათი,
რამეთუ მოკუდა ერთგზის და
წარიღების იგი და სხუასა ადგილსა
დაიდების და დაეფლვის, სადა-იგი
არღარა იყვნენ შფოთნი და ამბოხნი
მის ქალაქისანი, ესრეთვე უგმს
მონაზონსაცა, შეიმოსოს რად სქემა
და გამოვიდეს ქალაქისაგან თჳსისა,
რადთა მანცა დაუტეოს ყოველივე
მშობელნი თჳსნი და ნათესავნი და
რადთა არღარა შეეძტეს ჳრუნვათა და
შფოთთა სოფლისათა, ამოიფსა ამის და
მზაკუვარისა საწუთროდსა დელვა-
ტეხილობათა და წარმწყმედელთა მათ
სულისათა ვნებულებათა. უკუეთუ კულა
შემდგომად მონაზონებისა არა
გამოვიდეს ქალაქისაგან, გინა
სოფლისა თჳსისა, მსგავს იქმნების იგი
მკუდარსა, რომელი მენ სახლსა შინა
და ყარნ, რომლისა სიმყარლისაგან
ივლტიედ ყოველნი კაცნი.

78

E

187. / რამეთუ ვითარცა ჯორცსა
 უმარილოსა მყის დაესხის მატლი და
 სიმყარლისაგან მისისა ყოველი
 გარემიქცევედ პირთა მათთა. ხოლო
 მო-რად-ვიდის მარილი, წარწყმდიან
 მატლნი იგი და სული სიმყარლისაჲ
 დასტხრის. რამეთუ ბუნებაჲ
 მარილისაჲ განმლეველ არს მატლთა
 და სიმყარლისა.

188 ეგრეთვე მონაზონმან, რომელმან
 მისტეს თავი თვისი სოფლისა საქმეთა
 და ზრუნვათა ქუეყანისათა და არა
 ჯადეს სენაკსა თვისსა შეზღ/უღვილი
 შიშითა ღმრთისაჲთა და საქმითა შით
 მონაზონთაჲთა, რომელ არს ლოცვაჲ
 და მარხვაჲ-მარილი იგი სულიერი,
 ესევითარი-იგი დამპალ არს შინაგან.
 და სიმყარლითა მრავლითა და
 ბოროტითა გულისსიტყუათაჲთა
 ადვსებულ არს, ვიდრე გარე-
 მიიქცევენ ანგელოზნი ღმრთისანი
 სიმყარლისა მისგან ამითა
 გულისსიტყუათაჲსა პირსა მათსა და
 სიბნელისა მისგან ვნებათაჲსა,
 რომელი დამკვდრებულ არს სულსა
 მას შინა, და ვლენ /მას შინა მატლნი
 იგი, რომელ არიან ძალნი ბნელისანი,
 ბოროტთა მიერ გულისსიტყუათა

187. /თქუა ქულად: ვითარცა ჯორცი,
 რომელსა არა აქუნ მარილი, დაღებების,
 ვიდრეღა ყოველნივე გარემიქცევიან
 სიმყარლისაგან სიჰალისა მისისა და
 მატლნი დაიბუღებენ დაჰალსა მას
 შინა ჯორცსა, დაიშლენ მას შინა
 და სჭამენ, ვიდრე მოსხმადმდე
 მარილისა. ხოლო ეცეს რად მარილი,
 მოსწყდებიან და წარწყმდებიან შორის
 სიჰალესა მას დაბუღებულნი მატლნი
 და სულიცა იგი სიმყარლისაჲ და-ვე-
 სტხრების. და რამეთუ მოწყვედილი
 არს მატლთაჲ ბუნებაჲ მარილისაჲ და
 უჩინომყოფელი სიმყარლისაჲ.
 188. ესრეთვე სახედ შეემთხუევის და
 მონაზონსაცა, ოდეს მისტეს თავი თვისი
 ქუეყანიერთა საქმეთა და შევარდეს
 ზრუნვათა მსოფლიოთა და არა
 დასწყენარდეს სენაკსა შინა თვისსა და
 არა შეზღუდოს თავი თვისი შიშითა
 ღმრთისაჲთა და არა შეუდგეს ძალსა
 მას და ძლიერებასა ღმრთისასა, რომელ
 არს შევრდომით ლოცვაჲ ღმრთისა
 მიმართ. ესრეთვე უშუთუ არა
 შეიტკბოს მარხვაჲ და მღვძარებაჲ,
 მარილნი იგი სულიერნი, დაღებების და
 მარხვების და მრავალთა მიერ
 დაყროლდების და გულისსიტყუათა,
 აღივსების უკეთურთა გულისსიტყუათა,
 ვიდრეღა გარემიქცევადცა პირსა მას
 ცხოველსა და თაყუანისსაცემელსა
 ღმრთისასა. და წმიდათა შათ და
 რჩეულთა ანგელოზთა მისთასა ძნელისა
 მისგან

E. 187. გარემიქცევედ მეორე „ი“ ჩამატ. B. 188. დან|ომB (ეწერა, შემდეგ წაუშლიათ). ბოროტთა B.
 დამკუდრებულ A. ძალნი - „ნი“ ჩამატ. B, ძალ A.
 T. 187. ყოველნი E. შჭამენ F. სიმყარლისა DEF. და-ვე-სტხრებიან E. მატლთა DEF. მარილისა CDEF.
 სიმყარლისა DEF. 188. მონაზონსა D. ქუეყანიერთა F. დასწყენარდეს- „და“ ჩამატ. D. ლოცვა CDEF.
 მღვძარება DEF. სულიერნი|სულისანი E. ღმრთისსა A. და|ომCE.
 ანგელოზთა მისთასა|ანგელოზთასა CE.

E

T

აღზრდილნი და დაიბუდევენ მას შინა და სჭამენ და განპლევენ მას.

20 სულმყარობისა ხენეშთა გულისსიტყუთადასა და სიბნელისა მისგან ესევეითარისა მის სულისა ვნებათადასა, რომლითა შეპყრობილ არს გონებაჲ იგი ბოროტი ხოლო უკუეთუ 25 მატლთა მათცა გნებავს ხილვად სულისათა, იხილენ ძალნი იგი ბნელისანი და სულნი უკეთურებისანი, თუ ვითარ მას შინა იშლებიან და იქცევიან და თუ ვითარ მას შინა დაუბუდებიეს ხენეშთა მათ 30 გულისსიტყუთა, ვიდრეცა სჭამენცა მას უწყალოდ და ჰპპარვენ და რადფურთით სრულიად განპრყუნიან და წარსწყმედენ.

189. ხოლო შეეჭრას რად მონაზონი იგი ღმერთსა და მოიწყვდნეს ცუდნი იგი და ამაონი ზრუნვანი და პრწყმენეს, ვითარმედ ძალ-უც ღმერთსა გამოზრდაჲ მისი და მას მიენდოს, მაშინ მოეცემის მას სულიერი იგი მარილი, რომელ არს სული იგი სახიერი და კაცთმოყუარე.

189. / ხოლო ოდეს შეეჭრას მონაზონი ღმრთისა და გამოფეტხურას შფოთთა და ურვათა და პრწყმენეს ყოვლითა გულითა, ვითარმედ ძალ-უც ღმერთსა 5 ზრდაჲ მისი, მაშინ მოივლინების ღმრთისა მიერ მარილი იგი სულიერი, ყოვლად წმიდაჲ იგი, კაცთმოყუარე და სახიერი სული. ხოლო მოვიდეს რად ტპბილი იგი და წრფელი, მიერითგან 10 ივლტიან მატლის მსგავსნი იგი ვნებანი.

190. ამისთვის თანააც მონაზონსა არა შექცევაჲ საქმეთა ამაოთა მოგებისა საფასეთასა, ანუ ნაშენებთა შუენიერთა, ვენაჯთა და სამოთხეთა, სამწყსოთა და ზროხათა და სხუათა მათ სოფლისა საქმეთა და შექცევაჲ მათდა გონებაჲ თვისი, არამედ

190. კუალად თქუა: შეპგავს მონაზონსა, რადთა არა მოცალე იყოს წალკოტთათვის და მტილთა და შუენიერებისათვის ნერგთადასა და 5 ხევნარისათვის ნაყოფიერისა, არცა ტალავართათვის და ზრდილოვანთა, არცა წყაროებისათვის კეთილად აღმოქმდინარისა ანუ სამოთხეთათვის და ბოსტონანთა და

152

79

E. 189. ცოდნი A. ზრუნვანე A. და4]და და A (გადატანილია). კაცთმოყუარე B.
T. 188. ვნებათასა DEF. გონება DEF. ხილვა DEF. თუ|ომ DEF. იქცევიან და იშლებიან BDF.
მათმიერ ACDE. შჭამენცა BF. სჭამენ CE. დაპპარვენ BE. დაპპარვენ F. პპარვენ D.
წარსწყმედენ DCF. 189. ღა|BCDEF. გამოფუხურას C, გამოფუხურას E. ზრდა DEF. კაცთმოყუარე F.
იგი|ომ BF. წრფელი|add სული BDF. მატლისა BF. 190. ნერგთასა DF. ბოსტანთა BDEF.

T

E

საქმარსაცა თვისსა ზედა თუ
 ნაკლულევან იყოს, ღმერთსა
 მძაღლობდინ და შეეკრატნინ სოფელი
 ესე და ცხოვრებაჲ მისი უცხოდ გზად.

10

ფერად-ფერადოთს მხალთა. არცა
 კუალად უღირს მიებაჲ ნაშენებთა
 ტურფათაჲ, არცა სტოათა და
 მიმოსავალთაჲ, არცა უწყს მოგებაჲ
 არგებსა ცხოვართსა, არცა ნახირსა

15

ზროხათსა, არცა რემაკებსა
 ცხენთსა, არცა რას სხუსა
 ყოვლადვე ქუეყანიერსა. უკუეთუ
 ნანდვლვე ეძიებს ზეცისასა. არამედ
 უფროდსლა ესოდენსა სიგლახაკესა

20

უწყს მიცემაჲ თავისაჲ, ვიდრეღა
 საჭიროჲ, თუცა იგი აკლდეს საგმარი
 ჯორცთაჲ, რაჲთა მასტა ზედა
 მძაღლობდეს ღმერთსა. და ესეცა
 უწყის მან, ვითარმედ: გზასა უცხოსა

25

უწყის მან სლვად ცხოვრებისასა,
 ყოვლისაგან განსუენებისა
 საწუთროდსა განშორებულსა.

191. უკუეთუ კულა იყოს
 მონაზონმან მოკლებად იყოს
 მსოფლიოთა შინა ზრუნებათა

წარებლარდნოს, ვერ ძალ-უც მან
 მოყურე-ყოფად ღმერთისა და

ვერცაღა კაცთამიერსა ძაგებასა
 განველტოდის რამეთუ შექუელად
 შეეძმთვოს მან მრავალთა მიმართ

ბრძოლად და შფოთი ზღვართათს და
 საზღვართა სათიბეთათს /და

ყანობირთა, ესრეთვე კუალად
 ნაშენებთა მათ შინა თვსთა ტურფათა
 მნებავეს, რაჲთა დიდებულნი

შეიყვანნეს, ხოლო უძნს. არა თუ
 ესრეთ იქმნეს, კუალად მტილთა
 მათთვს და სამოთხეთა ურვეულ არნ.
 ხოლო არგისა მის სამწყსოთაჲსა,
 განაღამცა მონა იქმნა, ესრეთვე

152V

191. რამეთუ უკუეთუ შეეძქეს
 ესევითართა სიყუარულით, ვერ
 შეგობარ ღმერთისა იქმნეს, ვერცა
 კაცთა ზრახვისაგან განერგეს, არამედ
 უნდეს თუ გინა არა, ნაქონებისა
 მისთვის და საზღვართათს და ყანათა
 შფოთი და სიტკბოებაჲ მრავალთა
 მიმართ შეეძმთვოს და ვერმე
 უნებლიეთ სჭირს მთავართა და
 ველმწიფეთა შეეძცნიერებაჲ და მონა
 მათდა ყოფად. და მრავალთა
 შეეძტერის და მრავალთა უტყუენ.
 რომელმანმე ყანაჲ მისი წარიტაცის
 და თვსად უწოდის, სხუამან ვენაჯსა
 /მისსა აენის, სხუამან თესულსა მისსა
 პირუტყუნი შეასხნის, სხუამან წყალი

5

10

15

79V

E. 190. შეერაცხენ B (გადაკეთების კვალი აჩნია). 191. შეექცის B. იქმნას B. შეეძცნიერებ B.
 მისი-ჩამატებ. B.
 T. 190. ტურფოთა CDF. სტოვოთა B, სტოათა CD, სტოვათა F. მიმოსავალთა BCDEF. მოგება DEF.
 ნახირისა F. სხეანა EF. ქვეყნიერსა F. უფროსლა CDEF. მიცემა DEF. თავისაB|add თვისსა B.
 თვისსა F. საჭირო F. ჯორცთა F. ცხრბისსა C. საწუთროსა EF. 191. მოყურე-ყოფად F. უაქაველად F.
 მას|ქომE. ბრძოლა F. ~შფოთი და ბრძოლად CE. ზღვართათს|ზღვართათს F. სათიბეთთა D.
 კუალად|ყოფლად A. სამწყსოთასა DF. მონად D.

E

T

გარდაუკუეთის. ამის ესევითარისათვის მწუნხარებად და შფოთი უწყის უმჯურლად და მტერობად, მერმე ველმწიფეთა შემწედ მოყვანებად.

20 ზროხათათუს და უღლეულისა წართადას იურეინ, მუშაკთა იმიზღებენ, ყანათა დასწინდავენ, ერქუანსა ჰმზადებენ, ურნატთა განაპებენ. კუალად გენაწოვანთათუს და სარწყაონთა მისთა შფოთებენ და განიკაფებენ. მოსძარცუა 25 ვინმე ვენახსა ლობე და ზღვარი თუსთა შეურთო, მტერ ექმნის მას და მოსარჩლე. სხუამან პირუტყვ შეუშუა ყანად; სხუამან სარწყავი ბოსტნისა მისისადა თუსსა შეუგდო; სხუამან 30 სხუად რადმე აენო და განურყუნა, ვინადაცა ყოველთავე ჰბრძავენ და პრისხავენ და განცოფებულთა არარადთ უმოლხინე არს. რომლისათუს დიდებულთაცა და მთავართა ხადენ 35 შემწედ თუსა და ბოროტის-ყოფად მაგნებულთა მათ მისთა და შემაწუნებულთა.

192. და რად-მე ირგოს მონაზონმან მან, რომელსა დაეტეოს სოფელი და მერმედა საქმეთავე შინა მისთა იქცეოდის? ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: „არავინ მკედრად განწესებული შეექმნის სოფლისა ვაჭრობათა, არამედ ისწრაფინ სათნო-ყოფად მისსა, რომელმან 5 უწოდა.“ ესე ყოველნი / არიან, ვითარცა ზემო ვთქუ, მიზეზნი ვნებათანი. ვიწყით უკუე შეურაცხებად ესევითართა მათ საქმეთა, რომელნი დააბნელებენ გონებასა ჩუენსა და უფსკრულად ვნებათა შთაჰქდიან მას. განუვადოთ სიმძიმე ნივთთა მათ ჩუენგან,

192. რამეთუ და რად ირგოს მონაზონმან, რომელი განშორებულ იყოს სოფლისაგან და კუალად საქმეთავე შინა სოფლისათა წარბლარდნებოდის? ვითარცა იტყვს, ვითარმედ: „არავინ მკედრად განწესებული შეეთხოვის საქმეთა სოფლისათა.“ აწ უკუე ველ-გყოთ განშორებად ვორციელთაგან საქმეთა. 10 უგულუბელს-ვეყენეთ საფასენი და საწმარნი მსოფლიონი და შეურაცხ-ვეოთ ყოველივე, რომელი დაანთქმიდეს გონებასა ჩუენსა სიღრმედ წარწყმედისა. აღვასუბუქოთ უკუე სიმძიმე ტურთისადა ნავისაგან ჩუენისა, 15 რადთა კეთილად ჰმართებდეს

153V

E. 192. განწესებულიადწერილი B.
T. 191. წართასა CEF. იმიზღებენ BDF. იმზადებენ CE. მზადებენ D. — ამ სიტყვის წინ სამი ასო წაშლილია. უნდა ყოფილიყო ვნმ. თრნატთა BCF. ვენაწოვანთათუს D. სარწყაონთათუს BF, სარწყავივანთა CE, სარწყაონთათუს D. ვენახსა-ასეა! AB, ვენაწასა CDEF. ზღვარისა D-„სა“ მერმინდელი ჩამატებულია. თუსსათუსსა BCDEF. მას|ომCE. შეუშუა EF. მისისადა|მისისათუს CF. სხუა CDEF. რამე DEF. განურყუნა F. პრისხენ D. არარათ F. უმოლხინეს CDEF. რომლისათუსსცა BCEF. დიდებულთა F. თუსსამისა BF. თუსად CE. ბოროტისა-ყოფად BCF. 192. რა DEF. წალიზღარდნებოდის CE. არავინ|ომE. უგულუბელს-ვეყენით A. უგულუბელს-ვეყენით CDEF. შეურაცხავით F. რომელიცა CE. წარწყმენდისა CEF. უკუე|ომE. ტურთისა F.

*აქ წყდება ტექსტი B ხელნაწერში. ნაკლები ადგილი აღადგინა A 1769 ფრაგმენტმა.

T

E

რადთა განეგრეს გონებად მრავალთა
 მათგან გულისსიტყუათა, რამეთუ
 ჩუენ ვართ უფალ შეწყნარებასა
 მათსა, მიზეზთა თუ 20
 განვაპრავლებდეთ და ქულად ძალ-
 გვცს შექცირებითა მიზეზთადათა
 მათიტა განლევად.
 193. და იტყოდა ნეტარი იგი,
 ვითარმედ: ვითარცა-იგი მგზავრსა
 უცხოთა ვერ ველ-ეწიფების შესლვად
 სახედ უცხოდასა მოქალაქისა და
 საეანე-ყოფად, არა თუ პირველად
 ჰკითხოს სახლისა უფალსა მას და
 ბრძანებითა მისითა შევიდის,
 5
 ეგრეთვე მტერსა ჩუენსა, ეშმაკსა,
 ვერ ველ-ეწიფების ჩუენდა
 შემოსლვად, არა თუ ჩუენ აღბილ-
 10
 ვსტეთ მას ამისთვის უკუშ
 ვეპრობლნეთ და მარადის ღმერთსა
 ვევედრებოდით, რადთა მან მომცეს
 ძალი წინააღდგომად და გარე-
 15
 მიქცევად უცხოდას მის მტერისა და
 ესრეთ ვილოცვიდეთ კატად-კატადი
 ჩუენი:

194. / „უფალო, ვითარ მე გბოო შენ,
 მე არა უწყვი, რამეთუ პირუტყუ ვარ.
 არამედ შენ უწყვი, რომელმან-მგე
 მომიყვანე წესსა ამას ცხოვრებისასა.
 შენ, უფალო, მაცხოვრე მე, რამეთუ მე
 5
 მონად შენი ვარ. დაღატათუ უწყვარ
 ვარ და მე მვევლისა შენისადა,
 უფალო, მაცხოვრე მე და მიძლოდე მე
 ნებასა შენსა, რამეთუ შენ ხარ
 10
 ღმერთი მწყალობელი სულთა მათ
 მონანულთადა და შენი არს დიდებად
 თანა მამით და სულით წმიდითურთ

საჭეთმყრობელი იგი გონებად ნავსა
 მას სულიისასა, რომლითა შეუქლოთ
 წილსლვად ზღუასა მას ვნებათასა და
 მივიწინოთ უღელვოსა მას
 ნავთსადგურსა ზეტათასა.

193. *თქუა ბერმან, ვითარცა სახედ
 უცხოთა კაცსა უცხოთა შინა სახლსა
 ვერ ძალ-უტ დაყუებად სხვასა, არა თუ
 ჰკითხოს სახლისა უფალსა, ესრეთვე და
 მტერიცა, არა თუ შეეყანებულ იქმხეს,
 ვერ შევალს.

ხოლო შენ ილოცვიდი და იტყოდე:

194. „უფალო, შენ უწყვი, თუ ვითარ
 მოვიგო: მე პირუტყუ ვარ და უგუნურ
 და არარად უწყვი შენ მომიყვანე მე
 მწყობრსა ამას საცხოვრებელსა, შენვე
 5
 მაცხოვრე, ვითარცა უწყვი. რამეთუ მე
 მონად შენი ვარ და მშ ვეველისა
 შენისა. უფალო, უფალო, მაცხოვრე მე
 ნებისაებრ შენისა, რამეთუ კურთხეულ
 ხარ უკუნისამდე.

E. 192. შემცირებრებითა A. 193. გარე-მიქცევად AB.
 T. 192. ვინება F. სლისსა B. მივიწინეთ BDF. მივიწინეთ E. ზეცათასაწცისსა BF. ზეცისასა D.
 193. სახლდ A. შეეყანებულ-„ვა“ ჩამატ. D.
 194. ილოცე BDEF. იტყოდე A. პირუტყუ A. მომიყვანე მე|მომიცხენე BEF. საცხოვრებელსა F.
 მე|ჩამატ. D. მონა F. მე BDEF. შენისა BDE. უფალი|omD. მე|omBE. ეწ უმ A. კხლნრ BDE.

*აქედან ბოლომდე აკლია C ხელნაწერს.

E

T

აწ და მარადის და უკუნიითი
უკუნისამდე, ამინ."

E. A ხელნაწერში ტექსტს ერთვის ანდერძები (15⁴ V): ლოცვა ყავთ, წმიდანი ღმრთისანი, ცოდვილისა ეფთიმესიუსს.
ქრისტე, შეიწყალე მამად იოანე
(წერია მრგლოვანით).

0 6 0 3 0 6 0 3 0 6 0

ბ

- ადგილ-ცემა დათმობა, მიშვეება. 0-(3)2: მტერსა ჩუენსა ეშმაქსა, ვერ ზელ-ეწიფების ჩუენდა შექოსლვად, არა თუ ჩუენ ადგილ-ვესტეთ მას E193,8.
- აკრება აღება, ალაგება. 0-2: დაიყოვნა... ვიდრემდის შორის მღებარებისაგან აკრიბოს T171,6.
- არა არაფერი: აღშფოთებად და არას თქუმად არა სრულთაჲ არს T85,7.
- არარა „ამაო“*, ფუჭი, უსარგებლო: გარდავცვალეთ სიყუარული ღმრთისა და მოყუსისაჲ სიყუარულად არარათა მათ საქმეთა E100,7.
- არვე-ჲ ფარა: არვისა მის სამწყსოთაჲსა... იურვინ T191,17.
- ასო-ჲ „ჯორცნი“, ადამიანის სხეულის ნაწილი, ორგანო: არცალათუ სხეულსა ეპამების დაწუებად და დაჭრად ასოთათვისთაჲ T24,1.
- აღმოფშვნვა-ჲ ამოხნთქვა. სული და აღმოფშვნვაჲ მისი წიგნი იყო წმიდათა მამათაჲ T122,10.
- აღმოფხურა ამოგლეჯა, ამოგდება 0-2: ნუუქუე თვთ აღმოფხურარა იგი და განყარა? T6,6.
0: არცა თუალსა აღმოვიფხურით და განვსთხვეთ T66,7.
- აღრაცხვა „შერაცხვა“, ჩათვლა, აღრიცხვა. 0 ვნ. საკუთართაცა თანა მონათა ღმრთისათა აღირაცხა T99,12.
- აღსუბუქება 1. „განგდება“, შექსუბუქება 0-2: აღვასუბუქოთ უქუე სიმძიმე ტვრთისაჲ T192,14.
2. „აღფოლხუება“, სკამიდან ტანის, სხეულის წამოწევა, აწევა. უ-3(2): აღუსუბუქათავსა თვისსა მცირედ-მცირედ T180,3.
- აღფოლხუება-ჲ „აღსუბუქება“, აქ: აწევა, წამოწევა ტანისა, სხეულისა: იწყო მცირედ-მცირედ აღფოლხუებალ E180,3.
- აღწლა გულისა „ზეზვა“, გულის არევა. 0/უ-3: ჳსენებადცა მათი (წამალთა მათ მწარეთაჲ) აღფოლხუელისა E23,4.
- აღძრვა 1. „აღშფოთება“, შეშფოთება, გაბრაზება, განრისხება. 0 ვნ: დაღაცათუ აღვიძარ, არამედ არარად ვთქუ T85,9.
2. „აღგზნება“, განწყობა, იძულება. 0-2: აღსძრვი-ღეს თავსა თვისსა მეორედ განრისხებალ T144,5.
- აღძრვა-ჲ „განყოფილება“, სახეობა: აღძრვანი არიან გონებისანი T12,9.

*განსაპარტავ სიტყვასთან ბრჭყალებში ვუთითებთ ბარაღელური რედაქციის შესაბამის სინონიმურ სიტყვას (თუ ასეთი არის).

- აღწერა "ამაღლება", ასვლა. 0-1: ა ღ - თ უ - ჯ ღ ე ს ა მ პ ა რ ტ ა ვ ა ნ ე ბ ა ე ც ა დ მ დ ე უ ჯ ო ჯ ო ხ ე თ ა დ შ თ ა ვ ა ლ ს E35,7.
- ახალ-ი "ახლადმოსრული", ახალმოსული, დამწყები ბერი: აღძრვა და დაღუპებად არა სრულთადა არს, არამედ ა ხ ა ლ თ ა ე E86,6.
- ახლადმოსრულ-ი იხ. "ახალი": ქუევიარ და არცა თუ ა ხ ლ ა დ მ ო ს - რ უ ლ თ ა ს ა ზ ო მ ს ა მ ი ვ ს წ უ თ ე ბ ი თ E86,1.
- ახოვნად მხნედ, მამაცურად: მწუხარე არნ არა ამისთვის, რომელ არა ა ხ ო ვ ნ ა დ ღ ა უ ლ მ ო ბ ე ლ ა დ მ ო ი თ ი მ ი ნ ა E13,6.

ბ

- ბარქიმ-ი ზიარების ჭურჭელი: ... ეყრა მას წმიდად ბ ა რ ქ ი მ ი და ა ზ ი ა რ ე ბ ა E152,2
- ბეგრეულ-ი მრავალი: ბ ე ვ რ ე უ ლ ნ ი ბ ო რ ო ტ ნ ი გ ი ქ მ ნ ი ა ნ E160,10
- ბერი-ი "მამად": ვაგსენეთ ზემოთქმული სიტყუად ესე მამისა პიმენისი და სხვსა მის ბ ე რ ი ს ა ე E156,3.
- ბორგა "განლიგება", ბორგვა, შფოთვა, მოუსვენრობა. 0-1: რად ჰ ბ ო რ გ, ს უ ლ ო ჩ ე მ ო E41,5.
- ბოსტნოან-ი ბოსტნეული შეჰგავს მონაზონსა, რადთა არა მოცალე იყოს წალკოტათუს და მტლითა... ანუ სამოთხეთათუს და ბ ო ს ტ ნ ო ა ნ თ ა დ ა ფ ე რ ა დ - ფ ე რ ა დ თ ა თ უ ს მ ხ ა ლ თ ა T190,10.
- ბრძოლა "გნება" 0-(3)2 (უპირდ.): ჰ ბ რ ძ ა ე თ ა ვ ს ა თ ვ ს ა, ვ ი თ ა რ ტ ა ე შ მ ა კ ნ ი E45,5.
- ბუნება-ე ბუნება ე მ ა რ ი ლ ის ა ე გ ა ნ მ ლ ე გ ე ლ არს თვისება: ბ უ ნ ე ბ ა ე მ ა რ ი ლ ის ა E187,7.
- ბურღნა-ე "ზრახვა", საუბარი, განზრახვა: ღღესა უკუე ერთსა ესმა ყრმასა მას ბ უ რ ღ ნ ა ე რ ა დ მ ე მ ე ნ ა ვ ე თ ა დ T57,1.
- ბპარვა გაბზარვა. 0-2: სჭამენცა მას უწყალოდ და ჰ ბ პ ა რ ვ ე ე T188,32.

ბ

- გამოზრდა-ე გამოკვეთა: ძალ-უც დმერთსა გ ა მ ო ზ რ დ ა ე მ ის ი E189,5.
- გამოქმნა "შექმნა", კეთება, ქმნა, გამოჭედევა, გამოკვეთა. 0-2: მსგავს ხარ მჭედელსა, რომელი ჭედნ დღე ყოველ შანთსა რკინისასა და სახე ჭურჭლისა რადსავე ვერ გ ა მ ო ქ მ ნ ი ს E49,13.
- განგდება "აღსუბუქება", შემსუბუქება. ა-2: გ ა ნ გ ა ე ბ ღ ი თ ს ი მ ქ ი მ ე ნ ი ე თ თ ა მ ა თ ჩ უ ე ნ თ ა გ ა ნ E192,15.
- განთვსება მისაკუთრება. 0: გ არ ღ ა ვ ც ვ ა ლ ე თ ს ი ყ უ ა რ უ ლ ი ღ მ რ თ ის ა დ ა მ ო ყ უ ს ის ა ე ს ი ყ უ ა რ უ ლ ა დ არაბათა მათ საქმეთა, რომელნი-იგი ბ ა ნ ვ ი თ ვ ს ე ნ ი თ, ვ ი თ ა რ ტ ა ბ უ ნ ე ბ ი თ ნ ი რ ა დ მ ე ... E100,11.
- განთვსება-ე მისაკუთრება: ჰ ნ ე ბ ა ვ ს გ ა ნ თ ვ ს ე ბ ა ე ჩ ე მ ი T115,13.
- განთხევა გაგდება, გადაგდება, გაყრა. 0-2: არცა თუალსა აღმოვიფხვრით და გ ა ნ მ კ ს თ ხ ე ვ თ T66,7.
- განკაფა წუხილი, დაღევა, გახლომა. 0-6: ვ ე ნ ა ჯ ო ვ ა ნ თ ა თ ვ ს დ ა ს ა რ წ ყ ა ო ნ თ ა მ ის თ ა შ ფ ო თ ე ბ ნ ღ ა გ ა ნ ი კ ა ფ ე ბ ი ნ T191,24

- განკიცხვა მოტყუება. 0-2: წარვიდე მისა და შეურაცხ-გყო იგი და უპატიოდ გავწვდო... რამეთუ განკიცხვა მე T149,10.
- განკრეხვა მოპარვა, ძარცვა, შიტაცება. 0-2: მე ვარ, რომელმან განკრეხეს სენაკი შენი E176,8.
- განლევა "განრყუნა", "წარწყმედა", შემცილება, დასუსტება. 0-2: დაიბუღებენ (მატლნი) მას (სულსა) შინა და სჭამენ და განკლევენ მას E188,21.
- განლიგებულ-ი გაოსებული, გაშტერებული, გაოგნებული: რადსათვის განლიგებულ ხარ, სულო და განძნებულ T41,6.
- განმართება გასწორება. 0-(3)2 (უირობ.): წამალთაცა და ხალბუნთა შეეკმზადებთ, რათა განკმართნეთ ასონი იგი ტკივნეული T66,17.
- განმარტება გაფენა, გაშლა. 0-(3)2(უირობ.): განკმარტა უკუე ტაბსტაკი და ჰრქუა მათ E59,7.
- განმლეველ-ი "მომწყედელი", მომსაობი, გამანადგურებელი: ბუნებად მარლისა და განმლეველ არს მატლთა და სიმყრალისა E187,9.
- განოტება "მოძარცუა", მოშორება, უკუგდება. 0: ესე თუ ჰყო, ყოველსავე სათნოებასა სულისა შენისაგან განოტებ E49,4.
- განპება აქ: გაჭრა, გაკლება (კვალისა). 0-2: ერქუანსა ჰმზადებენ, ურნატა განაპებენ T191,22.
- განფრთხობა გამოფხიზლება. 0(უობ): ესევითართაგან ირგებს კაცი, განიფრთხოს თუ T112,2.
- განქარება "ცუდ ქმნა", გაქრობა, გაუჩინარება. 0: განქარდა ბოროტი იგი განზრახვად მათი E61,6.
- გაყოფილება-ი "აღძრვა", სხვადასხვაობა, განსხვავებულობა: განყოფილება იგი გონებათანი არიან E12,2.
- განჩემებულ-ი განრისხებული, გამძვინვარებული, აბოზოქრებული, *ΜΑΛ-
ΝΟΜΕΝΟΣ*: ხოლო იგი განჩემებულ იქცეოდა T119,9.
- განჩინება "ფიცო", 0: სინანული გკვამს და წუხილი მისთვის, რომელი-იგი ბოროტად განვიჩინეთ T83,6.
- განჩინებულ-ი "ფიცებული", დაწესებული, დადგენილი: არა გკვამს დამტკიცებად ბოროტად განჩინებულისა და T83,3.
- განცდა დანახვა. 0: ესე ყოველი ჩუენცა განვიცადოთ, მანო T184,4.
- განჯდა "გამოდევნა", "განძება", გაძეება. 0-2: აწსენებდა მამასა მოსეს, ოდეს განჯადეს იგი ეკლესიის მსახურთა სამღდელოთ E37,2.
- გარეგანსავალ-ი "სასაწმრე", საპირფარეშო. ყო თავი თვისი, ვითარმცა უნდა განსლვად გარეგანსავალთა საწმრისათვის მუტლისა T172,5.
- გარეგან გარეშე: რომელი გარეგან არს ჩუენსა T4,13.
- გება "ცნობა", ცოდნა. 0-2: ვერ ვაგებთ კაცნი სიყუარულსა E117,2.
- გრილ-ი "უნდო", აქ: უსარგებლო, ცუდი: შეუდევით საქმეთა რათქმე გრილთა და უსრულთა T100,6.
- გუამ-ი "წორცნი", სხეული: უპატიოსნეს ყოვლისა მონაგებისა გუამნი ჩუენნი არიან E4,7.
- გულება ფიქრი, აზრად ქონება, *ΜΕΛΙΣ* ა: მებგულე ბი სიკუდილი T14,21.

ბულისსათქმელ-ი
 ბულისსიტყუა-მ
 ბულისწმის-ყოფა-მ
 ბულსავსე-მ
 ბულსავსე-ყოფა-მ

სასურველი: საქმე, საწადელი და ბულისსათ-
 ქმელი მოიგონე E63,10.
 აზრი, ფიქრი, განზრახვა: ამით უკვე ესევეთარითა
 ადრევე წარსლულ მისა... E162,2.
 "ცნობად": თანაგუბტესევეთარისა ამის დამდაბლებისა
 ჩუენისა ბულისსიტყუა-მ E34,8.
 დაიმედებული, დარწმუნებული: ბულსავსეექმენ
 T115,1.
 დაიმედება, დაჯერება, დარწმუნება. იგნ: ვიწყე
 ბულსავსე-ყოფა-მ მისდა E157,12.

დ

დაბა-მ
 დაბნევა-მ
 დაგდება-მ
 დაგება
 დაგება-მ
 დავსება
 დათრგუნვა
 დაკლებულ-ი
 დაენიება
 დაკრება (ქვისა)
 დაკრძალვა
 დამარხვა
 დამაშურალ-ი
 დამახრწველ-ი
 დამჭირვა
 დამჭირველ-ი
 დანგ-ი
 დანიშნვა

სოფელი": არა გამოვიდეს ქალაქისაგან ანუ დაბისა
 თვისისა E186,21.
 გაფანტვა, დაფანტვა: ...არა ჯერ-არს დაბნევა მ
 საწმართა მთხნიერ წმარებისა კეთილად T5,2.
 მიტოვება: არტა დაგდება მ ჯერ-არს თავისა მ და
 სიკუდილი T5,4.
 შერიგება. მ: ვფუტე ჯუარსა, რათა არა დავეტო
 E82,9.
 ვერ ძალ-მიც დაგება მ მისდა E82,7.
 "დაურეტა", ჩაქრობა. იგნ: უკუეთუ არა ურთვიდე ზედა
 შეშასა, და ივსება ის ცეცხლი T138,4.
 გათელვა. O-2: და-ცა-ვთრგუნეთ ჩუენ
 რაოდენი-რამე-მე თესული T133,10.
 "ბოროტი", ცული: ვერტა ვინ მარწმუნა ყოვლადმე,
 რაათამცა ვთქუ რამე შენთს და კლებული T115,8.
 "შეურაცხად ქონება", დამცირება. ა-2: უკუეთუ და-
 აკნინო თავი შენი, ჰხოო განსუენება მ T108,8.
 ჩაქოლვა. O-3: ვინ მოატყუა წმიდასა სტეფანეს
 ესევეთარი იგი დიდება მ, გარნა რომელთა-იგი ქვა მ და მ-
 კრიბეს? E26,13.
 შენახვა, დამალვა, დაფარვა. O-2: ...რამეთუ ვერ და მ მ-
 რ ძალა იგი წუთლა მასა მას T171,8.
 "დაცვა", შენახვა. O: უკუეთუ ვინმე და მ მარხოს
 ყოველი შჯული შენი T16,6.
 დადლილი: ნუუკუე არა იგი და მ მურალ იყოა?
 T10,4.
 ხელის შემშლელი, შემაფერხებელი, დამაბრკოლებელი:
 ესე არს და მ მახრწველ ი ჩუენდა მცნებათა მ მრთისათა
 ქმნისა E77,1.
 "მყრობა", დაჭერა. O: უკუეთუმცა კულა მარტხენე
 კერძო მ და მ მჭირა E165,2.
 შემაკავებელი, დამცველი: არა მ მიუბო, რამეთუ
 და მ მჭირველი იყო ბულისსავ E14,3.
 წვრილი ფული: ბორტ შეძინება მ ერთისა და ნგისა
 E53,27.
 შეტყობა, ცნობა. O-2: და მ მნიშვნე ეშმაკნი
 ესევეთარსა ამას T11,2.

- დარეკვა დაკავუნება. 0-2: და ჰ რ ე კ ე ს რ ა დ კ არ ს ა E127,3
- დასტურ-ი მართალი, სწორი, ნამდვილი, ჭეშმარიტი: შითხარ და ს -
ტ უ რ ი, თუ რ ა დ გ ჭ ი რ ს? T58,10.
- დასტურებით „დასტურად“, ნამდვილად, მართლა, ჭეშმარიტად: და ს -
ტ უ რ ე ბ ი თ ე ს რ ე თ ა რ ს ა? E59,1.
- დაუსაბამო-დ უსასრულო, უსაზღვრო: განკაცნა რ ა დ ქ რ ი ს ტ ე, ღმერთი
ჩუენი და უ ს ა ბ ა მ ო დ E1,5.
- დაფრთხობა „შეირისხვა“, გაწყრომა. 0/3-2: და ი ვ ს ე ნ ე ბ ნ ი გ ი წ მ ი დ ა ს ა
პახუმის, ოდეს-იგი და უ ფ რ თ ხ ო მ ა ს ა მ ა მ ა ნ მ ი ს მ ა ნ
უხუტესმან T14,2.
- დაღათუ „დაღაცათუ“, თუმცა: ჯერეთ გულისწყრომად
აღვიტაცები, და ღ ა თ უ რ ე ტ ა კ ე თ ი ლ ს ა ზ ე ღ ა T15,4.
- დაყუდება „ღუმილი“, დაწყნარება, გაჩუქება. ნ: ამისთვის და -
ყ უ ღ ნ ი ს და განქარდის შფოთი იგი E145,6.
- დაშრეტა „დავსება“, ჩაქრობა. 0-1: შეშად მიზეზი არს ცეცხლისაჲ
და უკუეთუ ნიეთი იგი მოაკლდეს, და შ რ ე ტ ე ბ ი ს E139,4.
- დაცვა „დამარხვა“, „კრძალვა“, შენახვა. 0: და ი ც ე ვ თ ა ვ ი
შენი მტკიცედ T40,4.
- დაცბრომა 1. დაწყნარება, მოსვენება, დამშვიდება. 0-(2)1: და ს -
ც ხ ე რ ს ი ფ უ ღ ღ უ ლ ი ს ა მ ა გ ი ს გ ა ნ E14,14
2. შესუსტება, დაკლება: სული სიმყრალისაჲ და ს -
ც ხ რ ი ს E187,7.
- დაძინება „დამატება“, მიმატება. 0-(3)2: და ს ძ ი ნ ე ბ ს ძ ა ლ ს ა
და დაძმატებს T90,7.
- დაძულებულ-ი „ბერი“. დაბერებული: ჰე, ბოროტად და ძ უ ე ლ ე ბ უ ლ ო
E119,9.
- დაწინდვა უღლეულისა ჯართაჲსა იურვინ, მუშაკთა იმიზდებნ, ყანათა
და ს წ ი ნ და ვ ნ T191,21.
- დაჭირვება-დ სიბნელე, გაჭირვება: და ჭ ი რ ვ ე ბ ა ნ ი მ ო ა წ ი ნ ე ნ
ჩუენ ზედა E25,3.
- დახრწევა ხელის შეშლა, შეფერხება, დაბრკოლება. 0/3-3. სიყუარული
კაცთაჲ და მ ი ხ რ წ ე ვ ს ჩუენ სიყუარულსა ღმრთისასა T185,7.
- დაჯსნა დაშლა, დარღვევა, გათავისუფლება. 0-2: რომელი იგი
და ჰ ე ს ნ ი ს ყ ო ე ე ლ ს ა ძ ა ლ ს ა T50,5. 0გნ: რომლისა მიერ
და ი გ ს ნ ე ბ ი ს ყ ო ე ე ლ ი ვ ე ძ ა ლ ი E50,4. მ: თვნიერ ამისა ვერ
და ე გ ს ნ ე ბ ი ს ს ე ნ ს ა მ ა ს T24,9.
- დაჯსნილ-ი „მტონარი“, ზარმაცი: ...რომელი ვერ უჩუენის სხუამან
გონებამან და ე ს ნ ი ლ მ ა ნ ე რ გ ა ს ი ს წ ე ლ E12,8.
- დაჯსნილება-დ სიზარმატე: და ე ს ნ ი ლ ე ბ ი თ და სიგრილითა
გულისაჲთა... ვერარაჲ წარვჰმართოთ E98,5.
- დრაჰკან-ი ოქროს ფული: მისცა ერთი დ რ ა ჰ კ ა ნ ი T179,5.
- დრკუება-დ „სიდრკუე“, სიმრუდე: ჩუენ დ რ კ უ ე ბ ი თ ა ჩუენითა
ბოროტად ვიკმარებთ ღმრთისა მიერ ჩუენდა კეთილად
მოტემულთა T102,16.
- დუმილ-ი იხ. „დაყუდება“. 0-1: ამას ესევითარსა შორის და უ მ ს
ბრძოლად T145,8.
- დღენ-ი მკისან-ი „ზაფხული“, *zò φερος* : და იყვნეს დ ღ ე ნ ი
მ კ ი ს ა ნ ი E17,6.

ე

ერგასის-ი „ორმოცდაათი“: ...რომელი ვერ უჩუენის სხუამან
 გონებამან ღაცსნილმან ერგასის ველ E12,8.
 ერთად: რადთა ერთბაშად ყოველი სოფელი არარად
 ერტუან-ი შეერატხოს T1,17.
 გუთანი: ერქუანსა ვეზადებნ T191,21.

ვ

ვაშკარან-ი ჩანთა, აბგა: ხოლო დაშთა ერთი ვაშკარანი E123,3
 ვაჭრობა-დ „საქმე“, საქმიანობა: არავინ მგედრად განწესებული შეექტის
 სოფლისა კატრობათა E192,7.
 ვიღრე „ვინაჲ“, სადამდე: არა უწყოდეთ, ვიდრე ვალთ E133,8.
 -მდე(თანდ): უკუეთუ ამაღლდეს ამპარტავანებაჲ ვიღრეტა
 ვესკენელამდე T35,9.
 ვინა-დ იხ. „ვიღრე“: არა ვიცოდეთ ჩუენ, თუ ვინაჲ ვალთ T133,8.
 ვლტოლა „გარე-მიქტევა“, გაქტევა, მიბრუნება. 0 ვნი: ივლტოდეს -
 მტა იგი ვითარტა მწკრისაგან და სიმყრალისა T32,6
 ვნება 1. „ბოროტი“, სიბოროტე: რომელნი უფსკრულნი ვართ ვნებ-
 ათანი E34,5.
 2. „მტერ ქმნა“, „ბრძოლა“, ტანჯვა, ზიანი, ტკივილი ა-2:
 არათუ ქონებაჲ რადსადმე ავენებს E4,2. მივენებოლა
 და არა უთქუმიდა T43,4
 ვნებულ-ი არა თუ ქონებაჲ რადსადმე არს მავნებელ, არამედ ვნებულ ი
 იგი გონებაჲ ნაქონებისა მის მიმართ E181,12.
 ვნებულად არა თუ ქონებაჲ ავენებს, არამედ ვნებულად ქონებაჲ
 T181,16.

ზ

ზანდუკ-ი „მოთხი“: მაშინ განდო ზანდუკი იგი თჳსი T60,1.
 ზესკენელ-ი „ცა“: უკუეთუ ამაღლდეს ამპარტავანებაჲ, ვიღრეტა ზეს -
 კნელად კდე T35,10.
 ზუერ-ი „განწესებული“, „ბეგარი“, ბატ: მიეტ ზუერი მათი და
 ბეგარი და წარვლე T80,14.
 ზუაობა-დ ამპარტავნობა: სნეულ ხარ ზუაობითა და
 ზროხა-დ ამპარტავანებითა T28,5.
 სამწყსოთა და ზროხათა და სხუათა მათ სოფლისა საქმეთა
 E190,5.
 ზღვევა „ჭირი“, ვნება, ზიანი, ზარალი. 0: უკუეთუ იხილონ ეშმაკთა,
 ვითარმედ ივინა ვინმე ანუ... თუ რადმე იზღვიან T13,4.

- ა-1(უობ.): ჯერ-არს მისისა, რომელმან ა ზ ღ ვ ი ო ს და არა დაჭირვებისათუს საწმართადსა... T64,3.
 ზღვევა-დ იხ. „ზღვევა“: აწ ჩუენ არცა თუ კინოლენსა რას, ზ ღ ვ ე ე ა ს ა თავს-ვიღებთ T63,6.

0

- თავ-ი 1 მეთაური: თ ა ვ ყოველთა არს ქრისტე E65,3.
 თავ-ი 2 უკუქცევიითი ნაცვალსახელი: ესოდენსა სიგლახაკესა უგმს მიტემაჲ თ ა ვ ი ს ა დ T190,20
 თავ-ი 3 „საკიხსაფი“, „სიტყუა“, ამბავი, წიგნის ნაწილი, თავი: აღმოვიკითხე თ ა ვ ი ესე E126,4. ხოლო კითხვისასა მივემთხვენი თ ა ვ ს ა მას... E138,4.
 თანადება „ჯამ“, „შეგვანება“, ვალი, მოვალეობა, შეფერება: თ ა ნ ა ა ტ კაცსა მადლობად ესევითართად T120,4.
 თანამღებ-ი მოვალე, ვალდებული: იქმნა ყოვლისავე თ ა ნ ა მ ღ ე ბ E16,4.
 თანანადებ-ი „ვალი“: რომლისა მიერ უკუე ესევითარი იგი თ ა ნ ა ნ ა დ ე ბ ი გარდავიწადოთ E20,9.
 თანაშერთვა „ერთად შეკრება“, შეერთება. ე: უკუეთუ ჩუენცა ვინებოთ და თ ა ნ ა შ ე კ რ თ ო ს ნებაჲ ჩუენი შეწევნასა ღმრთისასა E1,16.
 თანაწარცდომა გვერდის ავლა, აცდენა. 0-2: ...რადთა მრავალთა წელთა და დღეთასა თ ა ნ ა წ ა რ გ ჯ ჳ დ ე T160,19.
 თიჯა-დ ტალახი: ოფლთა და ცრემლთა მისთაგან ადგილი იგი... იქმნა თ ი ჳ ა E17,5.
 თუს-ი ახლობელი, ნათესავი, თავისიანი: თანაც... განშორებაჲ თ უ ს ა გ ა ნ და მეცნიერთა და საქმეთაგან სოფლისათა E186,10.
 თუსაგან მარტო, ცალკე: ესმა ყრმასა მას ბურდნად რადმე მენავეთად, რომელსა-იგი თ უ ს ა გ ა ნ განიზრახვიდეს T57,2.
 თხზვა „წურთად“, შეთხზვა, მოგონება. 0-2: ვინ არწმუნოს მდაბალსა, ვითარ თ ხ ჳ ვ ი ღ ა გულისსიტყუათა ვისთუსცა T36,3.
 თხრობა-დ „საქმე“, ამბავი: მომითხრა ჩუენ თ ხ რ ო ბ ა დ ესევითარი T169,10.

0

- იშუთ-იშუთ „ემითი-ჟმად“, იშვიათად, ზოგჯერ, ხანდახან: ი შ უ თ - ი შ უ თ მოჰნახავს მას T75,8.
 იძულებით „ჭირით“, გაჭირვებით: ი ძ უ ლ ე ბ ი თ ლოცვაჲ... შობს წმიდად ლოცვასა T91,1.
 იჭუ-ი ეჭვი: შევედ ი ჳ უ ს ა შენდა მომართ E162,6.

კ

- კაღრება გაბეღვა: 0. იკადრებთა მონაზონთა ხარკის
 მოკლასაჲ E80,3.
- კატად-კატად-ი თითოეული: ვიღრეღა გელ-წიფების კატად-
 კატადსა შეიღ ღმრთისა ყოფად E1,8
- კდემა-ღ „ბრალობა“, „შერისხვა“, მადება, დადანაშაულება,
 დაბრალება: ღირს არს მადებისა და კდემისა და
 ნერწყვისა T30,8.
- კდემულება-ღ დადანაშაულება, შერცხვენა: ყოველსავე მიზეზად შეიქმს...
 თავისავე თვისისა კდემულეებისა T36,8.
- კენდინარ-ი | კენტინარ-ი „ტალანტი“, ასი ლიტრა ოქრო ან ვერცხლი: ...ქმნის
 ერთმან მან ნემსმან აღვილი კენტინარისაღ E51,10.
- კერვა შეთხზვა, წვნა 0-2: გულისსიტყუათა ვკერავთ და
 ვქმანსით T25,14.
- კერმა-ღ ფული: აკლდა მიტემად კერმისა E179,5.
 კერმო-ღ 1. „სანახი“, მხარე, კუთხე, აღვილი, ნაპირი: ვკედ ოღესმე
 კერმოთა იორდანისათა E126,2.
- კმა-ყოფა 2. „ნაწილი“: უკუეთუ პიოს ჩემ თანა მტერმან კერმო
 რადმე T15,7.
- კმა-ყოფა კმარება, საკმარისობა. 0: არაკმა-ყოფს პირველსა
 მას განრისხებასა T144,5.
- კნინ-ი 0: არაკმა-ყოფს პირველი იგი E144,3.
 „მტირე“, „წუთერთი“, ცოტა: ყოველსავე აღვილად განსთხვენ
 და გულსმოღვინედ, რადთა კნინისთა დღეთა ცხორებაჲ
 შეიძინოს T53,34.
- კნინოდენ-ი „მტიროდენი“: აწ გუენ არცა თუ კნინოდენსა რას
 ზღვევასა თავს-ვიდებთ დათმენად მცნებათათვის ქრისტესთა T63,5.
- კუნკულ-ი ბერის ქული, კουკოხია: იქმნების კაცი იგი მონა
 ნემსისა, ანუ კუნკულისა T51,12.
- კუმაშ-ი საეკლესიო ღვთისმსახურების საგნები: პოა ჭურჭლები და
 კუმაში E171,6.
- კრძალვა „დაცვა“, მორიდება, სიფრთხილე 0: ეკრძალე თავსა
 შენსა კეთილად E40,4.
- კრძალვა-ღ იხ.კრძალვა. ამისთვის ჯერ-არს კრძალვაჲ E151,3.

ღ

- ღაღობის სახედ „სინხარულით“, ხუმრობით: ხოლო მე ღაღობის
 ღაღობა სახედ ვარქუ E130,1.
- ღაღობიერება-ღ არამცა გელმოღა E42,3.
 „ტკივილი“, „შეურება“, 0: უკუეთუ მცა არა სნეულ იყავი,
 გულს შემატკივრობა: რომელსა აქუნდეს გული მოწყალმ,
 ანუ სიყუარული, ანუ ღამობიერებაჲ T68,3.

ლოპრ-ი ქაფი, ღუფა: აღმოფოთებულ ხარ და გულისწყრომისა
 ლოპრნი გარდაგეცემიან T41,9.
 ლხინება "განკურნება", შველა. ი/უ-2: უფალო... მ ი ლ ხ ი ნ ე მე E116,5.

მ

- მამა-დ „ბერი“, „მამასახლისი“: მოგიტყუებთ სიტყუად ესე მ ა მ ი ს ა
 ბიშენისი და სხვა მის მ ა მ ი ს ა დ T156,3.
- მამათა-დ ბატერიკი: აღმოიქითხავს „მ ა მ ა თ ა ს ა“ შინა E55,3.
- მანქანება-დ „მრავალდონეობა“, ხერხი, ღონე, ფანდი: ფრიალი სიფრთხილე
 გონებისად და სიბრძნე საჭმარ არს ზუნდა მ ა ნ ქ ა ნ ე ბ ა თ ა
 მიმართ ეშმაკისათა E147,4.
- მარადლე „დღითი დღე“, მუდამ, ყოველდღე: ვნებათა ქრისტესთა
 ვიკითხავთ მ ა რ ა დ ლ ე E47,2.
- მართება მართვა, წარმართვა. 0-2: რადთა კეთილად მ მ ა რ თ ე ბ -
 დ ე ს საჭეთმპყრობელი ნავსა მას სულისასა T192,15.
- მართლიად ნამდვილად, სწორად: მ ა რ თ ლ ი ა დ ყო T63,1.
- მარცხენე კერძო-დ „გული“, მარცხენა მხარე: უკუეთუბტა კულა მ ა რ ც ხ ე ნ ე
 კ ე რ ძ ო დ დაემჭირა E165,1.
- მახლობელ-ი „მეზობელი“: აწსენებდა ნეტარი იგი ბერსა მას, რომლისა
 ჭურჭელსა იპარედა მ ა ხ ლ ო მ ბ ე ლ ი ი გ ი მისა მამად E169,3.
- მახვლ-ი აქ: დანა: სწეულსადა არა სწადინ დაჭრად ჯორტთა მისთად
 მ ა ხ ვ ლ ი თ ა E24,2.
- მატხოვარ-ი „უფალი“: ოდეს-იგი მ ა ტ ხ ო ვ ა რ ი დაჰბანდა
 ფერჯთა მოწაფეთასა T84,5.
- მაჯანად „ურგებდა“, ფუჭად, უსარგებლოდ: რამეთუ ვითარცა-იგი
 ცუდად და მ ა ჯ ა ნ ა დ არა ჯერ-არს დაბნევად საჭმართად
 თვნიერ ჳმარებისა კეთილად T5,2.
- მეთუალე-დ ძვირფასი ქვების, თვლების ხელოსანი, თვლებით
 მოვაჭრე: იყო ვინმე კაცი, მოქმედი და მოვაჭრე ქვათა
 ბატიოსანთად, რომელსა ეწოდების მ ე თ უ ა ლ ე T55,8.
- მეორედ-ი „მრჩობლი“, მეორეჯერ, ორჯერ ქმნილი: სადა არა არს
 მ ე ო რ ე დ ი გულისწყრომად E138,7.
- მეფოთე-დ ამრევი, შფოთის ამტეხი: არა არს იგი ძვრმოცსენმ, არცა
 მ ე შ ფ ო თ ე, არცა მოლალმ T70,7.
- მეცნიერ-ი 1. მტოდნე: რომელნი მ ე ც ნ ი ე რ იყუნენ თვსსა
 სიგლახაკესა E35,1.
 2. ნაცნობი: მონაზონსა თანადაც... განშორებად თვსთაგან
 და მ ე ც ნ ი ე რ თ ა და საქმეთაგან სოფლისათა E186,10.
- მზუაობარ-ი „ამპარტავანი“, ბატიკოყვარე: დასცხერ
 ცუნდრუკებისაგან, მ მ ზ უ ა ო ბ ა რ ო T14,4.
- მთავრობა-დ „ველმწიფებად“, უფროსობა, უფლება: ...დადათუ აქუნდეს
 მ თ ა ვ რ ო ბ ა დ მისი T3,6.
- მიდრეკა გადახრა. 36: რეცა თუ კერმისა მის მიმართ მ ი დ რ კ ე -
 ბ ი ს T180,5.
- მიდრეკილ-ი გადახრილი: ხოლო ზუნენ მ ი დ რ ე კ ი ლ ვართ გზისა
 მისგან ჳეშმარტებისა E39,1.
- მიელტოლა-დ მირბენა: შეწევენასა ღმრთისასა უკმს... მისა მიმართ მ ი ე -
 ლ ტ ო ლ ა დ E97,8

- მიზეზობა დაბრალება, მომიზეზება. 0-2(უპირდ.): თავსავეცა შენსა აბრალობლი და ნუ ქმასა კ მიზეზობა T25,9.
- მიზეზ-ყოფა მომიზეზება, მიზეზობა. 0-2. მიზეზობა ყოფილი ეს კაცი თავსა თვსსა და აბრალბდეს ყოვლადვე T153,5.
- მიზედება დაქირავეება. 0: მუშაკთა მიზეზობა T191,20.
- მიზელებულ-ი დაქირავებული: ...დადატათუ რასმე იქმოდის, ვითარცა მიზედებულ-ი იქმს T103,9.
- მითუალვა "შედგომა", "შეწყნარება", მითვლა, ჩათვლა, მიღება: ხოლო მე სინარულით მივიტოვალ სიტყუად იგი T82,10.
- მიმდემ-ი მომდევნო, შემდგომი: მიმდემთა და გულსმოდგინეთა ლოცვათა მიუყვრობთ ჩუენცა ღმერთსა T66,13.
- მიმოკუეებება-დ "შფოთი", არეულობა: ნუმცალა მისცემს თავსა თვსსა ზრუნვასა და მიმოკუეთებასა სოფლისა საქმეთასა E186,16.
- მისოსავალ-ი გზა, მისასვლელი: არცა კულად უღირს ძიებად ნაშენებთა ტურფათაჲ, არცა სტოათა და მიმოსავალთაჲ T190,13.
- მიმტნობა შეტყობინება, შეთვლა. 0/შ: ვითარცა მესმა ესე, მიმტენ მწერალსა მას და ვარქუე T150,2.
- მიპყრობა მირობევა, მიმართვა. 0/შ: მიმდემთა გულსმოდგინეთა ლოცვათა მიუყვრობთ ჩუენცა ღმერთსა T66,14.
- მიტეეება "მიშუება", მიშვება, ნების დართვა, დანებება. 0/შ-2: არცა თუ მიტევაო შევრდომად მისა და გულსავსეყოფად T163,4.
- მიშუება იხ. მიტეეება 0/შ-2: არცა თუ მიმიშუა გულსავსეყოფად მისა E164,3.
- მიწერა "ბრალება", დაბრალება, დადანაშაულება. ა-მ: რომელი არა ექმნა, მიაწერა თავსა თვსსა T164,11.
- მკედ-ი ძაფი: და აღიღებნ იგი, რადცა დახუდის: თუ წუელიაჲ რადმე, თუ მკედის ნაწყუედი T2,2.
- მკლველ-ი "განჰკითხველი", განმსჯელი, მსაჯული: ვინ მოატყუა წმიდათა მოწამეთა გვრგვნი ღიღებისაჲ, გარნა მკლველთა მათთა E26,10.
- მკსინვარება-დ "შელაღვა", უთანხმოება, უკმაყოფილება: მცირედ რადმე მკსინვარებაჲ იქმნა შორის ჩემსა და ძმისა ჩემისა E81,5.
- მნე-დ "მსახური": ოდეს იგი მნეთა ეკლესიისათა გამოდევნეს მკლესიით T37,3.
- მოგება შექმნა. 0: წიგნები ამისთვის მოვიგებთ E150,3.
- მოდრეკა დაძაბლება. 0-1: ესრეთ მოდრეკა გონებაჲ მისი და ყო სიყუარული ძმისა თვსისა თანა E84,7.
- მოთხე-დ "ზანდუკი", ყუთი, კოლოფი: მომართუთ აქა ყოველი იგი მოთხები E59,9.
- მოკიცხვა მოტყუება, მასხარად აგდება. ივნ: ეშმაკთა მიერ მოკიცხვი E162,7.
- მოლაღე-დ მოჩხუბარი, მოკამათე: არა არს იგი მოლაღე T70,7.
- მომწყუედელ-ი "განმლველი", მომსპობი: მომწყუედელი არს მატლთაჲ ბუნებაჲ მარილისაჲ T187,12.
- მონა-დ "ყრმა"||"ყმა", მსახური: ჰრქუა მონათა თვსთა E59,4.
- მონასტრისან-ი მონასტრის, ეკლესიის მსახურები: შეიპყრეს იგი მონასტრისათა E174,4.

- მონახვა მონახულება. 0-2: იშვთ-იშვთ მონახვაგს მას T75,9.
- მოსარჩლე-ე მოდავე: მტერ ექმნის მას დამოსარჩლე T191,27.
- მოსხმა-ე მოყრა: მატლნი დაიბუდებენ დამალსა მას შინა ჯორცსა...
ვიდრე მოსხმად მდე პარილისა T187,7.
- მოტყუება „აღყვანება“, შექენა. ბ-3: ვინ მოატყუა წმიდასა
სტეფანეს ესევითარი იგი დიდება? E26,11.
- მოუკლებელ-ი შეუწყვეტელი: ვიდრემდის ლოცვისა მიერ მოუკლებელ-
ბელისა დამყდეს გული შენი T40,9.
- მოუძღურება დასუსტება, შესუსტება. ზ: მოუძღურდებ ის
ვნებად იგი E140,12.
- მოქალაქობა-ე ცხოვრება: მოქალაქობად დაგონებად მისი
ზეცას არს E11,8.
- მოქმედ-ი „მოქმედი“, მშრომელი: ვითარსა წარმატებასა მოიყვანებს
მოქმედთა მისთა E164,11.
- მოქმენა დამუშავება. 0-2: მოგქმენით კეთილად ქუეყანად
იგი T166,3.
- მოღება „წარმოქმედა“, „შექმენა“, ჩათვლა, მიღება, მიჩნევა. 0:
ყოველსავე მიზეზად მოიღებს შეურაცხებად და
ბრალობად თავისა თვისისა E36,6.
- მოტალედ ყოფა-ე „უქმობად“, უქმად ყოფნა: მიზეზნი სიძვისანი არიან...
მოტალედ ყოფად და მდერად E140,8.
- მოძარცუა „განოტება“, მოშლა, მორღვევა, მოშორება. 0-3: მოს-
ძარცუა ვენაჯსა ლობე და ზღვარი T191,24. ყოველსავე
სათნობასა მოსძარცვს სულისაგან T49,4
- მოძღურ-ი „მასწავლებელი“, მასწავლებელი: მოძღურარი და
მასწავლებელი პელოვნებისად მის მასტემს მოწაფესა
ველთსაქმარსა T75,4.
- მოწვეენა „შემთხვევა“, მოხდენა, მოსლვა. იგნ.: რადცა მოწიოს
მდაბალსა ზედა E38,2.
- მოწოდება დაძახება. 0/1 -2: მესმა მეესე, მოუწოდე მას და
ვარქუ E150,1
- მოწყუელა „მოკუეთა“, მოსბობა, მოშორება. 0: უკუეთუ ვინ მოიწ-
ყუნეს მიზეზნი, მოუძღურდებიან ვნებანი E140,3
- მოხდა „მოზიდვა“, შექენა. 0-2: ამით სახითა მოგხდით
შეწვეენასა ღმრთისასა ჩუენ ზედა E97,9.
- მოხილვა „მოხედვა“, შეხედვა. 0(უბო): ვითარ მოხილოს
ღმერთთან შეწვენად ჩუენდა T98,3.
- მოხედვა იხ. მოხილვა. 0-2(უბორ.): ვითარ მოხედნეს
ღმერთთან საქმესა ჩუენსა E98,2.
- მოჯდა-ე გადახდა: იკადრებთა მონოზონთა ხარკის მოჯდასა?
E80,4.
- მოჯსენება „გონება“, მოგონება. 0: რადსათვის უკუე არა მოვიჯსენ-
ებთ ამას საუკუნოდსათვის ცხორებისა? T54,1.
მ: მომეჯსენე შენ და დავიწერე ჯუარი E116,2.
- მრავალეამეულ-ი ხანგრძლივი, დიდი ხნის: მცირედისა მისთვის უგემურობისა
განერეს იგი მრავალეამეულსა ნაველსა T24,13.
- მრავალღონეობა-ე „მანქანება“, ხერხი, ღონე, ფანდი: ფრიადი სიბრძნე და
სიფრთხილე საჭმარ არს ჩუენდა წინაგანსაწყობელად მრავალ-
ღონეობათა მათ საეშაქოთა T147,4.
- მრჩობლ-ი „მეორელი“, მეორეჯერ, ორჯერ ქმნილი, ორმაგად:

- მ რ ჩ ო ბ ლ გულმწყრალი... იგი არს, რომელი განრისხებასა ზედა კუალად განრისხების T144,1.
- მტილ-ი ბალი, ბოსტანი: მ ტ ი ლ თ ა მათოჯს და სამოთხეთა ურვეულ არს T191,15.
- მუშაკ-ი „მოქმედი“, მშრომელი: ხელავთა... რაოდენთა სიმაღლეთა... აღიყვანებს მ უ შ ა კ თ ა თჯსთა? T164,17.
- მუშაკობა მშრომა, ქმნა. 0-2. მ უ შ ა კ ო ბ დ ე ს თესლთა კეთილთა T168,3.
- მღერა-დ თამაში: მიზეზნი სიძვისანი არიან... მოცალედ ყოფად და მ ღ ე რ ა დ E140,8.
- მტონარ-ი „დაჯსნილი“, „უნდოჯ“, ზარმატი: რომელსა ვერ შესწირავს სხუად გონებად მ ტ ო ნ ა რ ი ორმეოცდაათსა შინა წელსა T12,7.
- მაგ-ი „ბოროტისმეტყუელი“, მაძაგებელი: არაფინ იტყვს მართალსა, ვითარ-იგი მ ძ ა გ ნ ი ჩუენნი T31,4.
- მძლე ქმნა დაძლევა, „აყრობა“. მ: ვითარ მ ძ ლ ე ე ქ მ ნ ა ს ბულისწყრომასა E85,3.
- მწყობრ-ი კეთილმოწყობილი: შენ მომიყვანე მ წ ყ ო ბ რ ს ა მას საცხორებელსა T194,4.
- მწკრე-დ „სიბინძურე“: გარემიქცესმცა ჩუენგან, ვითარცა სიმყრალისაგან მ წ კ რ ი ს ა E32,5.
- მხილება-დ „შერცხვებად“, შერცხვენა: ბერსა არა ენება მ ხ ი ლ ე - ბ ა დ მისი E172,2.
- მჭურვალე-დ 1. მონდომებული, გულმოდგინე: ძალ-უც გონებასა მ ჭ უ რ ვ ა ლ ე ს ა ერთსა შინა ჭმსა შეწირვად ღმრთისა... T12,3.
2. ცხელი, გახურებული: იყვნეს ღღენი მკისანი და ადგილი იგი ფრიად მ ჭ უ რ ვ ა ლ ე E17,6.

ნ

- ნაველ-ი სიმწარე, ტკივილი: მცირედისა მისთჯს უტემურობისა განერეს იგი ძრავალტემულსა ნ ა ვ ე ლ ს ა T24,14..
- ნათლისმცემელ-ი „წინამორბედი“, ნათლია: არცა წარეკუეთა თავი ქრისტეს ნ ა თ ლ ი ს მ ც ე მ ე ლ ი ს ა დ ა T83,12.
- ნაკლულევან-ი ნაკლული, ნაკლები, დაკლებული: საჯმარსაცა თჯსსა ზედა თუ ნ ა კ ლ უ ლ ე ვ ა ნ ი ე ს ა T190,11.
- ნასხურ-ი კვალი, ნატამალი, ნარჩენი, *το λειψανον*: ხოლო მე ყოვლადვე არას უჩუენებდი მას საეჭუსა, არცა რას ყოვლად ნ ა ს ხ უ რ ს ა მწუხარებისასა T113,11.
- ნაქმარ-ი „საქმე“, ნამოქმედარი: სადა უკუე არიან მებრ ბუშინდელნი შენნი ნ ა ქ მ ა რ ნ ი ? T160,3.
- ნაქონებ-ი ქონება: არა თუ ქონებად რადჯადვე ავენებს, არამედ სიყუარული ნ ა ქ ო ნ ე ბ ი ს ა მის მიმართ E4,3.
- ნაწილ-ი „კერძოჯ“: ბოოს ჩემ თანა მტერმან ნ ა წ ი ლ ი E15,9.
- ნაწლე-ი აქ: ნარჩენი, ნატამალი: ესე ჭეშმარიტად საქმე არს მისი, რომელსა არა აქუნდეს ნ ა წ ლ ე მ ი წყალობისაჯ T67,12.
- ნაწყყვიდ-ი ნაწყყვიტი, ნაკლევჯი: აღიღებ იგი, რადცა დახუდის... თუ მკედის ნ ა ყ ყ ვ ი დ ი T2,3.
- ნერწყუვა-დ მიფურთხება: ჩემი ყოველივე ღირს არს ძაგებისა და კლემისა და ნ ე რ წ ყ უ ვ ა ლ ე ს ა T30,7.
- ნიეთ-ი „საქმე“, აქ: 1. მოქმედება, საქმე, საქმიანობა, *το ηραγευα*:

არარად შეურაცხიეს ნ ი ვ თ ი სოფლისად T11,5.
2. შეშა: შეშად მიზნები არს ტეტხლისად და, უკუეთუ ნ ი ვ თ ი
იგი მოაკლდეს, და შრტების E139,2.
ხვეწნა, თხოვნა. ა-2: ვაჭარი იგი ა ნ უ კ ვ ე ბ ნ და
ტაბლად თვსა მოხადის მას E56,4.

ნუკევა

ო

ოხა
ოჯერ-ი

ბეგწნა, ვედრება. 0: ლოცვასა წმიდათასა ვ ი ო ხ დ ი თ
E66,9.
ტარიელი: რამეთუ გუბიებს ჩუენ ო გ რ ა დ ყოვლისავე
კეთილის გულისსიტყვსაგან E166,7.

პ

პელაგონ-ი
პეროვა
პერობა

„სიდრმე“, ზღვა: არა ვიტყვ პ ე ლ ა გ ო ნ ს ა მას და
ზღუასა ბოროტთა ჩუენთასა T32,2.
„ლოპრის გარდაცემა“, ღუფს, ქაფის მოსვლა. 0-1: რად
ჰბორბ, სულო ჩემო, რად, ვითარტა ეშმაკეული, ჰ ბ ე რ თ ი ?
E41,6.
„მძლე ქმნა“, ძლევა, ტვრთვა. 0: ვითარ ვინ ი ბ ყ რ ა ს
გულისწყრომაჲ T85,3.
მ: ე ბ ყ რ ა მას წმიდაჲ ბარძიმი და აზიარებდა E159,2.

ჟ

ჟმ-ი
ჟმიით-ჟმად

ღრო, ხანი: კულადა სხუასა ე ა მ ს ა ვიყავ ოდესმე
წმიდად ქალაქად T81,2.
„იშვთ-იშვთ“, ხანგამოშვებით, ზოგჯერ, ხანდახან,
იშვიათად: ე ა მ ი თ ი - ე ა მ ა დ ოდესმე მივლენ T76,10.

რ

რაბამ-ი
რადზომ-ი
რადთურით
რე (ნაწილაკი)
რეტა

როგორი: ვითარსადა და რ ა ბ ა მ ს ა საზომსა მიიწია
T99,11.
„რაოდენი“, რამდენი, როგორი: ხედავთა თუ რ ა დ ზ ო მ ი
ძალი აქუს სიტყუათა მათ წმიდათასა E154,2.
სრულებით: რ ა დ თ უ რ თ ი თ წადმართსა მას
მივსდევდე T16,9.
ტოტათი, მტირედ: ხოლო იგი ჰფარვიდა - რ ე და ჰრქუა
T58,8.
თითქოს, ვითომც: მრავალგზის რ ე ტ ა მიზნები მოილის
ეშმაკემან E151,2.

ს

- საგრძელო-მ ხანგრძლივი: განერეს იგი მრავალფეულსა ნავდელსა დასაგრძელოსა სნებასა T24,14.
- სადაგვე-ი | სადაგველ-ი დასაწვავი: სადაგვენი უკუე და დასაწველნი იესუდსნი არიან... T25,1.
- საექუ-ი საექუსა T113,11.
- საენე-ყოფა-მ დაბინავება: მგზავრსა უცხოსა ვერ გელეწიფების შესლვად სახელ უცხოდსა მოქალაქისა დასავენე-ყოფად E193,5.
- საზურე-მ საბაჟო: მოველით ადგილსა, სადა იყო საზურე E79,6. ნ. ზურერი
- სათიბე-მ სათიბი: უქუელად შეემთხვოს მას მრავალთა მიმართ ბრძოლად... საზღვართა სათიბეთათჳს T191,10.
- სათნო-ჩენა "აღრჩევა", ამორჩევა, გამორჩევა, მოწონება. იშ-2: რომელი უფრო სათნო-უჩნს ღმერთსა E137,6.
- სათბროლ-ი ბარი: ხოლო ერთი ოდენ სათბროლი დაურჩა T123,3.
- საკითხავ-ი "თავი", ამბავი: მამაო, დიდად სარგებელ მეყო მე ოდესმე საკითხავი ესე T125,3.
- საკრებულო-მ მონასტერი: მახლობელად მონასტრისა ჩუენისა, რომელი იყო საკრებულო, იყო ვინმე ბერი T169,14.
- სალბუნ-ი ძალამო: კუალად წამალთაცა დასალბუნთა შეეკმზადებთ T67,16.
- სამკურნალო-მ საექიმო: არა გარემივაქცევ საამკურნალოსა სულთასა T27,6.
- სამდღელო-მ "მკლესია": ოდეს განჯადეს იგი ეკლესიისა მსახურთა სამდღელოდთ E37,3.
- სამოთხე-მ ბალი: შეჭბავს მონაზონსა, რადთა არა მოცალე იყოს... სამოთხეთათჳს T190,8.
- სანავდლო-მ "მწარე": რამეთუ არტალათუ სნეულსა ეპამების... სუმაჲ მწარესა მას სასუმელსა სანავდლოსა T24,4.
- სანახ-ი "კერპო", მხარე: ოდესმე ვიქტეოდე მესანახებთა იორდანიისთა T126,9.
- სარწმუნო-მ სანდო: ...რომელი ასმიოდა კატთაგან სარწმუნოთა T55,4.
- სარწყაოან-ი | სარწყაოვან-ი სარწყავი არსი: ვენაწოვანთათჳს დასარწყაოანთა მისთა უფოთენ და განიკაფებიან T191,4.
- სასაგმრე-მ "გარე-განსაეალი", საპირფარეშო: რეტა თუ საჭირომან მან ჯორტთა საგმარმან აიძულა და შევიდა სასაგმრედ E172,5.
- სასეიდელ-ი ფასი: მოვეატრა თუალები მრავლისა სასეიდლისა და მარგალიტი E55,6.
- სასწაულ-ი "სახე", ნიშანი, ნიშუში: სასწაული სოფლისა დატეობისაჲ ესე არს E51,1. რადთა გიჩუენო შენსას - წაუღი ტა სიყუარულისაჲ T115,16.
- სატანებრ-ი "საეშაქო", სატანური, სატანისა, სატანისებური.

- ეშმაკისა: მისცემენ მას ს ა ტ ა ნ ე ბ რ ს ა მას
ველონებასა T76,5.
- საუფლო-ღ უფლისათვის განკუთვნილი: ვეფუცე მას მსხუერპლსა
მას ს ა უ ფ ლ ო ს ა T159,5.
- საფასე-ღ||საფასო-ღ „კერმა“, ქონება, ფასეულობა; ფასი, ღირებულება:
უგულეხელს-ვევენეთ ს ა ფ ა ს ე ნ ი და საჯმარნი
მსოფლიონი T192,10. მისცა ს ა ფ ა ს ე მისი და წარიღო
წიგნი იგი E148,8; აკლდა ჯერეთ ს ა ფ ა ს ო ს ა T179,5.
- საქმე-ღ „ჰამბავი“, „ნივთი“, „თხრობა“, „ნაქმარი“,
მოქმედება, საქმიანობა: იწყო... ზრახვად რეცა სხვსა ს ა ქ -
მ ი ს ა თ უ ს E173,3. გუთხრობდა ნეტარი იგი ესევეითარსა
ს ა ქ მ ე ს ა E155,7.
- საყოფელ-ი „სენაკი“, სადგომი, საგანე: შთავიდა ქუეშოსა მას
მცირესა ს ა ყ ო ფ ე ლ ს ა T14,16.
- საყუარელ-ი „მეგობარი“: იყო ვინმე ს ა ყ უ ა რ ე ლ ი ჩემი E155,10.
- საცხობელ-ი ცნობიერება: ესე მათი არს, რომელთა წარეწყმიდენ
ს ა ც ნ ო ბ ე ლ ნ ი გონებისანი T5,7.
- საცხოვრებელ-ი საცხოვრებელი, საყოფელი: შენ მომიყვანე მე მწყობრსა
ამას ს ა ც ხ ო რ ე ბ ე ლ ს ა T194,4.
- საჯემპყრობელ-ი მენავე: აღვასუბუქოთ უკუე სიმძიმე ტვრთისა და ნავისაგან
ჩუენისა, რადთა კეთილად ჰმართებდეს ს ა ჯ ე მ პ ყ რ ო -
ბ ე ლ ი იგი გონებად ნავსა მას სულისასა T192,17.
- სახე-ღ 1 1. შესახედაობა: შეიშოსა ს ა ხ მ მონაზონებისა და T136,15
2. შინაარსი: იტყოდა იგი თხრობასა, რომელსა აქუს
ს ა ხ ე ესევეითარი T55,5.
3. „სასწაული“, ნიმუში, მაგალითი, *exemplum*: რადთა
გირუნო ს ა ხ ე სიყუარულისა და E115,12.
- სახე-ღ 2 „სახლი“: მგზავრსა უცხოთა ვერ გელეწიფების შესლვად
ს ა ხ ე დ უ ც ხ ო დ ს ა მოქალაქისა და საგანეყოფად E193,4
- სახელ-ღება „ხადა“, დარქმევა, წოდება. 0-3(2): კეთილისყოფელად
ს ა ხ ე ლ - ვ ს დ ე ბ E25,5.
- საჯმარ-ი საჭირო, საჭიროება, ნივთი, საგანი: რეცა თუ
საჭირომან მან გორცთა ს ა ჯ მ ა რ მ ა ნ აიძულა E172,4.
უგულეხელს-ვევენეთ საფასენი და ს ა ჯ მ ა რ ნ ი
მსოფლიონი T192,10.
- სიგრილე-ღ გულგრილობა: დაჯსნილებით და ს ი გ რ ი ლ ი თ ა
გულისადათ... ვერარა და წარეჰმართოთ E98,6
- სიდაშნე-ღ სიმშვიდე: უფროდსლა მათ უღირს ხილვად სიმდაბლისა
და ს ი დ ა შ ნ ი ს ა შენისა და E80,10.
- სიდრკუე-ღ „დრკუება“, სიმრუდე: უფროდსლა ვივენებთ რგებისა
წილ მცირეთა მათგანცა და წარმავალთა ს ი დ რ კ უ ე თ ა
ჩუენითა და უკეთურებითა T101,10.
- სიმიინდო-ღ „პური წმიდად“, უმაღლესი ხარისხის ხორბლის
ფქვილი, *ძა ჩაძაძა* : აჰა, კუერცხი ესე და ღვინო და
ს ი მ ი ნ დ ო ე E177,9.
- სიმრთელე-ღ „განკურნება“, ჯანმრთელობა: რომელსა ენებოს და
სუროდის ს ი მ რ თ ე ლ ი ს ა თ უ ს T23,2.
- სიმტკიცისათუს „დასამტკიცებელად“, დასადასტურებლად,
დასამოწმებლად: ს ი მ ტ კ ი ც ი ს ა თ უ ს საქმისა ამის
იტყოდა T55,1.
- სინდონ-ი „ფარდაგი“, *წ εινδων* : მოიღეთ ს ი ნ დ ო ნ ი და

- განმჭინეთ T59,9.
სირცხვლეულ-ი შერცხვნილი: ს ი რ ც ხ ვ ლ ე უ ლ ი განმავალ
კარ T60,14.
- სიტყუა-ღ „ზრახვა“, „გინება“, „საქმე“, „თავი“, „ამბავი“, თქმა,
საუბარი, თბრობა, შეტყველება: იწყოს ს ი ტ ყ უ ა ლ
ს ი ტ ყ უ ა თ ა გ ა ნ წმიდათა მამათასა“ და მოვედით
ს ი ტ ყ უ ა ს ა ა მ ა ს, რომელ თქუა მამამან პიმენ T152,5.
იწყოს ს ი ტ ყ უ ა ლ მამას მას თანა T173,2.
- სიფუღულე-ღ „ცუნდრუკება“, ამპარტაენობა: დასცხერ ს ი ფ უ ლ უ -
ლ ი ს ა მ ა გ ის გ ა ნ E14,14.
- სიხენეშე-ღ „არაწმიდა“, სიმყრალე, სიტუდე: ივტოდეს მტა იგინი...
სულთაცა ჩუენთა ს ი ხ ე ნ ე შ ი ს ა გ ა ნ T32,8
- სნება-ღ სნეულება, ავადმყოფობა: განერეს იგი
მრავალტყეულსა ხაველსა და საგრძელოსა ს ნ ე ბ ა ს ა
T24,14.
- სოფელ-ი „დაბა“: არა გამოვიდეს ქალაქისაგან, გინა ს ო ფ ლ ი ს ა
თჯისისა T186,21.
- სრულ-ი აქ: დიდი ხნის წინ მოსული მონასტერში: აღძრვად და
დადუქებად არა ს რ უ ლ თ ა ჯ არს, არამედ ახალთაჲ
E86,7.
- სტოა-ღ აივანი: არცა კუალად უღირს ძიებაჲ ნაშენებთა
ტურფათაჲ, არცა ს ტ ო ა თ ა და მიმოსავალთაჲ T190,13.
- სულმყრალობა-ღ პირის სიმყრალე: აღივსების უკეთურთა გულისსიტყუათა,
ვიდრელა გარემოცვებადცა პირსა... ძნელისა მისგან
ს უ ლ მ ყ რ ა ლ ო ბ ი ს ა T188,20.
- სჯა „ჭირვება“, წვალება, გაჭირვება. ივნ.: ამისთვის ვ ი ს -
ა ჯ ე ბ ი ა ზღუათა შინა და ჯმელთა? T60,7.

ტ

- ტაბასტაკე-ი ფარდაგი, საფენი: განჰმარტა უკუე ტ ა ბ ა ს ტ ა კ ე
და ჰრქუა მათ E59,7.
- ტაბლა-ღ „ფიქალი“, მაგიდა: ვითარცა თუალვიდა კერმასა მას
ტ ა ბ ლ ა ს ა ზედა T179,9.
- ტალავარ-ი ფანხატური: შეჰტავს მონაზონსა, რადთა არა მოცალე იყოს
წალკოტთათვის... არცა ტ ა ლ ა ვ ა რ თ ა თ ვ ს და
ჩრდილოვანთა T190,6.
- ტალანტი-ი „კენტინარი“||„კენდინარი“, ფული: რომელი დაუტეობს
მრავალსა ტ ა ლ ა ნ ტ ს ა T51,7.
- ტკივნეულ-ი მტკივანი: წამალთაცა და საღებუნთა შეეჰმზადებთ, რადთა
განჰმარინეთ ასონი იგი ტ კ ა ვ ნ ე უ ლ ნ ი T66,18.
- ტურფა-ღ „შუენიერი“: არცა კუალად უღირს ძიებაჲ.. ნაშენებთა
ტ უ რ ფ ა თ ა ჲ T190,11.
- ტვრთვა 1. „წამოყოლა“, დახმარება, შემწეობა, თანაგრძნობა. ი:
უკუეთუ მტირედ ვ ი ტ ვ რ თ ე ვ დ ი თ მამათა ჩუენთა
T132,4. ივნ.: ... და სცნობს, რამეთუ იტვრთა იგი მიერიოგან,
ესოდენ შეიყუარებს იგი მას T117,10.
2. „ხყრობა“, აღება. ი: ე ტ ვ რ თ ა წმიდაჲ ბარძიმი და
აზიარებლა T159,2.

უ

- ულტრეს-ი მდარე, უფრო ცუდი, უფრო ნაკლები, უმნიშვნელო, *უსურქვს*: აღიღებნი იგი, რადცა დახუდის: თუ წველაჲ, თუ მკედის ნაწყუედი ანუ თუ სხუად რადმე უღარ ესი - რე T2,4.
- უკეთურება-ჲ „ბოროტება“, ბოროტი, სიბოროტე: არა იყო სულსა მისსა გესლი უკეთურებისაჲ E107,12.
- უკეთურობა ვნება, უკეთურების, ბოროტების ჩადენა. 0-1:
- უკუშოქცევა წინაწარმეტყველთა ზედა ჩემთა ნუ უკეთურობთ T104,23. „შექცევა“, დაბრუნება, მობრუნება. ა-2:
- უკუწყნარება უკუშოქციეს ყოველივე იგი სენაკადვე მისა T124,3 „უკუჭურჭლევა“, აღება, გადაღებება, გადატანა, გადაწყობა. ა-2: დაიყოვნა მუნ მყოვარ ჟამ, ვიდრემდის უკუაწყნაროს მამან ჭურჭელი მისი T172,7.
- უკუჭურჭლევა იხ: უკუწყნარება. 0-2: დაიყოვნა... ვიდრემდის მამან ყოველივე უკუჭურჭლეა E172,7.
- ულმობელად უშტივნეულოდ: მწუნხარე არნ... ამისთჳს, რომელ არა ახოვნად და უღმობელად მოითმინა E13,6.
- უმაღლო-ჲ უმაღური: არს კუალად სხუად სული უმაღლოჲ T103,7.
- უმოლხინე-ჲ უმჯობესი: განცოფებულთა არარაჲთ უმოლხინე არნ T191,33.
- უნდო-ჲ „გრილი“, „მცონარი“, არასასურველი, ცუდი, უსარგებლო, ზარმაც: შევექეცით საქმეთა უნდოთა E100,5. დაღაცათუ უნუენით რადმე გულსმოდგინებაჲ გარნა დაჯსნილი და უნდოჲ E87,10.
- უნდოება-ჲ უვარგისობა: და ნუ ხედავთ უნდოებასა მხლისასა E9,1.
- უპატიოდ უღირსად, უპატივცემულოდ: უპატიოდ გავწადო ორთათჳს მიზეზეთა... T149,9.
- უპატიოება-ჲ „გინება“, „შეურაცხება“, უღირსობა, შეურაცხყოფა, უპატივცემულობა: აღსავე ვარ უპატიოებითა T34,2.
- უპატიოსნეს-ი უმვირფასესი: უპატიოსნეს ყოვლისა მონაგებისა გუამნი ჩუენნი არიან E4,6.
- უპირატეს-ი აღრინდელი, წინანდელი: სადა არიან პირველ ათისა, გინა ოცისა დღისა და უპირატესნიცა საქმენი შენნი? E160,13.
- ურვა წუხილი. მენ: ზროხათათჳს და ბევრეულისა წართაჲსა იურგინ T191,20.
- ურვეულ-ი შეწუხებული, მწუნხარე: არა თუ ესრეთ იქმნეს, კუალად მტილთა მათთჳს და სამოთხეთა ურვეულ არნ T191,16.
- ურიდად მოურიდებლად, შეუბრალებლად, დაუზოგავად: მრავალგზის შეურაცხვევით ფრიადი მონაგები და ურიდად განვაგდით ჩუეხვან E53,15.
- ურნატ-ი კვალი, ბნული: ერქუანსა ჰმზადებენ, ურნატთა განაპებენ T91,22.
- უსრული „არცა ერთისა სიტყჳსა ღირსი“: შეუღებთ საქმეთა რათმე გრილთა და უსრულთა T100,7.
- უქმობა-ჲ „მოცალედ ყოფაჲ“, უქმად ყოფნა: მიზეზნი სიძვისანი

- არიან... უ ქ მ ო ბ ა დ და განცხრომაჲ T140,10.
 უღელვო-ღ აუღელვებელი, წყნარი: მივიწინეთ უ ღ ე ლ ვ ო ს ა
 მას ნავთსადგურსა ზეცათასა T191,20.
 უღელულ-ი წყვილი: ზროხათათჳს და უ ღ ლ ე უ ლ ო ს ა
 უყუარულობა-ღ წართაღსა იურვინ T191,19.
 უძღებება უსიყვარულობა: უკუეთუ მოიგო უ ყ უ ა რ უ ლ ო ბ ა დ
 საკმართაჲ T70,3.
 უჭირველად გაუმაძღრობა: უძღებებით - „მაძღრივ“, მაძღრად:
 უჭიკუნის სიძვისანი არიან... ჭამად და სუმაჲ უ ძ ღ ე ბ ე ბ ი თ
 T140,9.
 უჭირველად შეუწუხებლად: რაღთა ადვილად და უ ჭ ი რ ვ ე ლ ა დ
 აღასრულებდეს ყოველსავე T94,22.
 უხუება-ღ სიუხვე: ვითარჲცა არა მიანიჭა ღმერთმან ესევეითარსა
 გონებასა უ ხ უ ე ბ ა დ კეთილთა მისთაჲ? T18,5.
 უხუცეს-ი უფროსი: დაუფრთხო მას მამან მისმან უ ხ უ ც ე ს მ ა ნ
 T14,16.

ფ

- ფიქალ-ი „ტაბლა“, აქ: მაგიდა, το πλάκιον: თუალვიდა კერმასა მას
 ფ ი ქ ა ლ ს ა ზედა E179,8.
 ფიცებულ-ი „განზინებული“, დაფიცებული: გვღირს ბოროტად
 ფ ი ც ე ბ უ ლ ო ს ა მის დამტკიცებაჲ E83,2.
 ფოლ-ი ფული: მისცა ერთი დრაჰკანისი... რაღთა განუსრულოს
 იგი ფ ო ლ ი თ ა T179,6.
 ფუცვა დაფიცება: მ: ვ ე ფ უ ც ე მას E159,3 0-2: ვ ფ უ ც ე
 ჯუარსა, რაღთა არა დაეცო E82,8.

ქ

- ქვა-ღ „თუალი“, ძვირფასი ქვა: რადღა ვიწმარნე ქ ვ ა ნ ი
 იგი T62,5.
 ქველისმოქმედ-ი „კეთილისყოფელი“, „კეთილისმოქმედი“: ყოველნივე
 კაცნი ქ ვ ე ლ ო ს მ ო ქ მ ე ლ ა დ შეურაცხიან T38,4.
 ქუე მტირესა „ქუემო“, ქვევით: შთავიდა ქ უ ე თხრილსა სენაკსა
 E14,14.
 ქუეყანა-ღ 1. მიწა: ეგევითარი იგი ქ უ ე ყ ა ნ ა ს ა ზედა ვალს,
 ხოლო მოქალაქობაჲ და გონებაჲ ზეცას არს E11,7.
 2. ყოველსა მას ქ უ ე ყ ა ნ ა ს ა ჰყვა იგი, ვითარცა
 ანგელოზი ღმრთისაჲ E118,8.
 ქცევა „სლვა“, სიარული, სვლა. ივნ: დაღათუ ქუეყანასა ზედა
 ი ქ ც ე ვ ი ს ესევითარი იგი T117,8.

დ

- დეღვა-ტეხილობა-დ „დეღვა“, მდეღვარება: რადთა არღარა შექცეს...
ამოღსა ამის და მზაკუფარისა საწუთროღსა დ ე ლ ვ ა -
ტ ე ხ ი ლ ო ბ ა თ ა... T186,16.
- ღირება „ჯამ“, საჭიროება. ი/უ-2: გ ჯ ღ ი რ ს ბოროტად
ფიტებულისა მის დამტკიცებად E83,2.
- ღმერთშემოსილ-ი ღვთიური, განღმრთობილი: იტყვს დ მ ე რ თ შ ე -
მ ო ს ი ლ ი ეგნატი E50,2.

ყ

- ყანობირ-ი ყანა, ყანები: შეემთხვოს მას მრავალთა მიმართ
ბრძოლად და შფოთი ზღვართათვს და საზღვართა
სათიბეთათვს და ყ ა ნ ო ბ ი რ თ ა T191,8.
- ყრმა-დ | ყმა-დ „მონა“, მსახური: მაშინ მოუწოდა ყ რ მ ა თ ა
თვსთა T59,6.

შ

- შანთ-ი გახურებული რკინა: მსგავს ხარ მჭედელსა,
რომელი ჭედნ ღღე ყოველ შ ა ნ თ ს ა რკინისასა E49,11.
- შებდება ჩაგდება, გაღაგდება, შეყვანა: სხუამან სარწყავი
ბოსტნისა მისისა თვისსა შ ე უ გ დ ო T191,29.
- შებგანება „თანადება“, შეფერხება, შეშვენება, კისრება,
მოვალეობა. 0-2: ვეტყოდე, რაოდენი შ ე შ გ ვ ა ნ დ ა
სიყუარულად E82,4.
- შედგომა „შექცევა“, მიყოლა, გაყოლა, მიღვენება. შ-2: იგიცა
წარ-ვე-წყმიდეთ და შ ე უ დ ე გ ი თ საქმეთა რათშე
გრილთა T100,6.
- შედგომა-დ იხ: შედგომა: ღირს-მყავ მე კუალსა მის ბერისასა
შ ე დ გ ო მ ა დ E126,6.
- შეგრძომა ჩაეარღნა. 0/უ-2: შ ე უ გ რ დ ა ძმად იგი ფერტთა
ბერისათა T176,7.
- შეთხზვა „შექცევა“, შერთვა. მ: არავინ მჭედრად განწესებული
შ ე ე თ ხ ზ ვ ი ს საქმეთა სოფლისათა T192,7.
- შეკაზმა აქ: მოვლა, ზრუნვა, ყრხოვნა. 0-2: არა მას დაერგო
და არა მას შე ე ე კ ა ზ შ ა ა? T6,6.
- შელაღვა „მკისინვარება“, წახუბება. 0გნ: მე და ძმად ჩემი
შ ე ე ვ ი ლ ა ლ ე ნ ი თ T81,5.
- შემასმენელ-ი მ: არღარა მოვიგებ წიგნთა, რადთა ოდენ არავის შ ე ე ე ე -
ლ ა ლ ო T150,10.
- შემასმენელ-ი დამსმენი, დამბეზღებელი: უკუეთუ ვინ იგსენებდეს
პიზსა... შ ე მ ა ს მ ე ნ ე ლ ი ს ა E192,4.

B

- ჩალა-დ ყოველი სოფელი ვითარცა წუელად ესე ჩ ა ლ ი ს ა დ
შეურაცხიეს T3,5.
ჩრდილოვან-ი საჩრდილობელი: შეკვავს მონაზონსა, რადთა არა
მოცალე იყოს წალკოტთავს... და ჩ რ დ ი ლ ო ვ ა ნ თ ა
T190,6.

C

- ცლა გარჯა, მცდელობა. მ: კუალადცა იწყენ და კუალადცა
ეც ა ლ ე ნ ი ნ მოსწავლეთა მათებრ ჯელოვნებისა თანა
T94,11.
- ცილ-ი ტყუილი, სიცრუე: არავინ ესრეთ იტყვს ც ი ლ ს ა
E31,1.
- ცილობა წინააღმდეგობა, კამათი, *φιλωνικεα*. ბ-2(უირიბ.): რომელი
ამისთვისცა შფოთი ყო ანუ ა ც ი ლ ო ბ ლ ა ვ ის? E2,5.
- ცნობამიღებულ-ი უგონო, ცნობაწარმეული: ჭეშმარიტად ესე საქმე არს
კაცთა ც ნ ო ბ ა მ ი ლ ე ბ უ ლ თ ა დ E67,10.
- ცუღ-ი ამაო, უსარგებლო: ვიწურთიდიო გულისსიტყუათა
საქმეთათვს ც უ ღ თ ა ლ ა არარათა E64,19.
- ცუღად „ამაოდ“, უსარგებლოდ, ტყუილუბრალოდ: რამეთუ
ვითარცა-იგი ც უ ღ ა ღ და მაჯანად ჯერ-არს დაბნევად
საქმართად თვნიერ ჯმარებისა კეთილად T5,1.
- ცუღადმეტყუელება-დ უქმი, უსარგებლო ლაპარაკი: მიზეზნი სიძვისანი არიან...
მღერად და ც უ ღ ა ღ მ ე ტ ყ უ ე ლ ე ბ ა დ E140,9.
- ცუღ ქმნა „განქარევა“, უსარგებლოდ ქცევა: ც უ ღ ი ქ მ ნ ა და
ამაო განზრახვად მათი T61,6.
- ცუნდრუკება-დ „სიფუღულე“, ქარაფშუტობა, აჩქარება, *περιεργος*:
დასცხერ ც უ ნ დ რ უ კ ე ბ ი ს ა გ ა ნ, მზუიობარო T13,4.
- ცხონება||ცხოვნება გადარჩენა, ხსნა: ჯერეთ ჯორციელად ვ ც ხ ო ნ -
ღ ე ბ ი E14,18.
- ცხორება-დ „სიცოცხლე“. ცხოვრება: მცირედ ჭმისა ც ხ ო რ ე -
ბ ი ს ა თ ვ ს ყ ო ვ ე ლ ი ვ ე შეურაცხ-ვეყვით E53,19.

D

- ძალ-დება „შეძლება“. 0/შ-2: რადსათვს უკუე არა ძ ა ლ უ ტ
შიშსა ღმრთისასა ესოდენ T54,3.
- ძუნ-ი აქ: განურებული: მსგავს იყო შენ ძ ვ ნ ს ა
შანთსა
- ძუღუანდელ-ი რკინისასა, რომელსა სცემნ მჭედელი T59,10.
გუშინწინდელი: სადა უკუე არიან მებრ გუშინდელნი
შენნი ნაქმარნი და ძ უ ღ უ ა ნ დ ე ლ ნ ი T160,4.
- ძლომა-დ გაძლოლა: გარნა ჩუენ დაგვტობიეს გზად

ჭეშმარიტებისა და ძლიერებისა და წმიდათა T39,2.

წ

- წადიერება-დ „სურვილი“, „ჰამება“: ამა, ღმირი ზუენებად ნაყოფი წ ა დ ი -
ერ ე ბ ი ს ა ჩეშისა E127,5.
- წალკოტი ბალი, ყვევილნარი: შეჰკავს მონაზონსა, რადთა არა
მოცალე იყოს წ ა ლ კ ო ტ თ ა თ ჯ ს T190,3.
- წარბლარდნა გახვევა მ (უობ): უკუეთუ კულა იყოს მონაზონმან
მოკლებად და მსოფლიოთა შინა ზრუნვათა წ ა რ ე ბ -
ლ ა რ დ ნ ო ს T191,4.
- წარკუეთა მენ: კულად საქმეთავე შინა სოფლისათა წ ა რ ი ბ -
ლ ა რ დ ნ ე ბ ო დ ი ს T192,5.
- წარმართება მოჭრა, მოკვეთა. 0-3: წინამორბედსა ქრისტესსა თავი
წ ა რ მ მ უ ე თ ა E83,12.
- წარმართება 1. წინ წასვლა, წარმატება, გამარჯვება, *προκοινη*. 0-2:
არა უნძს ქონებად გულისსიტყვსა ამის, თუ მეყსეულად
წ ა რ მ მ ა რ თ ე ბ მ ა ს E94,5.
ე (უობ): ოდეს წ ა რ ე მ ა რ თ ო ს კაცი საქმესა შინა
ღმრთისასა E3,2.
- წარმართება-დ 2. წარმართვა. 0-3(2): მყის წ ა რ ე მ მ ა რ თ ო თ
სათნობად E69,6.
- წარმოგზავნა ე: სურვილით წ ა რ ე მ ა რ თ ა ქნაღ მათდა E71,2.
- წარმოგზავნა იხ: წარმართება: არა უნძს, რადთამცა ინება მეყსეულად
წ ა რ მ მ ა რ თ ე ბ ა დ T94,6.
- წარმოდგომა „წარმოცემა“, გამოგზავნა. 0-2: რადცა ჯერ გიჩნს
წ ა რ მ ო გ ზ ა ვ ნ ე მ და წარბეუენ T148,6.
- წარმოცემა „შესღვა“: 0-1: რადსათჯს წ ა რ მ ო ს დ გ ე ბ ი
შორის კაცთა? T37,9.
- წარმოცემა იხ: წარმოგზავნა. 0-2: წ ა რ მ ო ე ტ, რადცა ჯერ-
გიჩნს და წარიღე E148,5.
- წარპარვა „წარღება“, მოპარვა: 0: შევიდა და წ ა რ ი ბ ა რ ა
წიგნები მისი E170,4.
- წარპარვა-დ იხ: წარპარვა: ენება წ ა რ მ ა რ ვ ა დ სამოსლისა
მის E179,10.
- წარწყმელა მოსპობა, დაღუპვა. 0-2: სრულიად წ ა რ წ ყ მ ი დ ო ს
ვინმე გონებად თჯსი? E. 0-1: შემიწყალე მე, უფალო, რადთა
არა წ ა რ წ ყ მ დ ე E15,7.
- წარწლომა გასვლა. 0-1: მტირედი ღმირი წ ა რ ჯ დ ა E111,1.
- წაღმართ „ამიერიოგან“, ამის შემდეგ, ამ დროიდან: მითხრა...
რადთა წ ა ლ მ ა რ თ განვეკრძალო T160,10.
- წიადსლევა-დ გადასვლა (ზღვაზე, მდინარეზე): რომლითა შეუძლოთ
წ ი ა დ ს ლ ე ვ ა დ ზღუასა მას ვნებათასა T192,19.
- წიგნი 1. წარიპარა წ ი გ ნ ე ბ ი მისი და რადცა ჰოა E170,5.
2. წერილი, ბარათი: წარგზავნე ძმად ზუენი წ ი გ ნ ს ა
თანა და საფასესა T149,3.
- წიგნი-ი მამათა-დ მამათა წიგნი, პატერიკი: წარმოიღო ნეტარმან მან
წ ი გ ნ ი „მ ა მ ა თ ა დ“ E138,2.
- წინააღდგომა-დ წინააღმდეგობა, კამათი, დავა, ცილობა: ხოლო ძმამან
მან... იყოს წ ი ნ ა ა ლ დ გ ო მ ა ლ მათდა E80,2.

- წინაგანსაწყობელად საბრძოლველად: ფრიადი სიბრძნე და სიფრთხილე საჯმარ არს ზუნდა წინაგანსაწყობელად მრავალღონეობათა მათ საუშააკოთა T147,4.
- წინამორბედ-ი „ნათლისმცემელი“. წინ ძაველი (იგულისხმება იოვანე ნათლისმცემელი): წინამორბედსა ქრისტესსა თავი წარჰკუეთა E83,11.
- წინაყოფა „მორთუმა“, აქ: გატნობა, წარღგენა. 0/შ: ოღესჲ რეცა მიზეზი წინაუყვის E147,7.
- წინდ-ი გირაო: მიეტ მათ წინდითი და თვთ წარვლენ შენგან T143,8.
- წმასნა „წურთა“, შეთხზვა, მოგონება, 0-2. დაჯდომილ ხარ და ბევრეულთა გულისსიტყუათა სწმასნი T45,5.
- წრფელ-ი „ჭეშმარიტი“, სწორი, მართალი, ნამდვილი: რომელსა სუროდის გზისა მისთვის წრფელისა და ჭეშმარიტისა T41,2.
- წუელა-ჲ ჩალის ღერო, ბალახის ნამცეცი, *zobacis*: ყოველი სოფელი, ვითარცა წუელაჲ ესე ჩალისაჲ შეურაცხიეს T3,5.
- წუთერთ-ი „კნინი“, მცირე, წუთიერი, ხანმოკლე, დროებითი: გულსმოდგინედ ყოველივე განაგდის, რადთა შეიძინოს წუთ-ერთი ცხორებაჲ E53,20.
- წულა „ჯერეთა“, ჯერ: ვერ დაეკრძალა იგი წულაჲ მასა T171,8.
- წურთა „თხზვა“, „წმასნა“, შეთხზვა, მოგონება. 0: ვიწურ-თიღით გულისსიტყუათა საქმეთათვის ცუდთა და არართა E64,18.
- წურთა-ჲ იხ: წურთა: ვინმცა დაარწმუნა ჭეშმარიტსა მდაბალსა ბოროტისა წურთაჲ ვისთვისჲ E36,3.
- წყვა-ჲ „რიცხვ“, აწყვა, დათვლა, განზომება: ნუუკუე აქუნდაო ცრემლთა მისთა წყვაჲ ანუ საზომიჲ T18,3.
- წყლვა მოწყლვა, დაწყლულება, დაჭრა. 0-2: უმეტესადლა სწყლავს თავსა თვისსა T41,4.

ჭ

- ჭირ-ი გაჭირვება: არა გუნებავს.. მცირედისა ჭირისა თავსდებად E63,28.
- ჭირით „იძულებით“, გაჭირვებით: ლოცვაჲ ჭირით შობს... განსუენებით ლოცვასა E91,1.
- ჭირვება „ზღვევა“, შეწუხება, შეჭირვება. ა-2(უპირდ.): ვარწმუნე მწერალსა მასცა, რადთა ყოვლადვე არა აჭიროოს მასა მას T150,12. 0გნ.: იჭირვინდა შურების E93,4.
- ჭურჭელ-ი აქ: ყუთი, კოლოფი. *ჭაკუი*: განვადე ჭურჭელი იგი წინაჲ მათსა T129,3.

ხ

- ხადა „სახელ-დება“, სახელის დარქმევა, წოდება, დაძახება.

0-2: დიდებულთათა და მთავართა ხ ა ღ ი ნ შექმნილ თვისა
T191,34.

ხარება

„შუება“, რგება. ბ-2: პირველად თავსა თვისსა ა ხ ა -
რ ე ბ ს და არგებს E68,4.

ხარკის მოწდა-2

0(უობ.): შორის შეშასა ფრიადსა ი ხ ა რ ე ბ ს ცეცხლი T138,8.

ხეენარ-ი

„მოწდა ბეგრისა“, ხარკის, ბეგრის გადახდა:
იკადრებთა მონაზონთა ხ ა რ კ ი ს მ ო წ დ ა ს ა ? E80,4.

ხენეშ-ი

ტყე: შეჭვაეს მონაზონსა, რადთა არა მოცალე იყოს...
ხ ე ე ნ ა რ ი ს ა თ ვ ს ნ ა ყ ო ფ ი ე რ ი ს ა T190,5.

ხულომა

ცული, უშუერი: იწყო შრავლისა ბოროტისა სიტყუად
ჩემთვის, ვიდრედა ხ ე ე წ ო ა ტ ა ს ი ტ ყ უ ა თ ა მ დ ე E111,4.

რგება, კუთვება. 0-2: ერისკაცთა მათ... მისცეს ბაჟ
მათი, რომელი ხ უ ღ ე ბ ო ღ ა T79,8.

ჯ

ჯამ

„თანადება“, „ლირება“, „ნებება“, ჯერყოფა, მოვალეობა,
საჭიროება. ბ-1(უობ.): მონისა უფლისა არა ჯ ა მ ს ბ რ კ ო ლ ა დ
T150,11.

ველმწიფება-2

0/შ-2: უფროდსთა სინანული გ ვ ჯ მ ს T56. არა უ ჯ მ ს,
რადთამცა ინება მეყსეულად წარმართებად T94,4.

ველ-წიფება

„მთავრობა“, უფლება, უფროსობა: ...დაღაცათუ აქუნდეს
ყოვლისავე სოფლისა ჯ ე ლ მ წ ი ფ ე ბ ა დ E3,6.

ველოან-ი

მ: მტრავრსა უცხოთა ვერ ჯ ე ლ - ე წ ი ფ ე ბ ი ს
შესლვად სახედ უცხოთა მოქალაქისა E193,3.

ველოვნება

დახელოვნებული, ოსტატი: მივეც ოდესმე მწერალსა
ჯ ე ლ ო ა ნ ს ა წ ი ვ ნ ი ს ა წ ე რ ე ლ ა დ E148,2.

ველ-ყოფა

ხელობა, ხელოსნობა, ოსტატობა: რომელი-იგი ისწავლინ
ჯ ე ლ ო ვ ნ ე ბ ა ს ა რ ა ს მ ე E75,3.

ვემარება

„დაწყება“, „ძიება“, ცდა. 0-2: ...გარნა ყოველსავე ზედა არა
მოიწყენს, არამედ კუალადცა ჯ ე ლ - ე წ ო ფ ს T92,12.

ვემელ-ი

„ჯამ“, გამოყენება, სარგებლობა, საჭიროება. 0: რადლა
გ ი ე მ ა რ ნ ე ქ ვ ა ნ ი ი გ ი ? T62,4. მ: არა მ ე ე მ ა რ ე ბ ი ა ნ
ჩუენ წამალნი შეენი E22,6.

ვეორცნ-ი

ხმელეთი: ამათთვის ვიჭირვი ზღუათა შინა და ჯ მ ე ლ ს ა ?
E60,5.

ვეორციელ-ი
ვესენება

„მუცელი“, „ბუამი“, „ასონი“, სხეული. ებ ნ ა ყ ო : ყ ო თ ა ვ ი
თვისა რიცა თუ საჭირომან მან ჯ ო რ ც თ ა ს ა წ მ ა რ მ ა ნ ა ი ო ჟ ლ ა ...
E172,4. სხეულსაცა არა სწადინ დაჭრად ჯ ო რ ც თ ა მ ის თ ა დ
მახვლითა ანუ დაწუვად E24,2.

წუთლა ცნობად ჯ ო რ ც ი ე ლ ი არს ჩემ თანა E14,17.
მოგონება, გახსენება. ბ-2: ა წ ს ე ნ ე ბ დ ა ნ ე ტ ა რ ი ი გ ი
ბერსა მას E169,1.

ჯ

ჯდომა

„ყოფა“, ყოფნა, არსებობა. 0-1: მახლობელად მონასტრისა
ჩუენისა ჯ დ ა ბ ე რ ი ვ ი ნ მ ე ... და მახლობელად მისა ჯ დ ა

- სხუად ქმად E169,11.
- ჯერ - გზის, კიდე: ხოლო მეორესა ჯერსა (Tმეორედ83,13.)
 არა თუ ოდენ არა აღიძრა, არამედ ჰკდემდაცა E85,12.
- ჯერეთ, ჯერეთცა "წულა", ჯერ, ჯერ კიდე: ჯერეთ გორციელად
 ცცხონდები E14,18.
- ჯერისათვს "ამისათვს", გამო, თვის: არა ამის ჯერისათვს
 მოვედ აქა E177,3.
- ჯერ-ყოფა "ჯამ", შეფერება, საჭიროება ძეგლად . 0-1: მონისა
 უფლისა არა ჯერ - არს შფოთი E150,5.
- ჯერ-ჩინება "ყოფა", ქმნა, საჭიროდ ჩათვლა, მიჩნევა. 0: თანააც
 დათმენად ყოველსავე, რაოდენიცა-რად მკურნალმან ჯერ -
 იჩინოს T23,4.
- ჯურღმულ-ი "უფსკრული", ჭა, ორმო: რომელნი-ესე ჯურღმულნი
 ვართ ყოველთა ბოროტანი T34,5.

ჰ

- ჰამბავ-ი "საქმე", ამბავი: იწყოს სიტყუად... სხუასა რასმე ჰამ -
 ბავსა T173,3.
- ჰამება "წადილი", სიამოვნება, ამება. 0: არცა სნეულსა ეჰამ -
 ების დაწუვად და დაჭრად ასოთა თვსთად T24,2.
- ჰე ჰო, კი, დიახ: ჰე, მიც სამი ღრპკანი E129,2.
- ჰილა-ე||ჰილათ-ი ღონე, ხერხი: ესეცა ღონე არს და ჰილა ე (ჰილათი D)
 ეშმაკისა T147,13.

ტექნიკური რედაქტორი მერაბ ბარამიძე
მხატვარი მიხეილ ქინქლაძე
კორექტორი ქეთინო შოთაძე

ხელმოწერილია დასაბეჭდად 15.01.1999 წ.

ქაღალდის ზომა 70x108/16

პირობითი ნაბეჭდი თაბახი 9.09

ტირაჟი 200

ფასი სახელშეკრულებო

დაიბეჭდა შ.პ.ს. „გამას“ სტამბაში

მელიქიშვილის ქ. N2

